

Belki de Gerçekten İstiyorsun

Murat Gülsoy

Q-öykü

Belki de Gerçekten İstiyorsun

Murat Gülsoy

altkitap - öykü 1

Belki de Gerçekten İstiyorsun

Murat Gülsoy

Haziran 2000

Yayına Hazırlayan: Adnan Kurt

Düzeltili: Adnan Kurt

Tasarım: Faruk Ulay

Tasarım Uygulama: Murat Gülsoy

Kapak Resmi MaxErnst

© 2000 altkitap ve Murat Gülsoy

Yapıtın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

www.altkitap.com

editor@altkitap.com

Yazar Hakkında

Murat Gülsoy, 1967'de İstanbul'da doğdu. Mühendislik ve Psikoloji eğitimi gördü. Üniversitede öğretim görevlisi olarak çalışıyor. 1992 yılından beri Hayalet Gemi dergisini çıkarıyor; öykülerinin yanısıra internette **alt.zine** adlı dergide elektronik ortama yönelik metin denemeleri gerçekleştiriyor. Aynı zamanda Açık Radyo'da program yapımcısı. Yazarın Can Yayınları'ndan çıkan **Oysa Herkes Kendisiyle Meşgul** ve **Bu Kitabı Çalın** adlarını taşıyan iki öykü kitabı var.

İçindekiler

Ölüm Üçlemesi	1
Ütopya: 337 Milisaniye	14
Robotlar Robotlar Robotlar Sözümlü Kesiyorlar	23
Zoraki Turist	35
Devlet ve Korku Filmleri	45
Berberler	54
Cennet Kaçınları	60

Siz Korkular Kurgulamadınız mı Hiç?

*Sıradan insanlar -canlı ve aydınlıktır;
Yalnızca ben, karanlık ve kasvetliyim.
Sıradan insanlar -kesin ve kurnazdır;
Yalnızca ben, donuk ve ahmağım.*

*Ve yine de, yalnızca ben hükmedilmeyen ve ıssızım,
Yalnızca ben, diğerlerinden farklıyım.*

— — —

*Tao I Ching
(R.L.Wing çevirisi, Thorsons 1988)*

Yedi öyküden oluşan üçüncü kitabıyla Murat Gülsoy bizi kendimizle bir maceraya çıkarıyor. Gündelik yaşamlarımızdan ve olası yaşamlarımızdan, bazen de bilinçdışı fantazilerimizden yola çıkarak bambaşka bir uzama bırakıyor. Sanki "neler olabilirmiş?" sorusuna bir dizi yanıt veriyor. Öykülerde, bir kırılma/ bir aydınlanma anında ortaya dökülüyor oyuncular ve kahramanlar. Birden gelişimin/ anlayışın bir parçası oluyoruz biz de -okurlar. Olası bir durumun sınırlara, korkuların ve komploların sınırlarına çekilmiş anlatım, bizi de empatik ve eşzamanlı bir düşünceye zorluyor. Böylece, öyküler okuruyla birlikte kuşatıyor kahramanları. Durumu ve olup biteni anlama, sorgulayıp çözümlleme sürecini birlikte yaşıyoruz.

Sıradan olan insanlarla, sıradışı olduğunun (kendisi ya da ortamın) ayırdına varan kahramanın hesaplaşması her öyküde bambaşka maceralarla sürüyor. Bir berber dükkanında sıradan bulup da farkına varmadığınız ayrıntıların sizi hayrete düşürecek kadar zenginleştiğini görmek şaşırtacak bir yerde. Tarihsel bir örgüyle desteklenen kurgu diğer öykülerin tadı için de ipucu olacak. Belki de bir şaşkınlık veya yepyeni bir düşünsel pratik kazandıracak bu öyküler okura: "Demek ki hayat başka bakışlarla da yaşanabilirmiş!"

"Akşam, herkesin kabul ettiği kadar akşamdır." İ. Özel

Oysa Murat Gülsoy bu öykülerinde, herkesin kabullendiği dışındaki akşamları yaşıyor kahramanlarına ve bizlere. Toplumsal bir ütopya projesinin sınırlara taşındığı öyküsünde, kahramanın boğuştuğu sorunlar ve özlemleri bize bir başka bakış açısını tanıtıyor. Bu şekilde öyküler belki de düşünce deneyleri bir anlamda. Bireylerin ruh

durumlarıyla, psikolojik yapılarıyla varolma ve anlama uğraşlarının kurgulandığı deneyler, fantaziler. Bir aşkın ardındaki kuşkular ve yöneten erkin büyük komplosuyla karşılaşan kahraman. Bu kurgu gündelik inançlarımızla, öğretilerimizle desteklenerek çok iyi temellendiriliyor. Yani, çok benimsediğimiz kavramlar ve yaşam pratikleri acaba gerçek dışı olabilir mi?

Öykülerin tümünde bize büyük bir ustalıkla kişisel ve ruhsal durumları çözümleyen Murat Gülsoy, bunu özenli ve gerçekçi bir örgüyle tamamlıyor. Dünyamızın "özlenen" durumlarının oluşturduğu güçlü örgüler. Ya da okunduğunda "Bu çıplak bir gerçek! Televizyonda, sinemada bizlere yapılan bu işte." dedirtecek kadar okuru kuşkulandıran, kahramana yaklaştıran anlatılar. Başka bir anda bir rüyaya dalıyorsunuz kahramanın yerine. Onun için bir rüya görüyorsunuz.

Öykülerin tadı anlatarak veya tanımlayıp sınıflandırarak aktarılamaz. Okuduktan sonra şunu sormayı deneyin: "Ben kendim miyim?"

ÖLÜM ÜÇLEMESİ

İDAM

Sevgili Dostum,

Böyle bir mektuba nasıl başlayacağımı bilemiyorum. Seninle çok yakındık. Fakat belki çok değişmişsindir. Belki beni anımsamayacak kadar çok... Çünkü zaman değiştiriyor. Örneğin ben çok değiştim. Görersen tanımayacağına yemin edebilirim. Kediler ölülerini gizlerlermiş. Öleceğini anlayan bir kedi ortadan yok olur, on yıllık sahibi bile cesedini bulamazmış. Bu güne kadar da eceliyle ölmüş bir kedinin cesedine rastlayan olmamış. Sadece ortadan kayboluyorlar. Görüşmediğimiz süre içinde hep aynı yerde görev yaptım. Oraya gittiğimden beri -ne kadar sevinmiştik hatırlarsın- bir kâbusu yaşıyorum. Keşke savaşın orta yerine gitseydim belki çok daha kısa bir süre yaşardım, fakat hiç olmazsa yaralı insanları iyileştirmeye çalışmakla geçirdi o kısa zaman dilimi. O doktorları nasıl kıskanıyorum bilemezsin. Ben ne mi yapıyorum? Bir hapisane doktoru ne yaparsa onu dostum. Mahkumları tedavi ediyorum. Ve onlar idam ediyorlar. Biliyorsun bu hapishaneye girenler oradan bir tek şekilde çıkabiliyorlar. Yine benim verdiğim ölüm raporuyla. Fakat önce tedavi ediyorum. İdam edilmeden önce sağlık raporu veriyorum. Ve sonra, ölüm raporu veriyorum. Sabah altı otuz, sağlıklı; sabah dokuz onbeş, ölü. Ve günler gelip geçiyor, ben ölmüyorum. Her an duracağını zannettiğim kalbim beni her gün yanıltıyor. Dün gece yine tuhaf bir rüya gördüm. Fakat ondan öncekini anlatmalıyım. Geçen ay idam edilmeden önce muayene ettiğim bir kadınla ilgili. Kadın savaş suçlusu olarak getirilmişti. En yakın arkadaşı gizli polismiş. Ve onun hazırladığı raporla tutuklanmış, suçunu itiraf etmiş. "Savaş karşıtlığı ve düşman ülkelerin menfaatlerini koruma ve kollama eğilimi..." Her neyse geçenlerde gördüğüm rüya şöyle: Bir kasabadayım. Çok fakir bir yer. Bir cenaze töreni yapılmakta. Ölen, sıradan bir yoksul. Tam gömülme üzereyken, ölünün alacaklıları cenazeyi basıyorlar ve borçları ödenmeden gömülemeyeceğini söylüyorlar. Ölünün yakınları

yalvarıyorlar adamlara fakat nuh diyorlar peygamber demiyorlar. Ne kadar borcu olduğunu soruyorum. Adamların söylediği o kadar küçük bir miktar ki durum son derece saçma geliyor bana ve çıkarıp borcu ödüyorum. Sonra adamın evindeyiz. Yakınları beni ağırlamak istediklerini söylüyorlar. İtiraz etmiyorum ve geceyi orada geçirmeye karar veriyorum. Odanın ortasına bir yatak serilmiş. Yatıyorum ve borçlarını ödediğim için huzur içinde gömülmüş olan adam rüyama giriyor. Bana teşekkür ediyor ve bundan sonra bahtımın açıldığını, başıma hiç ummadığım kadar güzel şeyler geleceğini muştuluyor. Yalnız her şeyde ortağız artık, diyor. Uyanıp yola çıkıyorum. Artık bambaşka bir yerdeyim. Göl kıyısı. Gün batarken birden gölün içinde bir kızın yüzdüğünü görüyorum. Şaşırıyorum. O "**Sağlıklı**:İdam edilmesinde bir sakınca yoktur!" raporu verdiğim genç kadın. Ne iyi, kurtulmuş diyorum. O sırada kız beni fark ediyor ve bana doğru yüzüyor. Ona aşık olduğumu hissediyorum. O da bana aşıkmiş. Birbirimizin yüzünü öpüyoruz. Fakat birdenbire bana kızdığını hatırlıyor sanki. Neden kurtarmadın beni diyor. Benim bir şey söylememe fırsat vermeden sudan çıkmaya başlıyor. Belinden aşağısı korkunç bir ejderha bedeni ve bacaklarının arasından binlerce yırtıcı çene çıkıyor. O sırada borçlarını ödediğim adamın sesini duyuyorum. 'Ne kazanırsan yarısı benim demiştim. İşte şimdi ödeşiyoruz!' diyor ve kızın ejderha kısmını alıyor. Genç kadınla sonsuz bir mutluluk içinde sulara gömülüyoruz ve uyanıyorum. Canını sıktığımı biliyorum, sevgili dostum. Şimdi bu mektubu okumak yerine kimbilir neler yapacaktın. Fakat başka çarem kalmadı. Senin bir nebze olsun yaşadıklarına tanık olmanı istedim. Çünkü yaşananlar izlenmiyorsa, bilinmiyorsa hiç bir anlamı kalmıyor. Tanığı olmadığımız olaylar bizim için adeta varolmuyorlar. Beni gözünün önünde canlandırmanı istiyorum. Son görüşmemizden bu yana hızla yaşlandım. Orta yaşlı bir adam görüntüsüne sahip, kel ve zayıfım. Küçükken kızların hoşuna giden çillerim hastalıklı suratımda pis lekelerle dönüştü. Ve her sabah o gün asılacak ya da ilaçla öldürülecek olan mahkumları muayene ediyorum. Ya da idam edilmiş olanların ölüm raporlarını yazıyorum. Sonra öğlen oluyor. Yemekten sonra yine muayeneler... Akşamları ise tam bir işkence. Televizyonda hiçbir şey yokmuşcasına eğlenen insanların gizli hayatları üzerine alışılmış programlar ve bir türlü gelmek bilmeyen uyku. Uzunca bir süreden beri o kadını rüyalarımnda görüyorum.

Bazılarında demin anlattığım gibi mutlu sonla uyanıyorum, fakat çoğunlukla kâbuslarla boğuşuyorum. Kalbim hasta olduğu için uyuşturucunun dozunu artıramıyorum. Ha söylemeyi unuttum. Evde kendime küçük bir laboratuvar kurdum. Eminim farkındalar fakat bir şey söylemiyorlar. Hatta ürettiğim sentetik uyarıcıları ima ederek infaz işinde çalışanlara özel bir 'moral programı' uygulamamı bile istediler. Özellikle gardiyanlardan beşinin birbiri ardına intiharından sonra... Kendime birazcık nefes aldırabildiğim tek pencere bu sentetik uyarıcılar. Ne yazık ki haftada iki kez kullanabiliyorum ve ancak o zaman rüyalarım mutlu sonla bitiyor. Kâbuslarım ise hep aynı. Tuhaf ve büyük bir apartmanın önünde başlıyor rüya. Kapıdan içeri girmem gerekli fakat tam kapının önüne gevşek bir iple bağlı ve durmaksızın havlayan vahşi bir köpek girmeme engel oluyor. O sırada yüzünü hiçbir zaman seçemediğim bir adam gelip köpeği kontrol altına alıyor ve ben içeri girebiliyorum. Asansör gitmem gereken kata ulaştığında bu apartmanda her katın tek bir daire olduğunu anlıyorum. İçerde egzotik bir atmosfer var. Her taraf karanlık. Mumların cılızca aydınlattığı köşelerde göze çarpan garip semboller var. Bir takım arkaik resimler görüyorum. Taş devrinde insanların şeytan figürleri betimlediklerini fark edince şaşırıyorum. Neden orada olduğumu bilmiyorum. Tütsüye karışan bir parfüm kokusu alıyorum. Hiç kimseyi net olarak görmememe rağmen çevremde bir sürü insan olduğunu hissediyorum. İzleyen gözlerin varlığı heyecanlandırıyor beni. O sırada odacık gibi bir yeri gözetlerken buluyorum kendimi. Ortamda duyulan müziğin volümü kulakları sağır edecek kadar yükselmiş durumda. Odanın içinde bir çok çıplak kadın ve erkek görüyorum. Şeytani bir alem yaptıklarını ve sonunun mutlaka kötü biteceğini hissediyorum. Kaçma şansım varken yine de merakıma ve kaderime yeniliyorum. Odanın orta yerindeki yükseltide elleri ve ayakları iki yana açılarak bağlanmış çıplak bir adam yatıyor. Adamın yüzünü görmüyorum. Başı arkaya doğru gerilmiş durumda olduğu için heyecanla atan şah damarına dikiyorum gözlerimi. Tüm bedeni harfler ve işaretlerle boyanmış bir kadının yavaş yavaş adamın üzerine oturduğunu görüyorum. Adamın organı hiç zorlanmadan bıçak gibi giriyor kadının bedenine. Nefesim sıkışıyor. Aynı anda kadın elindeki ipi gevşetiyor ve adamın boynuna doğru hizalanmış olan giyotinin karanlığın içinde su gibi aktığını ve yine aynı anda orada yatan adamın kendim olduğunu

anlıyorum. Kadının hep aynı kadın olduğunu söylememe gerek yok herhalde. Ve bedenimden ayrılıp yerlerde sürünen kafam, vücudumla birleşmeye devam eden o kadını izliyor. En nihayet cansız bedenim içindeki son tohumları kadına boşaltıyor. Ben olmaktan çıkmış bedenimin kadınla çiftleşmesi ve kesik boğazımdan hırıltılarla fişkırarak kan, artık bana ait olmayan bir bulantı duygusu yaratıyor zihnimde. O anda, adını bile duymadığım şeytani bir güç için askerler doğurmak üzere cansız bedenlerden gebe kalan kadınlardan oluşan bu ölüm tarikatının sıradan bir kurbanı olduğumu anlıyorum. Bu kâbustan her uyanışımda, kalbim, deli gibi çarparak bir gün daha bu korkunç rüyayı görürsem beni terkedeceğini söylüyor çığlık çığlığa. Çaresizlikle kabul ediyorum kaderimi. Daha doğrusu ediyordum. Bu geceye kadar. Gidiyorum dostum. Bir saat kadar önce kararımı verdim. Fakat sanki beynimin bir bölümü yıllardır bu gidişi planlıyormuşçasına rahatlıkla ayrıntıları benim için hallediyor. Senin adresini çarçabuk yıllardır durmakta olduğu çekmecedan bir çırpıda çıkararak parmaklarım, bu satırların büyük bir doğallıkla kağıda geçişi, gideceğim yerin belirlenmesi her şey benim dışımda geliyormuş gibi şaşkınlıkla izliyorum. Çünkü gidiyorum dostum. O kedilerin gittikleri bilinmeyen ülkeye gidiyorum. Hoşçakal...

ÖTENAZI

Rahatsız uyumuş olduğum için bütün günüm inanılmaz bir bunaltı ve yorgunluk içinde geçmişti. Tek hayalim eve gidip, yıkanmak, yünlü kazakların ve battaniyelerin içine dalıp, televizyonda herhangi bir filmi seyrederek uykuya dalmaktı. Bu mızımız ruh haliyle eve vardığımda, karım akşama misafirlerimizin olduğunu söylerken elime marketten alınması gerekenler listesi tutuşturdu. O sırada masanın üzerindeki mektuplara gözüm ilişti. Zarflardan biri hemen dikkat çekiyordu. Gri, oldukça büyük bir zarf. Ayakkabılarımı çıkarmadığım için parmaklarımın ucuna basa basa masaya yaklaştım ve üzerini okumaya çalıştım. Adıma gönderilmişti ve gönderenin adı ve adresi yoktu. Alışverişten döner dönmez konuk öncesi hazırlıklara boş verip kendimi çalışma odasına kapattım. Mektup eski bir arkadaşımın geliyordu. Son bir kaç yıldır iyiden iyiye kopmuştu. Ancak birbirimize bayramdan bayrama kart gönderen iki eski arkadaşlık. Yollar ayrılmıştı. Bazen hayat isteklerimiz doğrultusunda gelişmiyor. Hele

bizim gibi oniki yıldır bitip tükenmek bilmeyen savaşlarda yaşayan ülkelerin, yürekleri kararmış insanları için her şey kader dediğimiz bir ilk çağ tanrısının ilkel dudakları arasında. Liseyi bitirir bitirmez askere alınmışım. Dört yıl kadar tropik bir ülkenin, işgal etmekte olduğumuz dağlarında gerillalara karşı savaşımaya gitmişim. O ise doğuştan gelen bir hastalığı nedeniyle askere alınmamış ve üniversiteye gitmişti. Kalbinde nasıl ve neden olduğunu bilmediğimiz bir delik vardı. Her an ölebilirdi. Hepimiz için geçerli olan bu durum ona daha yakın olduğundan mıdır nedir hepimiz ona iyi davranırdık. Hatta biz müfredata yeni konmuş olan silahlı eğitim derslerinde karavana atışlar yapıp neşe içinde eğlenirken, o elinde kitabı dalgın dalgın atış sahasını gören pencerelerden birinin yanına otururdu. Bundan rahatsız olur muydu bilmiyorum. İçinde sürekli bir saatli bomba taşıyan biri olarak kendini felsefeye ve fen bilimlerine vermişti. Sürekli okuduğu için ona Doktor derdik. Adıyla kimse çağırılmazdı, o da kendi kötü kaderini hatırlatan adını pek sevmediğinden olsa gerek, hoşnuttu lakabından. Artık şans mı demeliyim yoksa şanssızlık mı, gittiğim ilk yılının sonunda bir çatışma sırasında yaralandım ve sol gözümü kaybettim. Bende kalan tek gözümü açtığımda kendi ülkemin hastanelerinden birindeydim. Birliğimizde savaşan devlet yetkililerinden birinin oğlu da benim gibi yaralandığı için hızla memleketimize geri getirilmişim. Şanslıydım fakat yine de o olaydan sonra toparlanmam çok zaman aldı. Şanslıydık çünkü bir kahramanlar birliği olarak geri dönmüştük ve devletin şefkatinden azami oranda yararlanmıştık; diğer adsız askerler gibi yokolup gitmemiştik. Devletin ödediği yüklü bir tazminatla hayatımın geri kalan bölümünü edebiyatla uğraşarak geçirebileceğimi anladığımda, üniversitenin kapısından gözünde siyah bir bantla giren genç bir adamdım artık. Ve aradan yıllar geçti. Çok başarılı sayılmayacak -böyle bir ortamda başarılı olabilseydim şaşardım- birkaç kitap yayınlatabilme fırsatı buldum. İlki çok az basılan ve doğru dürüst dağıtılamadığı için ciddiye alınma fırsatı bulamamış, savaşta aldığım yaranın bende yarattığı umutsuzluğun izlerini taşıyan "Sol Gözümdeki Son Görüntüler" ve ikincisi epeyce ses getiren fakat kısa zamanda unutulmuş kısa öykülerimi topladığım "Yetişkinler İçin On Hüzünlü Masal" adlı kitaplardı. Bu sırada Doktor'la mektuplaşıyorduk. O bir başka şehirde tıp öğrenimini sürdürüyordu ve ülke içinde yolculuk edilmesinin en aza

indirgenmesi için ulaşım araçlarına yapılmış olan korkunç zamlar yüzünden birbirimizi ziyaret edemiyorduk. Zaten ruh halimiz de bunu gerektiriyordu. "Neredeysen orada kal ve yaşa." Gezmek tehlike demektir. Yani bir takım devlet görevlendirmeleri dışında, öylesine, sırf meraktan yapılan geziler... Fakat çok mutsuz olduğumuz da söylenemezdi. En azından bir işimiz, evlerimiz ve bizi seven eşlerimiz, arkadaşlarımız vardı. Doktor, tıp fakültesini bitirip gerçekten 'doktor' olduktan sonra kısa bir süre gelip bizde kaldı. Onunla son karşılaşmamızdı. Atanacağı yer belirlenene kadar izin verilmişti. O onbeş gün sabahlara dek sohbet ettik, eski okul günlerinden söz ettik, kısacası doya doya eğlendik. Uzak fakat en azından savaşın olmadığını bildiğimiz bir şehre atandığını öğrendiğimizde evde bayram yaptık. Daha sonraları da mektuplaşmayı sürdürdük fakat gittikçe seyrekleşen mektupları iyice soğuklaşmaya, donuklaşmaya başladı. Ve sonra zaman! Her şeyi nasıl da değiştiriyor. Şimdi elimde tuttuğum bu eski dostun mektubuyla canlanan anıları nasıl da çaktırmadan belleğin derinliklerine gömmeyi başarabilmişti. Zavallı dostum. Bir veda mektubu yazmıştı. Aslında açık seçik hiç bir şey söylemiyordu. Karmakarışık bir anlatımı vardı. Aceleyle, aklına geldiği gibi yazmıştı. Fakat okuduğumda onun çoktan ölmüş olduğunu hissetmiştim. Gözümünden birkaç damla yaş gelirken kapının çalındığını ve karımın bana seslendiğini duydum. Bütün gece sustum galiba. Herkes durmaksızın hasta mısın diye sorup duruyordu. Ben de, evet, galiba gibi baştan savıcı cevaplar veriyordum. Oysa aklım mektuptaydı. Defalarca okuyup anlayamadığım ipuçlarını bulmam gerektiğini hissediyordum. Gizli polis olduğunu hepimizin bildiği saygın misafirimiz ise beni daha değişik bir gözle süzüyordu. Zaten bu periyodik aile ziyaretleri kılıfına girmiş davetler özel hayatların üstü kapalı bir denetimi olduğunu hepimiz biliyorduk. Daha fazla şüphe çekmemek için hasta rolünü iyiden iyiye benimsedim. Hatta içimden ertesi gün okula telefon edip hasta olduğumu söylemeye ve böylece hastalığımı resmileştirmeye dair net bir karar bile aldım. Bu sırada beklenmedik bir şey oldu ve saygın misafirimiz yeni aldığı bilgisayar görmek istediğini söyleyerek beni kendi çalışma odama davet etti. Allahtan doktorun mektubunu çekmecemeye koymuştum. Diğer kartpostalların ve lüzumsuz mektupların olduğu çekmeceye. Saygın misafirim gözlerini bilgisayarımın ekranına dikip ağır ağır konuşmaya

ve beni şaşırtmaya başladı: "İkinci kitabını yeni bitirdim. Çok etkilendik." Sözlerinin ağırlığını arttırmak için kısa bir süre suskunluk. 'Biz' gizli öznesinde kimler vardı acaba. Neyi ima ediyordu? "Açık söylemek gerekirse ilk kitabından çok daha iyi ve yetkin. İlki, nasıl söylemeli, biraz fazla karanlık ve umut kırıcıydı..." Evet, yine suskunluk. Bu sırada ekranda belirip kaybolan ikonlar. "Fakat bu ikincisi gelecek vaadediyor. Çok daha iyi şeylerin geleceğini hissediyor insanlar. Sen de farkındasın değil mi?" Aptalca onayladım. Lafı nereye getirecekti. Yıllardır tanışıyor olmamıza rağmen asla ne düşündüğünü kestiremediğim bu kadın, bilgisayarımın başına oturmuş beni neden övüp duruyordu? Üstelik bundan sonra ne yazacağımı ben bilmiyordum. Fakat bu kadın biliyor gibiydi. "Ben de hep roman yazmak istemişimdir. Hatta zaman zaman roman konuları düşünür uzun saatler boyunca kurguları ve kişileri üzerine kafa yorardım. Hiç bahsetmiş miydin?" Hayır fakat merakla dinliyorum. Yine başımı salladım. "Fakat yazmak bir yetenek meselesi. O da maalesef bende yok. Yok yok, nazik olmaya gerek yok. Nasıl ki sen bir senfoni besteleyemezsin ben de roman yazamam, bundan gocunuyor değilim. Fakat diyorum ki..." Tek gözümün içine diktiği kararlı bakışlarında ne bir duygu ne bir pırıltı. Buz gibi bakıyordu ve ceset gibi gülümsüyordu. İpnote olmuş gibiydim. Bu duygu ve şevkatten arınmış gerilim gittikçe daha çekici kılıyordu saygın misafirimizi. "Diyorum ki ben aklıma gelen konuları sana söylesem ve sen de belki, hoşuna giderse bunları romanlaştırsan? Zaman zaman beraber çalışsak!... Sen ve ben." Tuhaf, tehlikeli ve ahlakdışı bir şeyler ima eden, emir tonunda bir davet! "Tabii, neden olmasın..." gibilerinden bir şeyler geveledim. "Bu teklifimi ciddiye alırsan akıllıca davranmış olursun. Dostlarımdan biri büyük bir yayınevi kuruyor bu günlerde ve senin son kitabını beğendi. Eğer birlikte çalışırsak yeni kitaplarını basmak isteyeceğinden hiç kuşku yok!" Ne olduğumu bile anlamadan yarın için randevulaşmış ve diğer konukların hiç bir şey olmamış gibi şakalaştıkları salona geri dönmüştük. Başım zonkluyordu. Kafamın bir köşesinde Doktor'un mektubu, bir köşesinde yeni aldığım tuhaf teklif... Konuklar gittikten sonra, aldığım teklifi karıma söyleyip söylememekte kararsız kaldım. Karım iki arada bir derede olduğumu ve işin içinde bir iş oluşunu hissettiği için üzerime gelmedi ve beni çalışma odasında yalnız bıraktı. Doktor'un mektubunu bir kez daha okudum. Evet hiç kuşku yoktu.

Ben onun satırlarını okuduğumda o çoktan yokolmuştu. Kaybolmuştu. Geride hiç bir işaret ve delil bırakmaksızın. Bu mektup haricinde. Birden paniğe kapıldım. Bu belgeyi mutlaka yok etmeliydim. Postaneden bir şey postaladığını mutlaka kayıtlara geçirmişti peşindeki ikinci sınıf hafiyeler. Ve amirlerine rapor etmişlerdi. Zeki amirleri de Doktor'un hayat hikayesinde beş dakika içinde adımları adresimi saptamışlar ve yola çıkmışlardı. Bir yandan bunları düşünüyorum, bir yandan da banyodaki küvette mektubu yakmaya çalışıyordum. Aceleden elim ayağıma dolaşıyor halen ıslak olan küvet yanmaya bir türlü izin vermiyordu. Tam mektubun küllerini süpürüyordum ki aklıma daha korkunç bir senaryo geldi: Doktor'un bu zarfı bana gönderdiğini zaten biliyorlardı. Oysa ben mektubu yok ederek, bütün şüpheleri üzerimde toplayacaktım. Suçsuz bir insan, arkadaşından gelen bir mektubu okur okumaz yok eder miydi? Ettikten sonra 'içinde şöyle şeyler yazıyordu' derse ona inanırlar mıydı? Üstelik Doktor bilgisayar yolu ile de göndermemişti güvensizliğinden. Oysa mektupta kayda değer yani beni suçlayacak hiç bir şey yoktu. Akli dengesi bozulup intihar eden bir doktorun eski bir dostuna yazdığı veda mektubundan başka bir şey değildi. Yarın polisler ne cevap vereceğimi düşünüyordum ki, birden randevuyu hatırladım. Tabii ya, ne kadar da aptalım! Zaten bu akşam yoklanmıştım. Ve o tuhaf teklif! Tabii ki kandırılmıştım. Yarın görüşmeye gittiğimde beni gizli bir geçitle sorgu odasına alacaklar ve doğruyu söyletene kadar yakamı bırakmayacaklardı. Tatmin olduklarında ise cesedim tıbbi araştırmaların hizmetine sunulacaktı. Evime, dostlarıma ise bir trafik kazası haberi ulaşacaktı. Kaçmalıydım! Ama nereye? Nasıl? Hangi cesaretle! Bir an, içimden Doktor'a karşı korkunç bir öfke dalgası yükseldi. Durup dururken huzurumu bozduğu için içgüdüsel bir nefret duymaya başlamıştım. Sonra vicdan azabı... Zavallı dostum. Sen şu anda kaybolan kedilerin gittiği o karanlık evrende yapayalnız soğurken ben bencillik krizleri geçiriyorum. Bu düşüncelerin etkisiyle söylememe gerek yok herhalde korkunç kâbuslara daldım. Mektupta okuduğuma benzer kâbuslar... Başrolde ise saygıdeğer gizli polisim vardı tabii ki. Ertesi gün uykusuzluktan şişmiş gözlerimle ona bakıyordum. Bir kağıt kadar boş zihnim onun nasıl bu kadar sert ve çekici olduğunu sorguluyordu. Ne söylese kabul edecek gibiydim. Adeta kendimi onun ellerine bırakmak için sabırsızlanıyordum. "Kötü görünüyorsun.

Kahve?" "Evet lütfen..." "Aklımda çok güzel bir konu var. Topluma bir şeyler kazandırabileceğini umduğum bir konu." Merakımı çekmek için sigarasından derin nefesler çekerek ağır ağır konuşuyordu. Yüzündeki sabit makyajın bir çizgisinin bile asla değişmediğini farkettilim. Ayağa kalktı ve pencereye doğru yürüdü. Onu izlememden hoşlanıyor gibiydi. Ona hayran olacağımdan o kadar emindi ki. Demin sekreterine rahatsız edilmek istemiyorum derken olacakları çoktan planlamıştı. Vücudunun kıvrımlarına dalıp gitmişken birdenbire onun sesiyle sıçradım: "Ötenazi!" "Pardon, anlayamadım?" "Ötenazi üzerine bir roman yazmanı istiyorum. Ya da daha iyisi bir dizi öykü. Hepsini birbirinden değişik kişileri anlatsın. Ümitsiz hastalıkların pençesinde kıvranan insanların ölme özgürlüğü. Ya da daha iddialı bir yaklaşım: 'Yaşama hakkı kadar ölme özgürlüğü' Nefis bir konu değil mi?" Yüzünü yüzüme yaklaştırmıştı. Oturduğum koltuk adeta bir sanık sandalyesiydi. Ve onun kokusunu duyuyordum. Vaadedilenlerin alçakgönüllü bir simgesi. Hepsini benim olabilirdi. Ya da 'Doktor'u sormaları için beni kapının arkasında bekleyen canavara teslim edecekti. Seçeneğim yoktu. "Evet, mükemmel bir konu bu. Hatta öykülerin çoğunluğu sıradan basit insanların başından geçmeli. Bir tanesinde de Ötenazi karşıtı bir kadının nasıl çaresiz bir hastalığın pençesinde doktorlara yalvardığını okumalı okuyucu." Kendimi kaptırmıştım. Kaptırmak istemiştım. Memnuniyetle beni dinliyordu. Fakat onu memnun etmenin pek de kolay olmadığını hissettiren buz gibi bir gülümsemeyle...

Çalışmalara başlamıştım. Kendimi ortaokulda kompozisyon ödevi yazan bir çocuk gibi hissediyordum. Bütün boş vakitlerimi bu çalışmaya adamıştım. Bir an önce bitirmek istiyordum. Sanki başka ödevler verilmeyecekmiş gibi. Oysa artık devletin kadrolu bir yazarıydım. Farkında bile değildim. Ya da değilmiş gibi yapıyordum. Haftalık olağan görüşmelerimizde öykülerin yapılarını gözden geçiriyor ne gibi değişiklikler yapmam gerektiğini bana dikte ediyordu. Ondaki emir almak hoşuma gidiyordu. Yani bir yönüyle. Çok ayıp ve yasak bir şeyi yapmanın, insanları oyuna getirmenin verdiği şeytani bir zevk. Fakat bir yandan da kendimden tiksiniyordum. Ötenazinin yaygınlaştırılması programının bir parçasıydım. Önce kitap yayınlanacaktı. İçindeki öyküler sıcak bir tartışma yaratacaktı. Çünkü öykülerdeki kahramanların bir çoğu aslında ümitsiz bir hastalığın

pençesinde olmayan insanlardı. Örneğin bir tanesinde, yeni doğmuş bebeğinin kan, ilik ve doku ihtiyacını karşılamak için bilinçli bir şekilde kendini feda eden baba figürü işleniyordu. Bir diğerinde müebbet hapse mahkum olmuş bir kadın. Artık yaşamak istemiyorlardı. Aslında devlet gereksiz yere hapiste ya da dışarıda insanları beslemek istemiyordu. Daha iyi verim alınabilecek yenilere ihtiyaç vardı. Fakat demokratik bir ülkede insanları zorla öldüremezdiniz. Toplumun dokusu dehşet ile zedelenirse bundan herkes zarar görürdü. Oysa kendini daha sağlıklı bir toplum için bile isteye ölüme gönderenler hem birer kahraman olurdu hem de toplum kendini ayıklamış olurdu. Hapislerdeki gereksiz insanlardan kurtulan devlet, aynı zamanda bir çok zararlı insanı da zorla imzalattığı ötenazi belgeleriyle yok edebilirdi. Ve ben de bu korkunç planın ilk yapı taşıydım. Savaşta yara almış bir gaziydim, üniversitede ders veren saygın bir insandım ve bağımsız bir aydın olarak fikirlerimi savunuyordum. Televizyon programlarında tartışacaktım. Tabii ki hep benim düşüncelerim ikna edecekti insanları. Ve daha sonra ödüller, kendi çabam ve yeteneğimle asla yakalayamayacağım bir şöhret ve üstü örtülü ödeneklerden şahsıma verilen mütevazı bir maaş... Patronum bunları planlarken, o anda beni kullanmanın verdiği hazzı hiç bir şeyle değiştirmeyeceğini hissediyordum. Hiç bir sevişme bu zevki yaşatamazdı sanıyorum. Bu sapkın ruh halim bazen evde çocuklarımla oynarken geçiyor, yerini müthiş bir vicdan azabına bırakıyordu. Öyle zamanlarda bilgisayarın başına geçiyor şifreli özel dosyalarımın birini açıyor, yazıyor, yazıyor yazıyordum. Doktor'la sohbet ediyordum. Gözyaşları içinde ekranı göremez hale geldiğimde kendimi yatağa o korkunç kâbusun kollarına bırakıyordum. Planların hepsi birer birer öngörüldüğü şekliyle gerçekleşti. Tahminimizden daha kolay bir şekilde güçlü bir kamuoyu oluştu. Ötenazi kanunu hızla meclisten geçip yürürlüğe kondu. Uygulamalar naklen ve darmatik olarak televizyondan verilmeye başlandı. Kitabım binlerce sattı. İki ayrı ödül ve sayısız iyi eleştiri aldı. Herşey yolunda gidiyordu. Benim içinse herşey yolundan çıkmıştı. Artık kişiliğim tamamen parçalarına ayrılmıştı. Ruhum diyebileceğim şeyse sadece kâbuslarla uğraşan bir müebbet mahkumdu bedenim içinde. Ve işte bu günlerde bende kalan son insanlık kırıntısıyla şu satırları yazıyorum. Ve gitmeye hazırlanıyorum. Doktor'la buluşacağım o adı bilinmeyen ülkeye uzun bir yolculuk planlıyorum. Fakat önce görülecek küçük bir hesap kaldı.

CİNAYET

Yazar o sabah huzur içinde uyandı. İçinde birisi sanki onun adına karar vermiş ve en doğru ve yüce görevi yerine getirmek için her şeyi ayarlamıştı. Aynı zamanda korkunç bir özgürlük duygusu. İnsanlarla arasında hiçbir sözleşme yoktu bu noktadan sonra. Ahlaklı ve iyi olmak zorunda değildi. Bir çocuk gibiydi. Sorumsuz ve deli. İçinde kıpır kıpır, yerinde duramayan tüm heyecanlar birazdan tatmin olacaktı. Aynada tek gözünün içine baktı. Acaba iki tane olsalardı her şey yine böyle mi olurdu diye bir süre tedirgin olduktan sonra bu muhteşem günü sağlıksız düşüncelerle bulandırmaması gerektiğini fark etti. Dikkatle traş oldu. Sıcak suyun içinde saatlerce oyalandı. Küvetin içinde tüm kaslarını gevşetip, geçmiş ve gelecekte arınmış bir anın tadını çıkarırken, bu küvette yaktığı mektubu, Doktor'u, idam edilen kadını ve kâbuslarını birer birer aklından kovdu. Hepsi o kadar gerilerde kalmıştı ki... Adeta yoktular. İçeride uyuyan karısı ve çocukları da yoktu artık. Yazdığı öyküleri, hayalleri, fantazileri, iyi niyetleri, anıları, gizli aşkları... Hepsi bu sıcak suyun içinde çözülmüş, suya karışarak şehrin lağım şebekesine doğru yola çıkmıştı. Siyahlarını giyindi. Kilitli çekmecesinden iki adet beyaz hap ve siyah deri muhafazalı bir bıçak çıkarıp özenle ceketinin cebine yerleştirdi. Baştan çıkarıcı bir koku püskürttü ikinci kere. Artık kimseyi düşünmediği için halen uyumakta olan ailesine iki satır olsun not bırakmadan, yanına hiçbir şey almadan evin kapısından çıkıp gitti. Yüzünde uçarı bir gülümseme... Son bir yıl içinde onlarca kez geldiği binanın sevimsiz görevlilerine ilk defa samimiyetle gülümseyerek, otomatik kapıları geçti. Asansörde en az gizli polis olan patronu kadar çekici bir kadınla karşılaştı. Gülümsediler. Seri ve kendinden emin hareketlerle kadının dudaklarına yaklaştırdı dudaklarını. Kadının öpmesi için bekledi. Hayatının en ateşli öpüşmesiydi. İçindeki en ham duygular, en ilkel güdüler özgürlüklerini bir kez daha kutladılar. Artık onun kapısında idi. Karşılaşmaya hazır mıydı? Bir kez daha kendini gözden geçirdi. Bıçağı yokladı. Avucunda hissettiği sertlik yüzündeki tebessümü pekiştirdi. Patronunun özel sekreteri ona her zamanki gibi iğrenerek bakıyordu. Bu bakışları her zaman görmezden gelirdi. Fakat şimdi? Evet aşağılık ve satılmış bir yazardı, bu bakışları hak ediyordu. Fakat tüm bunlar eskidendi. Artık değişmişti. O ezik ve kişiliksiz adam

çok eskilerde kalmıştı. İçindeki öfkeyi durdurmaya gerek duymadı. Sekreterin yüzüne tüm gücüyle yapıştırdığı tokatın sesini duydu önce. Sonra oyuncak bebek gibi yere yuvarlanan kadını gördü. Arkasına bakmadan ve bu olayı tamamen aklından silerek patronunun odasına girdi. O muhteşem yaratık gözlerini önündeki kağıtlardan ayırmaksızın konuşmaya başladı: "Dışarıda ne oluyor? iyi misin? Yoksa...." Soru dolu bakışlarını gördü. Zevkle gülümsedi. İlk defa! Onu şaşırtmıştı. Daha da şaşırtacaktı. Cebinden iki küçük hapi çıkardı. Birini ağzına attı ve hemen yuttu, diğerini kadının elinin üzerine koydu. Yine içindeki harekete geçmişti. Önce kapıyı kilitledi. Sonra özel sekretere rahatsız etmemesini emretti. Başka zaman böyle bir şeyi yapması mümkün değildi. Patronunun şaşkınlığı geçmiş, bu heyecanlı ve gerilimli anların keyfini çıkarmaya başlamıştı. Küçük beyaz hapi yavaşca ağzına götürdü. O sırada yazarın müzik setine yerleştirdiği diskten onbeşinci yüzyıl ortodoks kilise ilahilerinin bir caz yorumu duyuluyordu. Karşı karşıya oturuyorlardı. Kadın ilk kez kendisini onun patronu ya da efendisi gibi hissetmiyordu. Fakat emirler verirken onu baştan çıkardığı anları hatırlayıp heyecanlanıyordu. Ya da tüm o oyunların hiç bir şey ifade etmediğini hissediyordu. Belki de gerçekte ona aşıktı. Onun içindeki tuhaf ve anlayamadığı duygularına aşıktı. Kendisinde olmayan bir şeyler vardı bu tek gözlü adamda. Ve şimdi o şeyle mi karşılaşacaktı? Bugün sevişeceklerine emindi kadın. Daha önce hiç sevişmemişlerdi fakat aralarındaki gerginlik öyle noktalara çıkmıştı ki, zaman zaman masanın başında, onun yazdıklarını kıyasıya aşağılarken ve onun yanaklarından önlenemeyen gözyaşları süzülürken, kendinden geçip boşaldığı oluyordu. Karşısındaki çaresiz esirin içinde çırpınan ruha üstüste defalarca tecavüz etmenin verdiği hayvani bir zevkti bu. Ve şimdi, karşısında bambaşka biri vardı. Esir almaya gelen oydu. Roller değişeceklerdi. Bunu biliyordu ve o sentetik uyarıcının da etkisiyle artık beklemeye dayanamayacağını hissediyordu. Müziğin aksak ve sıradışı ritmiyle kendilerinden geçmeye başlamışlardı. Yazar ise zihninin gittikçe billurlaştığını, varolduğu uzay parçasının her köşesine hakim olduğunu hissetti. Normalde asla kavrayamadığı tüm boyutlarıyla hayat şimdi gözlerinin önünde cisimleşmiş, elle tutulur hale gelmişti. Tüm köşeler sivrilmiş, tüm kenarlar netleşmişti. Kokusunu hiç bir zaman algılayamadığı kadar derinden hissediyordu. Parfümünün, duşta kullandığı sabununun ve hatta çok da az olsa bunların dışında daha derinden gelen teninin

kendi kokusunu algılıyordu. Avını parçalamadan önce onu tüm kokularından soyan bir hayvan gibi hissediyordu kendini. Deniz dibi yosunları gibi müziğin yayılan dalgalarının etkisiyle salınıyorlardı. Bedenlerinin sıcaklığı artmış, ağızları kurumuştular. Zaman duygusundan kurtulmuş, özgürdüler. İnsanlar yoktu artık. Diğerleri yoktu. Kul ve tanrı vardı. Ruh ve aşk vardı. Kurban ve katil vardı. Kadının ensesini ısırmaya başladı. Uzun çok uzun bir zamandır kapatılmış, yok edilmeye çalışılmış bir şey uyanıyordu. Patlıyordu. Artık onu durdurmak olanaksızdı. Yazarın belleğinde başka birinin hayatına aitmiş gibi kısa kısa canlanan karısı ve çocuklarıyla ilgili anılar geri dönmemesine uzaklaşıp gittiler. Korkunç ve sözcüklerle anlatılması olanaksız bir karmaşa yaşandı. İkisinin de zihinleri bedenlerini izlemeye çalışıyordu. Bedenleri her şeyden soyutlanmış, ilkel, en ilkel dürtülerin etkisiyle ancak satanik ayinlerde görülebilecek türden bir esrimeyle devinip duruyorlardı. Çıplak, birbirlerine tuhaf bir şekilde kenetlenmiş durumda cam masanın üzerindeydiler. Aniden müzik kesildi. Bir uykudan uyanır gibi oldular. Ya da bir düşün içine daldılar. Bunu kimse bilemezdi. Kadının başı masanın ucundan aşağıya doğru sarkmakta ve gergin boynunda iyice belirginleşmiş olan şah damarı nefes nefese kalmış bir güvercin kalbi gibi atmaktaydı. Adamın siyah göz bandı kaybolmuş, gözünün olması gereken yerde buruşuk bir deri titremekteydi. Adam ta başından beri terli avuçlarında tuttuğu bıçağını kadının kaygan teninde dolaştırmaya başladı. İkisi de sona yaklaşmakta olduklarını ve canlı varlıkların yaşamları boyunca tadabilecekleri, tüm kutsal yerlerden kovulmuş en korkunç zevki yaşadıklarını hissediyorlardı. Bıçağın kadına değdiği yerler bazen kızarıyor bazen ince ince kanıyordu. Kadından anlamsız sesler yükseliyordu. Adam -ki hâlâ adam denebilirse- boğuk boğuk haykırıyordu. Ne olduğu anlaşılmayan sözcükler dökülüyordu, ağızından, bıçağının ucundan, erkekliğinden, olmayan gözünden... İkisi de ayaktaydılar. Adam kadının arkasında durmuştu. Bıçak büyük bir rahatlıkla hiç bir dirençle karşılaşmaksızın kadının karnına girdi. Adam ve bıçak kadının içindeydiler artık. Kadın et, kan ve kemikten bir paçavraya dönüşene kadar seviştiler. Birbirinden ayırıştırılmayacak bir bütün haline gelmiş olan kurban ve katil cehenneme çevirmiş oldukları bu nefis manzaralı gökdelen ofisinin penceresinden boşluğa düşmeden kalan tek gözleriyle şehre son bir kez baktılar.

ÜTOPYA: 337 MİLİSANİYE

Büyük bir huzur ile kulağını kum saatinin ince beline dayayıp zamanın geçişini dinliyorsun. Hışırtılı, düzenli bir akış bu. Uzaklardan gelen kuş cıvıltıları ve ılık rüzgarın sesi, sessizliğin içinde pırıldayan küçük elmaslar, yakutlar, akikler gibi tatlı geliyor sana. Mutlu musun? İşte şimdi beklediğin gün geldi çattı. O hep hayalini kurduğun cennet senin artık. Emekli oldun ve daha işe girdiğin ilk günden beri taksitlerini düzenli olarak ödediğin, şehir dışındaki -hem de çok dışındaki, neredeyse başka bir şehirdeki- tatil sitesinin gökdelenlerinin birinin balkonundan aşağıya, 280 daireye ait olan geniş bahçeye bakıyorsun. Uçsuz bucaksız yeşil çayırdan ibaret bir bahçe... Bahçenin ortasında yükselen 280 daireli, açık ve kapalı yüzme havuzlarına ve bir çok sosyal tesise sahip bir bina. Elinde tutmuş olduğun dosyanın bahçe bölümünü açıyorsun. Sana ait olan bahçe parçasının parselini buluyorsun haritada, sonra balkonundan aşağıya bakarak o parçayı gözlerinle işaretliyorsun. Haritanın yanındaki notları inceliyorsun. Dikimi yapılabilecek ağaç ve çiçek cinslerinin adlarını okuyorsun. Adlar senin için öylesine yabancı ki... Zamanla öğrenirim nasılsa diyorsun. İyimsersin. Balkonda derin nefesler alıyorsun. Havada yabancı otların kokusu var. Hoş senin için kentin dışındaki her şey yabancı, ama olsun doğanın kokusu bu. Yıllardır kavuşmayı hayal ettiğin yer.

Başka bir zamandasın artık. Yaşadığın çağın hem içindesin, hem de biraz ötesindesin. Herşeyin ne zaman bu hale geldiğini halen anlamış değilsin. Sen eskilerdensin. Eskimiş, yaşlanmış olanlardansın. Herkes gibi, çoktan bir şehir devletine dönüşmüş olan kentten kaçmak, kurtulmak hayalleri ile çalıştın durdun. Diğerleri gibi. Kafeste beslediğin kuşların birbiri ardına yaşlanıp ölümlerken sen yılmadın; bir akvaryum, köpek, başka kuşlar, evde beslenebilecek

sürüngenler, hepsini denedin. Hep bir şeyler eksik oldu. Güneşi, doğayı, kırını özledin durdun. Hayatında hiç gitmediğin yerlere duyduğun sıla hasretine en çok geceleri şaşırıydın.

Her şey cezaevleri koşullarının değiştirilmesi projesi ile başladı. En azından sen de bir çokları gibi böyle düşünüyorsun. İşsizlik ve şiddet burcundaydı zaman. Hareketin başını bir sivil toplum örgütü çekiyordu. Bir çok şirketin, derneğin, vakfın ve partinin oluşturduğu bir örgüt. Amacı, gün geçtikçe artan, ve herkese yönelmiş bireysel şiddetin ıslahı idi. Bilimciler, meslek kuruluşları, hatta din adamları bu projeye destek veriyorlardı. Açık oturumlar, paneller, forumlar birbirini doğruyordu. Bir kaç yıl durmadan bu konu tartışıldı. Her yeni cinayetle, her saldırı ile tekrar tekrar bu konu gündeme geliyor, değişik boyutları ile tartışma derinleşiyordu. Senin durumun farklıydı. Bursun vardı. Nasılsa kazanmış olduğun sınav, hayatını birinci dereceden değiştirmişti. Bir sevgilin vardı. Geleceğe ümitle bakıyordun. Olup bitenler seni derinden etkilemiyordu. Yine de dönüşüm projesinden ümitliydin. Açılan her sayfaya imzanı çekinmeden koyuyordun. Zaman zaman doğabilecek sakıncaların tartışıldığı sanal ortamlarda iyi bir hatip olarak kendini gösterebiliyordun:

"Düşünün bir suç işliyorsunuz. Ne olduğu ne kadar ağır olduğu önemli değil. Madem ki bir suç işliyorsunuz, buna ihtiyacınız var demektir. Geçelim. Yapmamanız gereken bir şeyler yapıyorsunuz, diyelim. Ve yakalanıp hapse atılıyorsunuz. Aradan yıllar geçiyor. Belki ondokuz yaşınızda işlediğiniz bir suçtan yirmi-yirmibeş yıl hapsediliyorsunuz. O kadar uzun bir zaman geçiyor ki artık siz başlangıçtaki suçu işleyen sizden başka birine dönüşüyorsunuz. Özgür günlerinize ait anılarınız bile soluyor. Artık rüyalarınıza bile girmiyor. Ve bir sabah fark ediyorsunuz ki, hiç tanımadığınız birinin işlediği bir suçun cezasını çekmeye devam ediyorsunuz."

Bunlar tartışılıyordu ama gerçekte endişe yaratan bambaşka bir sorundu. İçerideki koşullar akıl almayacak bir şiddeti barındırıyor, besliyor, hatta büyütürken dışarıya yansıtıyordu. Bir çoklarına göre mahkumları toptan yok etmenin bir yolu bulunmalıydı. Hatta bir çok

defalar, kıskırılan isyanlar sayesinde gerçekleştirilen toplu katliamlar, kimsenin vicdanını rahatsız etmeden başarıya da ulaştı ama binlerce yıla mahkum milyonlarca insan bu şekilde eritilemezdi. Cezalar kısaltılınca suçlu dışarı çıkar çıkmaz yeni bir suç işleyip tekrar geri dönüyordu. Cezalar uzun tutulunca da cezaevleri günden güne kalabalıklaşıyor, işgücünün önemli bir kısmı bu kurumlarda veya yan sektörlerde çalışmak zorunda kalıyordu. Suç oranları bu hızla arttığı takdirde kısa bir zaman sonra cezaevleri ekonomiyi yutacak duruma gelecekti. Kentin görünen egemenleri olan çokuluslu dev şirketlerin birbirinden yaratıcı danışmanları her tür senaryoyu değerlendiriyordu. Hatta bir çok dini grup da buna benzer görüşleri savunuyordu: Ceza geciktirilmeden, hemen infaz edilmeli ve dişe diş, göze göz ilkesi uygulanmalı diyorlardı. Çok geçmeden, küçülmekte olan devletin iplerini ellerinde tutanlar cezaevi reformunu gündeme getirdiler. Hemen herkesin desteği ile büyük paralar akıtıldı bu projeye. İyi slogan-düşünceler de bulunmuştu: "Kötülüğü önlemek için kötü olmak yanlıştır", "Kötülük kötülük ile beslenir" vb. Teknolojinin mucizevi yöntemleri ile suçlunun yakalanması an meselesiydi. Bu konu çoktan aşılıştı. Dev şirketlerin danışmanlığını yapan üniversiteler kötünün profilini çizdiler: Genç, eğitimsiz, işsiz, parasız, ahlaki ve bireysel gelişimini tamamlayamamış... Sonra da bu tür bir suçludan 'iyi' bir yurttaş yaratmanın gerekleri, formülleri, yöntemleri bulundu. Cezaevlerinin dönüştürülme projesi bir kaç yerde öncü örneklerle başlatıldı. Sosyal bilimciler, psikologlar, hekimler, mühendisler, kısacası elinde bilgi olan herkesin katılımı ile mükemmel cezaevi kuruldu. Suçlunun psikolojisini değiştirmeye, onu uyumlu, iyi bir insan yapmaya yönelik tüm silahlar hazırды. En iyi psikolojik analiz yöntemleri, eğitim teknolojisinin en gelişkin araçları burada işler kılındı. Bununla da yetinilmedi. Mahkuma iyi bir eğitim ve hatta iyi ve değerli bir meslek sahibi olmasına yetecek kadar altyapı verildi. Dört bilemediniz beş yıl içinde en azılı suçludan akıllıca ittaat etmeyi bilen, olması gerektiği gibi kişiler üretilmeye başlandı. Yeni bir şans verilmiş olan kentin şanssız çocukları tekrar sokağa, işsizlikten başka bir şey vaad etmeyen kente ikinci bir kez suç işlememesi koşuluyla fırlatıldılar. (Bunca yüksek eğitim verilmiş bir kişi eğer yine de suç işliyorsa, bu suçu işleme eğilimi genetik bir bozukluğa bağlı olmalıydı. Değiştirilemeyen kötülük de yok edilmeliydi. Bu kısım fazla

vurgulanmadığı için projenin iyimserliğine büyük bir gölge düşmemişti.)

Fakat hesaba katmadığınız bir şey vardı. Belki de bir çok şey. İlk 'mezun olan' mahkumlar aldıkları bu donanımla bambaşka ve mutlu birer vatandaşı olurlarken toplum amaçsız yoksulluğunun içinde kendine çıkış yolları aramaya devam ediyordu. Senden bir sonraki kuşağın durumunu bir düşün. Herhangi bir meslek öğrenmek için yapmaları gereken yatırımı bir düşün. O zamanlar hepimiz cezaevi ile o kadar meşguldünüz ki, bunu daha sonra halledilecek bir sorun olarak görüyordunuz. Ya da bazılarınız sorun olarak bile görmüyordu. Bedeli ödenmemiş hiç bir şey kutsal değildi sizin için. Sen bu konuda o kadar katı değildin, ama fazla duyarlı olduğunu söylemek de mümkün değil. Bir işe girmiştin, gençtin, yeni evlenmiştin ve evinizde bir su kaplumbağası kolonisi besliyordunuz. Üstelik sen ve karın çalışarak, alın teri dökerek bulduğunuz hiç de yabana atılmayacak bir noktaya gelmiştiniz.

Fakat ötekiler... Eskiden amaçsızca veya bir kaç kuruluş için suç işleyenler için yeni bir seçenek doğmuştu. Bir yolunu bulup cezaevine kapağı atmak ve orada modern insanlık durumunun son nimetlerinden yararlanmak, ana bilgisayara bağlanmak, oradan akmakta olan bilgi ırmağından kana kana içmek... Liseyi bitiren -ve sınava giriş parasını denkleştirebilen- hemen her genç, burs sınavlarından çakar çakmaz cezaevine girmek için suç işlemeye girişiyordu. En yaygın suç işleme biçimi adam yaralama veya cinayetti. (Özel mülke verilen zararlar daha sonra suçluya ödetildiği için pek tercih edilen bir yol değildi.) Kimsesizlere, yaşlılara, fakirlere, evsizlere, kısacası kaybedenlere yönelik şiddet fazla tepki çekmediği için kısa zamanda yaygınlaştı. Kentin sırtına ve vicdanına yük olan bu insanların bir şekilde ayıklanması olarak düşünülüyordu gizliden gizliye. Bir taşla bir çok kuş. Bu noktada sen diğerlerinden ayrılmış ve hemen safını seçmiştin. Eski, görece olarak güçlü sivil toplum örgütünden ayrılan bir grup vicdan sahibi kişinin başını çektiği yeni bir yapılanmaya kaydını yaptırmıştın bile. Gerçi artık eskisi kadar enerjik değildin. Oturduğun ev eskimiş, işini kaybetme korkusu ile omuzların çökmüştü. Adını

bilmediğin bir hastalığa yakalandıkları için su kaplumbağası kolonisini hayvan hastanesine bağışlamıştın (tedavileri için yeterli paran yoktu). Yerine konuşma potansiyeli olan bir papağan almıştın. Üstelik karından da ayrılmıştın ve pedofil videoların esiri olmuştun. Bedenin her geçen gün biraz daha eskidiğini hissettiğinden beri daha genç, daha çocuksu sevgilileri hayal ediyordun. Yine de gidişatı doğru bulmuyordun. Evet mahkumların ıslahı mükemmel bir şekilde gerçekleşiyordu. Hatta şirketler, en iyi üniversitelerden bile daha iyi birer eğitim kurumuna dönüşmüş olan cezaevlerinden çıkanlara öncelik veriyorlardı. Eski mahkum kartını gösterene kapılar kolayca açılıyordu. Hoş kartını göstermese de eski bir mahkumun hali tavrı, kendini hemen belli ediyordu. Yüzünüze gülüp arkanızdan çorbanıza tüküren bir garson değildi yani. Her şeyi olması gerektiği gibi yapmayı anlamış ve içine sindirmiş biriydi. Üstelik bir daha suç işleme ihtimali olmayan biriydi eski mahkum. Ondan daha güvenilir kimi bulabilirlerdi ki? (Karın da öyle düşünüyordu.)

Durum böyle olunca her burs sınavından sonra bir suç dalgası geliyordu. Bu dönemlerde özellikle kalabalık caddelere, alışveriş merkezlerine gitmek metroya binmek hayati tehlike anlamına geliyordu. Evden çıkmamak en iyiydi.. Sen de böyle yapıyordun. Başka ne yapabiliirdin ki? Onlar hayatlarını kurtarıyorlardı. Evsizler, ve düşkünler böyle dönemlerde akla hayale gelmeyen delikler bulup saklanıyorlardı. Gücü yetenler ise kentin dışına kaçmaya ya da en azından تنها yerlere kapağı atmaya çalışıyorlardı. Çünkü تنها yerlerde suç işlenmiyordu. Tanığı olmayan bir suç insanı cezaevine ne yazık ki götürmüyordu. Faili meçhul bir suç için bir kaç saat içinde binlerce kişi teslim olabiliyordu. Binlerce itirafçı arasından gerçek suçluyu bulup çıkarmak oldukça güç olduğu için tanıksız dosyalar hemen kapatılıyordu. Gençler de mecburen suç üstü yakalanabilecekleri kalabalık mekanlarda suç işlemeye çalışıyorlar, hatta bunu toplumsal bir tören havası içinde yapıyorlardı. Bir yerlerden çaldıkları arabalara atlayıp müthiş gürültüler çıkararak suç mahallerine doğru yol alıyorlardı.

Sen o sıralar edebiyata merak sarmıştın. Kısa öyküler yazmaya

çabalıyordun. Evinden çıkmadığın burs sonrası sendrom günlerinde yazdığın bir öykü üzerine oldukça iyi tartışmalar dönmüştü. Bilgisayarını her açtığında bir kaç mesaj buluyordun. Suç işlemeye karar verip kendine kurban arayan beceriksiz (belki de vicdanlı, bu noktayı özellikle bulanık bırakmak istemiştin) bir gencin çıkışsızlığını anlatmıştın öyküde. Garip olan, bir süre sonra öyküyü ve öyküde anlatmak istediklerini unutup yazdıklarına yanıt olarak gelen mesajların seni ne kadar ve nasıl övdüğü ile ilgilenir olman. Yine de kayıtlı olduğun sivil toplum örgütü boş durmuyordu. Madem ki cezaevinde bedava eğitim verilebiliyor neden insanlar suç işlemeyen önce, böylesine insanlık dışı bir suçu işlemek zorunda kalmadan önce, bu olanaklar kişiye sunulmuyordu ki? Örgüt, cezaevlerinin masum halka açılmasını, suç işleyenlerin yeniden eski yöntemlerle hapsedilmesini istiyordu. Gittikçe zayıflayan bir sesle muhalefeti sürdürüyordu. Gittikçe zayıflıyordu, çünkü yapısal bir değişikliğin dayatılacağı güçlü bir devlet yoktu ortada. Ortada bir zamanlar kendi yarattıkları bir düzen vardı. Ve toplumun hiç bir kesimi bu soruna çok da ilgi göstermiyordu. Zırhlı jipleri ve yüksek duvarlı evleri olanlar zaten uzunca bir süredir hiç şeye müdahale etmiyorlardı. Onların uzağındaki gündelik ve basit kötülükle yine basit insanlar uğraşsın diye düşünüyorlardı. Eski mahkumlar ise bir çeşit toplumsallaşmanın keyfini sürüyorlardı. Sadece eski mahkumlara açık olan eğlence yerlerine, alış veriş merkezlerine gidiyorlar, tahliye kartı olanların yaşadıkları toplu konutlarda güvenlik ve esenlik içinde yeni hayatlarını sürüyorlardı. Bir yolunu bulup suç işleyememiş orta halli insanlar ise -senin gibiler- işlerini kaybetmemek için var güçleri ile çalışıyorlar ve genç görünmeye çabalıyorlardı. Tecrübeli yaşlı bir adama para harcamak yerine genç ve daha azını talep eden bir kaç kişiyi çalıştırmak her şirketin işine geliyordu. Zaten insanlar her yerde genç ve güzel insanlar görmek istiyordu. Sağlık sektörü kozmetik ve estetik sektörünün içinde erimek üzereydi. Her çarşıda mutlaka büyük bir klinik, gençleşmek isteyen, çocuğuna yeni bir burun, bir çift yeşil göz, sevgilisine yuvarlak elmacık kemikleri, veya eşine dümdüz karın kasları armağan etmek isteyen müşterilerini bekliyordu. Normal yaşama süresini en az iki katına çıkaran pahalı ilaçların piyasaya verileceği haberleri gündemin ilk sıralarını işgal ediyordu. Parası

olmayanlar hızla yaşlanıp, çirkin bedenlerinin daha da çirkinleşmesini umutsuzlukla izliyorlardı. Sen ise bir çokları gibi bedenine iyi bakıp, iyice yaşlanmadan emekli olup kenti terketme hayalleri kuruyordun. Yeşil çayırın ortasındaki banka otomatlarından para çekip atını ufuk çizgisine doğru süren yalnız adam hayalleri hepimiz için hayatın anlamını oluşturuyordu. Tüm bunlara ek olarak bir de yeni terör dalgası başlamıştı.

Otomatlaşmış ve ruhunu kaybetmiş toplumun Tanrı'dan ayrı düşmesine tahammül edemeyen tüm dinlerin -ki kente hakim iki inanç sistemi vardı- radikal yandaşlarının bir araya gelerek kurdukları terör örgütünün amacı insan ile Tanrı arasında yıkılmış olan köprüyü tekrar inşa etmektir. İnsanı ilahi olandan, güzel olandan, iyiden koparan bu sistemi değiştirmek gerekiyordu. Çünkü böylesine bir toplumsal suçun üzerine bina edilen bir hayat insanı asla özgürleştirmeyecek, özgürleşemeyen insan da iradesi ile Tanrı'ya yönelemeyecekti. Fakat sistemin değiştirilemezliği de ortadaydı. Sen doğmadan çok önce biten devrimler çağı o kadar gerilerde kalmıştı ki... İnsanları sözcüklerle hareket ettirmek imkansızdı. Onlar da terör yolunu seçtiler. Büyük patlamalar, toplu katliamlar düzenleyerek insanları özgürleştirmeye çalıştılar. Onlara göre insan bu sistemin içinden bir tek şekilde soyutlanabilirdi: Felaket anında! O can havli denilen his, o ölümün ve yokoluşun soluğu ile karşılaşıldığında yapılan, insanın ta içinden gelen hareketlerin doğallığı üzerine kurdular tüm ümitlerini. Bu hayat içinde, bu kent içinde insan sadece felaket anında yalnızlaşıp, özgürleşebilir, Tanrı'yı hissedebilir diye düşünüyorlardı. İşte özledikleri köprü de o anda kuruluyordu. Bir an için bile olsa, ilahi saflık!

Sen onları hiç bir zaman anlamadın ama hep korktun. Kalabalık yerlerde evsizlerin yakınlarından geçtin hep. Çünkü onların felsefesini anlamasan da yöntemlerini çok iyi biliyordun. Onlar düşkünlere asla saldırmıyorlardı. Senin bildiğini başkaları da biliyordu hiç şüphesiz. Ve ışıklı kalabalık caddelerin her yanında düşkünlere, evsizlere, sokak çocuklarının barınmasına özellikle çaba gösteriyorlardı. Gençliği çoktan geride bıraktığından olsa gerek kafanı fazla yormak istemiyor, sadece günlük oylamalarda fikrini belirtip geri kalan boş vakitlerinde

gerçeğinden daha kaygan ve yumuşak, silikon bir sevgilinin kucağında emeklilik günlerini kurguluyordun. Yapay zeka ile desteklenmiş bir üst modelini almak için para hesapları yapıyordun. Bir çokları gibi. Gerçek bir sevgili ile uzun süre birlikte yaşayamayacağını çok iyi biliyordun. Değil mi ki bir kez olmamıştı...

İşte şimdi o beklediğin gün geldi çattı. Geniş balkonunda, bir avuç bahçe parseline kuşbakışı düşünceler içinde derin nefesler alıyorsun. Kulağın zamanın ince belinde, her aldığı solukla içinin temizlendiğini, tüm kötü şeylerin kentte kaldığını, artık kurtulduğunu sanıyorsun. Bu sanrı, içindeki boşluğun ne kadar da büyük olduğunu sana apaçık gösteriyor. Yıllar sonra belki de ilk kez kendinle böylesine başbaşa kalmak... Ürkütücü, değil mi? Ucuz kolajen iğnelerle gerginleşmiş olan yüzünün tanınmaz çizgilerini aynada görmek istemiyorsun. Kendine soracağın sorulardan korkuyorsun. Çağın o çılgın ve renkli karnavalına uyum sağlamaya çalışmış, ve bunu becerememiş yetenezsiz bir soytarı gibi hissedeceksin. Bundan eminsin. Neden var olduğunu, ne yaptığını, varlığının bu dünyada, bu hayat içersinde neyi değiştirdiğini, neyi etkilemeyi başardığını, sen olmasaydın neyin farklı olacağını sormak istemiyorsun. Tek bir kelime bile öğretmediğin papağanının zekadan yoksun bakışlarını yakalıyorsun. Basit bir canlı diyorsun içinden. Silikon destekli, titreşimli ve yedi delikli şişme kadınından bile daha basit bir yaratık ama yine de bana ihtiyacı var diye düşünüyorsun. Yarım asır boyunca zaman ile giriştiğin mücadelenin ne adına olduğunu sorgulamaktan korkuyorsun. Diğerleri gibi. O yüzden bir an önce o nefret ettiğin, mutsuzluğun kaynağı olduğunu sandığın ötekilerin dünyasına bağlanmak istiyorsun. Bilgisayar ile televizyon arası bir aleti fişe takmak için balkondan içeri giriyorsun.

Eğer binanın cephesine tam karşıdan bakabilseydin, seni müthiş bir sürprizin beklediğini görecektin. Senin gibi onlarca dalgın, orta yaşını devirmiş yeni emeklinin derin nefesler aldıktan sonra içeri girdiğini görecektin. Tıpkı senin gibi. Başka bir zamanın adamları ve kadınları... Hepsi ertelenmiş bir hayatın ertelenmiş hayallerini gerçekleştirmek için geldikleri bu sitede, bir örnek döşenmiş yalnız kaderlerine ilk acemi

adımlarını atıyorlar. Hepsinin valizinde yarım bırakılmış bir hayat var, bunu anlayabilirsin. Planlanmış ve becerilememiş hayatlar. Hepsinin aklına seninkine benzer sorular üşüşüyor. Kimisi bu gece, kimisi on gün sonra, kimisi bir kaç yıl sonra gerçekten kurtulmaya çalışacaklar. Düşünsene, kendini, hayatını, anılarını, özlemlerini, hatta sapkınlıklarını biricik sanan insanlardan biri olduğunu anlayan kişi ne yapar? Hiç bir önemi, hiç bir anlamı olmadığını kavrayan kişi bunu nereye kadar taşıyabilir? Eğer monitörün başından kalkmaya cesaret edebilirse...

Seni buraya getiren otobüsün geçip gittiği banliyö mahallelerinin duvarlarındaki resimleri ve yazıları hatırlıyor musun? Çocuk çetelerinin anonim sanat ürünlerini? Hangi mahallenin duvarı olursa olsun, resimler, desenler, yazılar değişse de hepsinde göze çarpan bir rakam yazılıydı: 337. Bunun anlamını tabii ki biliyorsun. Şimdilerde herkes bundan bahsediyor. 337 milisaniye. Beyin hücrelerinin mikrodalga fırında pişme zamanı! Çok kısa bir süre ama araştırmacılar kişinin bu deneyimi -bu son deneyimi- çok uzun bir zamanmış hissiyle yaşadığını ve üstüne üstlük bu kısa süre içinde hayatta hiç bir uyuşturucunun vermediği zevki tattığını söylüyorlar. Doğruluğunu kimse bilmiyor. Ama herkesin içinde öğrenmek için bir istek var.

Nedense ani bir kararla monitörü bağlamayı bırakıp mutfağa yöneliyorsun. Mikrodalga fırının kapağını açıyorsun. Kum saatini bir kez daha çeviriyorsun. Sandalyeye oturup başını içine sokuyorsun. Daha önce içinde hiç bir şey pişmemiş olan fırın metal kokuyor. Elinle fırının düğmelerini yokluyorsun. Prova yaptığını sanıyorsun. Gelecekteki bir ümitsizlik krizi için belki. Belki de gerçekten istiyorsun. Bunu ben de bilmiyorum. Tek bildiğim parmağının sakarca düğmeye dokunması.

ROBOTLAR ROBOTLAR ROBOTLAR SÖZÜMÜ KESİYORLAR*

Yazdığım öyküleri beğendiğinden eminim. Fakat beni bir şekilde yönlendirmek istiyor ve bunu nasıl yapacağını bilmediğini hissediyorum. Örneğin son götürdüğüm öykü için yaptığı eleştiriler... Öykü sapkın bir aşkı anlatıyor. Uzaktan aşık olduğu bir adama çeşitli organlarını kesip postayla yollayan bir kadının öyküsü. Bir tutam saçla başlıyor, bir serçe parmağı, sağ ayak ve sol memeyle devam ediyor kadın. Adam önce ne yapacağını şaşırıyor, sonra bu organları yemesi gerektiğine inanmaya başlıyor. Bu da diğer öykülerim gibi birdenbire bitiyor. Sanki öykünün yazarı aniden ölmüş gibi. Finali olmayan öyküler. Bir gün onlardan bir kitap yapmak istiyorum fakat şimdilik izin vereceklerini sanmıyorum. Bir yazdığım öyküyü bir daha düzeltmem ya da üzerinde değişiklik yapmam mümkün olamıyor. Ama olsun, geleceğe ilişkin umutlarımı henüz yitirmedim. Yarına çok ilginç bir öykü hazırlayacağım... Çok ilginç. Ve ne diyeceğini bilemeyecek. Onun ve benim kim olduğumuzun pek de bir önemi yok aslında. Önemli olan bir yıl önce yaşananlar ve sonuçları. En iyisi herşeyi baştan anlatmak. O zamanlar daha doğrusu burada yaşamaya başlamadan önce öykü ya da roman yazmazdım. Eğitimimin gerektirdiği kitapları ve metinleri bir de popüler olan eserleri okurdum. Okul bittikten sonra bir yandan uzmanlık sınavlarına hazırlanıyor bir yandan da haftada iki gün acil serviste çalışıyordum. Rahatım yerindeydi, hiç bir sorunum yoktu. Fakat anladığım kadarıyla ailem benimle aynı fikirde değilmiş. Donuk biri olduğum için çevremde olup bitenlerin hep sonradan farkına varıyordum. Ailem bana danışma gereği duymaksızın bir şeyler karıştırmaya başlamışlardı. Hareketli bir genç olmadığımı çok iyi bildiklerinden beni eskilerin 'görücü usulü' dedikleri bir yöntemle evlendirmeye çalışıyorlardı. Çok komik bir şey, ama ben görmem

* OZA, Voznezenski

gereken kızı görmem gerektiğini anlamamıştım. Yakın aile dostları ve çocuklarının katıldıkları büyük bir davet yapılıyordu yazlık evimizin bahçesinde. Benim için önemli olan, konuklar için hazırlanan özel yemeklerdi sanırım. Fakat annem ve babam normalin üzerinde bir özen gösteriyorlardı bu davete. Lafı uzatmayayım, konuklar geldi ve benim için hiçbir şey değişmedi. Olayların farkında olmadığım için bilmem ne bey amcaların kızına kaba davranmakla suçlandığımda gerçeği anladım. Hazırlıksızdım ve tüm bu olup bitenler çok saçmaydı. Haberim olmadığı için kızın yüzünü bile hatırlamıyordum. Ertesi gün, kızın ismini tekrar edip yüzünü hatırlamaya çalışmakla geçti. Tekrarladıkça, isim isim olmaktan çıkıyor hecelerinden kırılan bir kelimeye dönüşüyordu. Oysa, beni önüne katıp sürükleyecek olan olaylar azgın bir nehir gibi sabırsızlıkla yolumu gözlüyorlardı. Babamın arkadaşlarından birisi -ki yine o kızın babası- benimle bir iş görüşmek istediğini söyleyip evlerine davet etmişti. Masada dört kişiydik. Bu sefer hazırlıklı gittiğim için gelin adayını inceleme fırsatı buldum. Gerçekten hoş bir kızdı. Hatta benim gibi toy bir delikanlı için kolaylıkla aşık olunacak bir çekiciliği vardı. Beni bir çırpıda inceleyip bitirmişti kapkara gözleri. Eğri duran kravatımdan, ceketimin cebinde daha önce farketmediğim lekeye kadar herşeyi bir anda belirlediği gibi, sanki ruhumu da çabucak analiz etmişti. Tüm bunların dışında da gözlerinde beni ürküten birşeyler vardı. Karanlık, tedirgin edici. Sözkonusu iş ise beni zerre kadar ilgilendirmeyen bir konudaydı. Spor Bakanlığı'nın oluşturduğu bir araştırma komitesinde yarı zamanlı bir iş. İşin ayrıntılarına hiç girilmedi. Sanki ben işi kabul etmişim gibi -herkes kendinden o kadar emindi ki- havadan sudan konuşuldu. Daha sonra gelin adayı gözüyle baktığım bu karanlık kıza, gideceği bir arkadaş toplantısında kaval-yelik yapacağım ortaya çıktı. Şaşkındım, herşey benim kontrolüm dışında geliyordu. Hoş, bugüne kadar da hiç bir zaman kontrolümde olmamıştı zaten. Gerçi bu kontrolsüzlüğün hep lehime gel iştiğini düşünmüştümdür. Düşünsenize sürekli sürprizlerle dolu bir yaşam. İki gün sonra başkente doğru hareket eden trende, beni uğurlamaya gelen annem, babam ve karanlık gözlüklerinin ardından bana bakan sözde sevgilime el sallarken olup bitenleri kavramaya çalışıyordum. Durup dururken ailemin yakın dostlarından birinin kızıyla çıkmaya başlamıştım. Her şey hızla olup bitmişti. Saftım

ama aptal değildim. Kızın görücü usulü ile erkek arkadaş veya koca arayacak kızlardan biri olmadığını gittiğimiz partide anlamıştım. Anlamadığım bir nedenle bu oyunu kabul etmiş aslında çok da özgür yaşayan ve halihazırda bir sevgilisi olan bir kızdı. Ve sabahın köründe herkesin beklediği gibi fedakar bir nişanlı rolünde beni uğurlamaya gelmişti. Herşeyin dışında aklımı meşgul eden ikinci soru da trenin beni götürdüğü başkentteki işin ne olduğuydu. Başkentte her şey çok farklı geliştii. Görevliler beni bakanlığa götürdüler ve bir toplantının göbeğine bırakıverdiler. Toplantıya sayın bakan, danışmanları ve çeşitli bürokratlar katılmışlardı. Okullardaki Beden Eğitimi dersleri, spor etkinlikleri üzerine bir toplantıydı. Herkesin elinde kalın dosyalar, renkli grafikler ve değişik fotoğraflar vardı. Doğrusu bu işlerin böylesine ciddiyetle yapıldığını bilmiyordum. İster istemez okul yıllarımdaki bu dersler ile ilgili anılarımı düşünmeye başladım. Hep rapor alıp kaytarmaya çalıştığımı ya da bir çok hareketi yapamayıp azar işittiğimde herkesin bana güldüğünü hatırlayıp kızarıyordum. Bu bana oldukça tuhaf gelen toplantıdan sonra, bakan bey ortadan kayboldu ve benimle genç bir danışman ilgilendi. Yemek sırasında benden beklediklerini anlatmaya koyuldu. Çok açık bir görev tanımı yapmıyordu. Araştırma diyordu, çalışma, bir de düzenli raporlar. Arada sırada katılmam gereken toplantılar. Anladığım kadarıyla spor etkinliklerinin psikolojik boyutları adlı bir çalışmanın içinde yer alacaktım. Bir an için bu teklif bana makul göründü. Neden olmasındı? Yapacak daha iyi bir işim yoktu. Zaten hayata karşı takındığım kayıtsız tavır benim şu ya da bu iş karşısında daha fazla heyecanlanmama izin vermiyordu. Genç danışman bana özel telefon numaralarını, ilgili kitap ve makale listesini ve elime üzerinde yazan miktara ancak trende bakabildiğim bir çek tutuşturarak tren istasyonuna bıraktı. Bundan sonrası bana kalıyordu. Hemen kolları sıvadım ve araştırmaya başladım. Döner dönmez ilk işim kütüphaneyi taramak ve varolan kitapları toparlamak, olmayanların listesini yurtdışından sipariş edilmek üzere danışmanıma göndermek oldu ve okumaya başladım. Bu arada tuhaf nişanlılığım da sürüyordu. O beni aradığında çıkıyorduk ve beni her seferinde bir partiye götürüyor, kendisi çalgınca eğlenirken ben neden orada olduğumu sorgulayarak bir köşede asık suratla oturuyordum. Aslında reddedebilirdim. Gitmeyebilirdim. Yaptığı

hareketler ve sevgilisi olduğunu çoktandır bildiğim o uzun favorili delikanlıyla gözümün önünde kırıştırmaları beni yeterince sarsıyordu ama yine de bir türlü onun çağrılarına karşı koyamıyordum. Evet, kullanılıyordum. Evet, benimle dalga geçiliyordu. Evet, hiç bir önemi olmayan aptal ve hımbılın biriydim Ve onu görmek yavaş yavaş benim için saplantı olmaya başlamıştı. Onu izlemek hoşuma gidiyordu. Dansedişi, başını geriye atarak gülüşü, kullandığı koyu renk ruj ve baştan çıkarıcı kokusu, arada sırada dokunabildiğim elleri... O benim hiç bilmediğim bir dünyadan çıkıp gelmiş, hayatımı pençelerinin içine almış karanlık tanrıçamdı. Aslında ilk aşkımdı. Bir gün başbaşa kaldık, daha doğrusu anladığım kadarıyla o delikanlıyla arasında tatsız bir şey geçmişti ve kendini iyi hissetmiyordu. Benimle birlikteyken rahatlıyordu. Ne de olsa onun sadık köpeğiydim. Ve ona huzur veriyordum. Belki de laf olsun diye çalışmalarımın nasıl gittiğini sordu ve ben de heyecanla anlatmaya koyuldum. Spor ve sporcular hakkında bir sürü istatistik bilgi derlediğimi ve onları incelediğimde önceden tahmin edemeyeceğim çok farklı şeylerle karşılaştığımı anlatmaya başladım. Öncelikle spor yapmanın insan bedeninin daha sağlıklı olmasını sağlamadığını keşfetmiştim. Hatta profesyonel sporcuların yaşlandıkça çok daha çabuk bedensel bozukluklara sahip olduklarını ve hatta ortalama yaşam sürelerinin normal insanlarınkinden biraz daha az olduğunu söylüyordu rakamlar. Ve zaten spor etkinliklerinin bir kaç yüzyıldır insanlığın gündeminde olduğu, ondan önce askeri eğitimler dışında egzersiz yapmak diye bir kavramın hiç bir toplumda olmadığı da belliydi. O halde neden bu kadar önemseniyordu? İşte henüz bu sorunun cevabını bulamamıştım. O ise beni dinlemiyordu. Belki de son derece dikkatle takip ediyordu, bilemiyorum. Şimdi hatırladığım tek şey, benim heyecanla bir dolu şey anlattığımdı. Bunu çok iyi hatırlıyorum, çünkü dediğim gibi hayatta çok az şey beni heyecanlandırır. Hatta daha önce böylesine kendimi kaptırdığımı hatırlamıyorum. Ve kısa bir sessizlikten sonra aniden bana sarılıp ağlamaya başladı. "Sen çok iyisin... Çok iyisin... Özür dilerim..." diyordu. Ben ise o anda herhalde başka şeyler duymak isterdim. Fakat yine de onu ilk kez o gece boynuyla saçlarının birleştiği o muhteşem yerinden öptüm. Kokusu ilk kez böylesine esir aldı beniğimi. Etimde canlanan duygular, o

bilmediğim dünyanın orman perilerinin baştan çıkarıcı şarkılarında deviniyordu. Bedenim sanki benim değildi. Sarıldığı bedenle bedenim, benim bilmediğim bir şeyleri yaşıyordu. Bu olaydan sonra her şey değişti. Bu arada bakanlıktan yüklü bir çek daha aldım. Fakat raporum hakkında hiç bir yorumda bulunmamışlardı. Bir an boşluğa düştüm. Neden doğru düzgün bir cevap vermemişlerdi? Araştırmamı beğenmiyorlarsa işime son verebilirlerdi. Neden bana para ödüyorlardı? İkinci bir şans mı veriliyordu? Canım çok sıkılmıştı. Kısa süren mutlu bir düştten uyanmış gibiydim. Hiç bir zaman, yaptığım hiç bir şey beğenilmeyecekti. Hem ben kim oluyordum da onların dünyasına kabul edildiğimi düşünüyordum. Ben bu yaşamın kenarında suratını asıp oturan, dansedenleri seyredip, garsondan içki istemeye bile utanan aptalın tekiydim. Köşede cezalıyım. Diğerlerine bahşedilmiş olan benden esirgenmişti. En başından beri bu böyleydi. Ve şimdi de önemli işler yaptığımı sanıyordum. İş tabii ki önemliydi. Fakat ben önemsiz, ışısız, en ufak bir yaratıcılığı olmayan kocaman bir sıfırdım. Topladığım dökümanları tüm odaya yaydım. Kimse rahatsız etmesin diye kapıyı kilitledim. Ve belgeleri tekrar gözden geçirmeye başladım. Bildiğim tek şey bu çalışmanın çok önemli olduğuydu. Varmam gereken bir hedef, çözmem gereken bir bilmece vardı karşımda. Bu iş sanki hayatla aramda duran bir sfenskti. Bilmececiğini çözdüğümde geçmeme izin verecek ve ben de hayatı herkes gibi yaşayabi lecektim. O uzun favorili delikanlının çenesine bir yumruk indirip, gece kadar güzel sevgilimi çekip gidecektim. Çözüm, bu belgeler ve kitaplar labirentinde gizlenmişti. Onu bulmalıyım. Sorunun en başına dönmeliydim. Saatlerce bu belgelere bakarak düşündüm, düşündüm. Fakat artık aklımın boşaldığını herşeyin anlamının yavaş yavaş solduğunu hissediyordum. Gözümün önünde onun kösnül hayaleti dansediyordu. Siyah beyaz bir film gibiydi. Karanlık gözlerinin üzerine düşen perçemleri, ensesinden sırtına doğru süzülen ter damlaları, kollarını kaldırdığı zaman kısa bluzu ile pantolonu arasından dünyaya üçüncü bir göz olarak bakan göbek deliği... Evet onu görmek istiyordum. Parmaklarım korkularımdan kurtulmuş bir şekilde telefonu tuşluyordu. Babası bu gece bir arkadaşında kalacağını, aradığımı iletceğini söyledi kibarca. Çılgın bir aşık gibi dışarı fırladım. Nerede olduğunu hissediyordum. Ve ilk kez

kendi irademle hareket ediyordum. Şehrin en güzel yerlerinden birinde, bana gelecekte felaketlerle kana boyanacağı hissini veren havuzlu köşke vardığımda, bir parti tüm hızıyla sürüyordu. Daha önceden bir çok kez beraber girdiğimiz bu evin kapısından tek başıma, heyecanla süzıldüm. O kadar kalabalıktı ki kimse beni farketmedi. Elimde bir içki kadehi sinsice dolaşmaya başladım insan denizinin içinde. Biliyordum oralarda bir yerdeydi, hissediyordum. En sonunda havuzun yanına kurulmuş olan barın yanında olduğunu gördüm. Eğleniyordu. Yanında yine o benim sahip olmadığım her şeye doğuştan sahip delikanlı vardı. Nedense kendimi belli etmek istemedim. Karanlık bir köşeye sinip olup bitenleri izlemeye başladım. Bir şey olduğu yoktu. Dansediyorlar sonra tekrar bara dönüp bir şeyler içiyorlar sonra tekrar dans ediyorlardı. Ucuz aşk filmlerindeki acı çeken genç adam olarak o karanlık köşede içki üzerine içki içiyordum. Bu böyle ne kadar devam etti bilmiyorum. Onun, aralarında zehirli bir kelebek gibi gezindiği grup birbirini havuza itmeye başlamıştı. Kahkahaları nı bastıran müzik yüzünden sessiz bir film gibi izliyordum olanları. O sırada arkamdan bir ses duydum. "Bu kadar çok içmeniz çalışmalarınızı olumsuz yönde etkileyebilir..." Aman Tanrım, bakanlıktan bir yetkiliydi bu sesin sahibi. Korkumdan duymazlığa geldim. Fakat o ense kökümde duruyor ve herşeyi biliyordu. Neden orada olduğumu, neden bu kadar çok içtiğimi, benim nasıl pısrık ve ödle ve beceriksiz biri olduğumu biliyordu. "Siz onlardan farklısınız ve bu yüzden seçildiniz..." Adam hala konuşuyordu. Bakanlığın neden beni seçtiğini söylüyordu. Oysa, o kadar silik, o kadar güvensizdim ki. Bu insanların arasında insan bile denemezdi bana. Fakat adam görünenin gerçeğin kötü bir kopyası olduğunu, gerçeği görebilme ayrıcalığına sahip olanların bu sahte dünyanın içinde gizlenmiş olanı ortaya çıkarabildiklerini söylüyordu. Artık üzülmem gereksizdi, aptal kuklalar gibi hep aynı hareketleri yapan bu insanlardan elbette ki üstündüm ve tam da bu nedenden dolayı seçilmiştim. İçimde müthiş bir huzur vardı artık. Haklıydım, bu görev çok önemliydi. Tropik bir meyve tadındaki yaz gecesinde tek bir göz olmuş beni izleyen aya çevirdim gözlerimi. Sanki o büyük beyaz göz ağlıyordu. Sanki ağlıyordum. Ertesi gün uyanır uyanmaz çalışmalara devam etmeye başladım. Dün geceye dair hiç bir şey düşünmüyordum. Düşünmeye

gerek duymaksızın çalıştım. Metinler birer labirent gibi beni istemediğim yerlere sürüklüyordu. Her an karşıma daha önce düşünmediğim bir şeyler çıkıyordu. Bir gizi çözenin en iyi yolunun dışına çıkıp bakmak olduğunu hatırladım. Boş beyaz bir kağıt aldım ve alt alta yazmaya başladım. Spor. Beden hareketleri. Beden. Evet sorunun kaynağına dönmeliydim. Bedenin nasıl hareket ettiğini gözden geçirmeliydim. Anatomi atlaslarına, fizyoloji kitaplarına gömüldüm uzun bir süre. Bir hareketin nasıl öğrenildiğini, beyin ile ilişkisini, hareketin nasıl icra edildiğini inceledim. Çok ilginç bir noktaya gelip takıldım. Refleksler... Öğrenilmeden, bilincimizin müdahalesi olmaksızın bedeni korumak için yapılan hareketler... Elimizin ateşten çekilmesini sağlayan sistemin yapısı çok basitti. Derideki duyu alıcılar belli bir şiddetin üzerindeki uyarılara karşı yanıtı, beyine danışmaksızın kaslara iletiyor ve kaçma hareketinin yapılmasını sağlıyordu. Bu olup bitenleri beyne bildiriyordu tabii ki. Böylece kişi tuhaf bir deneyim yaşıyordu. Yaptığı akıllıca hareketten dolayı, kaslarına teşekkür ederek ellerini ovuşturuyordu. Sonra daha karmaşık hareketlerin içerdikleri refleksler. Araba kullanırken aniden fren yapma ya da bisiklete binerken düşmemek için yapılan istem dışı hareketler... Tüm bu karmaşık hareketler dizisinin öğrenilmesinin tek bir yolu vardı. Egzersiz yapmak. Yani bisiklete binmeyi öğrenmenin tek yolu vardı, bisiklete binerek egzersiz yapmak. Daha çok egzersiz daha iyi performans demektir. Çalışıldıkça hareketler birer reflekse dönüşüyor ve kişi düşünmeksizin bu hareketleri mükemmel bir şekilde yapar hale geliyordu. Sporun sırrı burada yatıyordu. Bedenin eğitilmesi. Beynin devre dışı bırakılarak bedenin eğitimi. Artık bu çalışma tüm zamanımı alıyordu. Geceleri dışındaki tüm zamanımı. İşten ayrılmıştım galiba. Gün boyunca çalışıyordum. Geceleri ise değişiyor, bambaşka bir kişi oluyor, zehirli kelebeğimi aramaya gidiyordum. Her zaman olması gereken yerlerde buluyor ve uzaktan izliyordum. Eskisi kadar mutsuz değildim. Hayır aya bakarak ağlamıyordum artık. İçim rahattı. İçkinin de etkisiyle gevşiyor, kanatları tüm geceye yayılan kelebeğimi izliyordum. Çevresindeki basit insanları izliyordum. Hareketlerini izliyordum. Dans eden birinin ayaklarını inceliyordum bazen. Ayaklar ne yaptıklarını çok iyi biliyor gibiydiler. Fakat ayakların sahibi? Sanırım hayır. Gecenin içinde

baştan çıkarıcı müziklerle devinen bedenler sahiplerinden bağımsızlıklarını kazanmış görünüyorlardı. "Robot gibiler değil mi?" Bakanlıktan gelen yetkili her seferinde ense kökümde bitiveriyor ve zihnimi açıcı sorular yön eltiyordu. Hiç cevap vermiyordum ona, fakat yine de çok iyi anlaştığımızı söyleyebilirim. Hep doğru noktalara parmak basıyordu. Evet robot gibiydiler. Başka bir güç tarafından yönetiliyor gibiydiler. Dans edenler dans etmeye, garsonlar servis yapmaya programlanmışlardı. Artık hayatımın gizli düzeni haline gelmiş bu gecelerden birinde saçma bir şey oldu. Karanlık sevgilim aniden yanımda bitiverdi ve bana bağırmağa başladı: "Yeter artık tamam mı? Gelme buraya. Olduğum yere gelme." Sarhoştum galiba. Sarhoştum galiba. Bakanlık yetkilisi bu sahneyi görmese bari dedim içimden. Cevap veremiyordum Konuşmayı unutmuş gibiydim. Ona nasıl bakıyorsam, tedirgin olmuş olmalı beni evin ıssız köşelerinden birine sürükledi. "Her şey kötü bir oyundu tamam mı? Ben kötü biriyim çünkü seni kullandım. Fakat artık bitti. Bak sevgilim orada. Onu seviyorum tamam mı! Bırak artık peşimi. Her gece bir köşeden beni izlemene dayanamıyorum." Saçı başı dağılmış, gözleri baktığı yeri göremeyen bu çirkin kadın kuklası benim karanlık prensesim olamazdı, ve tabii ki değildi. Aptalca bir yanlış anlaşılma. İçim rahatlamıştı. Bir an, onu hayattaki tek aşkım, karanlık sevgilim sanmıştım. Beni birine benzettiğini, onunla zerre kadar ilgilenmediğimi söyledim. Kadın hayretle yüzüme bakıyordu. "İyi değilsin sen..." diye mırıldandı. Gülümsedim. İyice emindim artık, benim sevgilim, sen çok iyisin derdi bana. Huzur içinde evimin yolunu tuttum. Sonra olup bitenler biraz karışık. Ailemle yaşadığım iletişim kopukluğu bir kaç eski arkadaşımın beni zamansız ziyareti, Doktor kılıklı bir adamın sorduğu aptalca sorular... Hiç birini umursamıyordum. Görevimin gerektirdiği gizemi çözmeme çok az kalmıştı. Tek düşündüğüm buydu. Bakanlık görevlisinin dediğine göre artık kitaplar ve belgelerden kurtulmalıydım. Bir çok kişi yaptığım çalışmanın önemini hissetmeye başlamıştı. Eğer bunlar aptalların eline geçerse herkes için büyük bir felaket olurdu. Sistem kendini aptallardan gizlemezse yıkılıp giderdi ve tüm insanlar anlamını kavrayamadıkları bir karmaşanın içine düşerlerdi. Hem zaten o belgeler ihtiyacım yoktu. Onları bir merdiven gibi kullanmış, şu bulunduğum yere tırmanmıştım. Tüm belgeleri ve kitapları havuzlu

köşke getirmemi orada yok etmemi istedi. Bu köşk çok güvenli bir yerdi. Kimse buradan şüphelenmezdi.Dediğini yaptım. Bir gece, sabaha karşı herşeyi yüklenip köşkün bodrum katına gizlice indirdim. Ertesi gece de yine parti sırasında kimseye belli etmeden merdivenimi tutuşturdum. Artık geri dönmeyecektim. Ve kalabalığın içine karıştım. Yangının söndürülmesinde görevlilere çok yardımcı oldum. Kimse benden şüphelenmedi. Artık çalışmaları sadece düşünerek ve yetkiliyle değişik yerlerde buluşarak devam ediyordum. Yetkili beni istediği zaman buluyordu. Bunu nasıl yaptığını hiç sormadım. Hiç yüzüne bakmadım. Zaman geçtikçe aydınlandığımı, daha öncede n çok karmaşık bulduğum sorunların aslında ne kadar basit olduğunu keşfettiğimi görüyordum. İnsanlar uzun bir zamandan beri robotlaştırılmışlardı. Bu onların iyiliği için yapılmıştı. Bir köpeğin terbiye edilmesi gibi terbiye edilmişti kitleler. Sistem, akıl denen tehlikeli silahın, bir bebekten daha olgun olmayan insanlar tarafından kullanılmaması için önlemler almak zorundaydı. Yarım akıllı olacaklarına bir robot gibi iradesiz olmaları daha iyiydi. Çünkü bedeninden kopamamış bir akıl olgunlaşamaz, herkes için bir tehlike haline gelirdi. Tüm insanların -benim gibi seçilmişler dışındakilerin tabii- böyle bir olgunluğa erişmeleri mümkün olmayacağı için onlara hayatlarını sürdürebilecekleri hareketleri öğretmek gerekiyordu. Okullar, iletişim araçları, kitaplar, herşey bu amaca hizmet ediyordu. En güçlü silah ise spordu. Bu uydurulmuş egzersizler bütünü, bedenlere sürekli tekrar ettirilerek kişinin aklını kullanmaksızın bedeni ni kullanmaya alışması sağlanıyordu. Böylece insanlar bir refleksler dizisi içinde özgür iradeleriyle yaşadıklarını sanıyorlardı. Oysa bedenden kopamamış bir irade ne kadar özgür olabilirdi ki... Bütün bunlar artık benim için bir çocuk oyuncuğı haline dönüşmüştü. İnsanlara bu gözle bakıp içimden gülüyordum. Robotlar sabahları uyanıyor iş dedikleri yerlere gitmek için belli sayıda hareket ediyor, sonra orada öğretilenleri uyguluyor, ardından evlerinde yemek yiyor ve eğitimlerini televizyon denen komik aracın karşısında sürdürüyor, uyuyor, uyanıp dört gün daha bu rutine devam ettikten sonra iki gün başka hareketlerden oluşmuş bir diziyi tekrarlayıp başa dönüyorlardı. Hayatın anlamı denen şey buydu...Bu zafer sarhoşluğu tabii ki uzun sürmedi. Bir gün bir park dekoru içinde oturmuş yine kendi kendimi

kutlarken yetkili geldi. "Artık seni daha zorlu bir görev bekliyor." dedi. Tedirgin oldum. Ben görevimi, daha doğrusu olgunlaşmamı tamamladım sa nırken yeni bir durumla karşılaşıyordum. "Unutma sen seçilmiş birisin. Yapman gereken önemli şeyler var. Sistem senin ona katılmanı istiyor. Bunun için bedeninin zincirlerini kırmalısın." dedi. Doğru söylüyordu. Hem özgür olduğumu düşünüyor, hem de ayaklarımın beni götürdüğü yerlere gidiyor, diğer robotlar gibi oturup kalkıyor yemek yiyordum. Bu tabii ki böyle devam etmemeliydi. Çalışmaya başladım. Yatağa uzanıp bedenimden çıktığımı düşlemeye başladım. İlk başta hiç bir şey olmuyordu. Daha sonra bedenim başına geleceklere anlamış gibi direnmeye başladı. Anlamsız hareketler yapmaya başladı. Çırpınan bedenimi izliyordum saatlerce. Her hareket korkunç acılar çektiriyordu bedenime. Bunu yapmalıydım. Dışardaki sahte dünyayla aramda gerilmiş bir yay gibi duran bu bedene haddini bildirmek gerekiyordu. Daha sonraları aniden onu durdurmaya öğrendim. Birden kaskatı durduruyordum bedenimi ve düşünmeye devam ediyordum. Ü stelik çok alışılmadık durumlarda duruyordum. Normalde bir robotun bir kaç dakika bile duramayacağı bir durumda bazen saatlerce durabiliyordum. En rahat olduğum anlardı bunlar. Bazen yetkili geliyor onunla konuşuyordum. İşte böyle bir dönemde buraya getirilmişim. O döneme ilişkin anılarım oldukça bulanık. Ne kadar kaldığımı ve başıma neler geldiğini hatırlamıyorum, fakat sonra kendimi yine evimde buldum. Araya uzun bir boşluk girdi. Hasta gibiydim. Yemek yemediğim için serum veriliyordu ve bir takım ilaçlar; bunları şimdi daha iyi hatırlıyorum. Yetkili ortalarda gözüküyordu. Zaman zaman eski zihin sağlığım yerine geliyor durumu irdeleme fırsatım oluyordu. Aptalların eline esir düşmüştüm. Yetkilinin bir zamanlar söylediği o tehlikeli insanların eline düşmüştüm. Amaçları beni konuşturup bilgileri edinmekti. Beynimi yıkayarak, bildiklerimi unutturmak. Tabii ki bu bilgilerin bende olduğunu bilen biri ihbar etmişti beni ve ben onun kim olduğunu çok iyi biliyordum: Benim karanlık sevgilimin aptal bedeni . Çalışmalarımın ayrıntılarından haberdar olan tek kişi oydu. Bu esareten kurtulur kurtulmaz intikamımı alacaktım. Önce düşmanlarımın elinden kurtulmalıydım. Allahtan, düşmanlarım bir çocuk kadar saf ve aptaldılar. Onlar gibi davranırsam beni serbest bırakacaklarını anlamam uzun sürmedi. Ben de robot taklidi yapmaya

başladım. Tabii birdenbire değil, yavaş yavaş... Doktorlar hastalığımın yavaş yavaş düzelmeye başladığını söylemeleri üzerine düşmanlarımın üzerimdeki ilgisi dağılmaya başladı. Artık dışarı çıkıp yetkiliyi bulup bir plan yapabiliyordum. Fakat dikkatleri üzerime çekmemeliydim. Üç ay beklememi söyledi yetkili. Üç ayın sonunda sıradan bir robot gibiydim. Fakat intikamımı almak zorundaydım. Üstelik sistemin beni kabul etmesi için bunu yapmak zorundaydım. Sevgilimin bedenini ve ruhunu ele geçirmiş olan robottan kurtulmalı, gerçekten ilahi bir ışıktan yaratılmış olan kelebeğimle birlikte sistemin vaadettiği cennete yelken açmalıydık. Eskiden gitmeyi alışkanlık haline getirdiğim havuzlu köşkü göz hapsine aldım. Eskisi gibi her gece parti verilmiyordu. Çünkü bir buçuk ay boyunca köşkte tadilat vardı. Anladığım kadarıyla yangın o gece oldukça zarar vermişti. Üç ayın sonunda bir gece yürürken uzaktan müzik sesini duydum. Köşkten geliyordu. Evet, her neredeseler dönmüşlerdi. Bahçe kapısından içeri süzüldüm ve her zamanki gibi kalabalığa karıştım. Tanrım ne kadar sıkıcıydılar. Bu sefer zehirli kelebeğime kendimi hiç göstermemeliydim ve içki içmemeliydim. Uyanık kalmalıydim. Parti bitene kadar. Sarmaşıklarla gizlenmiş balkonda pusuya yattım. Arada sırada robotlardan bazıları yanıma gelip bir şeyler söylüyor ben de onların dilinde cevaplar vererek başımdan savıyordum. En sonunda partinin hızı kesildi. Anlaşılan bedenler yorgun düşmüş başka bir bedenin sıcaklığında dinlemeyi arzuluyordu. İkili halinde dağıldıklarını gördüm. Karanlık prensesim havuzun kenarındaki şezlonglardan biri nde uyuyakalmıştı. Ortalıkta uyanık kimse görünmüyordu. Havuzun maviliği dinlendirici ve sağaltıcı gücünü fısıldıyordu kulağıma. Evet, su en güzel arınma aracıdır. Sessizce aşağıya onun yanına gittim. Elimle ağzını kapattım. Başına gelecekleri anlayan beden çirpınma reflekslerini devreye soktu. Tanrım ne ulvi bir andı. Vaadedilmiş cennetin uzak ormanlarında birlikte iki mutlu ruh olarak yürüdüğümüzü görüyordum şimdiden. Fakat önce şu aptal makinalardan kurtulmalıydık. Çirpınan bedeniyle birlikte havuza atladık. Bir müddet çirpınmaya devam etti ve sonra bedeninden kurtuldu. Gözyaşlarım havuzun sularına kavuşmuştu. Dipte kendimden geçmişim. Kendime geldiğimde sistemin yetkililerini ve sevgilimi göreceğim umuduyla açılan gözlerim gördüklerine

inanamadı. Yine esir düşmüş, ele geçirilmişim. Akıl silme makinasının elektrodları şakaklarıma değdiğinde "Elvada aklım, elveda karanlıklar prensesi" diye düşündüğümü hatırlıyorum. Sonrası bildiğiniz hikaye. Buradayım, buradayım, burada yım... Hemen hemen herşeyi hatırlıyorum, fakat herkes gibi hatırlıyorum. Hatta bazı geceler o haşarı kızın gözleri karanlığın içinde bana bakıp "neden neden?" diye sorduğunda içimde bir şeylerin paramparça olduğunu hissedip hemşireyi çağırıp sakinleştirici istediğim bile oluyor. Bana kalırsa iyileştim, ama anladığım kadarıyla ne kadar iyileşirsem iyileşeyim burada kalmaya mahkumum. Hem yemekler fena değil ve bol bol okumaya yazmaya vaktim oluyor. Bazen görevlilerle -yo sistemle ilgisi yok, hastane görevlilerinden bahsediyorum- dışarı çıkıyoruz fakat anlıyorum ki burası benim için daha iyi. Şehrin insanların büyük bulvarlarda ve caddelerde kurgulu oyuncaklar gibi oradan oraya gittiklerini görünce içim bulanıyor ve kaçmak istiyorum. Burada tek sorunum kendini edebiyat eleştirmeni sanan doktor. Bakalım bu hikayeye ne kulplar takacak. Gerçi ne düşündüğü umurumda değil. Benim için artık herşey, bu uydurduğum hikayeler. Aklımın karanlık boşluğunda yıldızlar gibi göz kırpyorlar.

ZORAKİ TURİST

[Size ilginç bulduğum bir turist rehberinden bahsetmek istiyorum. Güney sahil kentlerimizin birinde, daha çok yabancı turistlere yönelik kitaplar satan bir dükkanın yıpranmış, ciltleri bozulmuş kitaplar bölümünde tamamen tesadüfen elime geçti. Bir kaç batı dilinde yazılmış olan bu rehberin dikkatimi çekmesinin nedeni alıştığım rehberlere pek benzememesiydi. İçinde hiç fotoğraf yoktu. Bu haliyle kısa bir romana benziyordu. Baş tarafına konulmuş haritalar da biraz garipti. Bir ortadoğu haritası üzerinde daha sonradan kırmızı bir kalemle yuvarlak içine alınmış, belirsiz bir yer... Kentin kendi haritası ise elle çizilmiş bir krokiden başka bir şey değildi. Kumsalda, şöyle bir karıştırırım diye oldukça az bir paraya satın aldım. Ve eve dönene dek bir türlü fırsat bulup okuyamadım. Fakat dün gece bavulumu boşaltırken kucağıma yuvarlandığında bu hiç bilmediğim Genoun kentinin rehberini karıştırmaya karar verdim. Daha ilk satırlarından itibaren Genoun'un çok ilginç bir kent olduğunu anladım. Dahası zaman zaman gerçekliğinden ve yazarının niyetinden şüphe etmeme neden olacak tuhaf özellikleri olduğunu okudum. Aşağıda kitapçığın kısaltılmış çevirisini bulacaksınız. Yazan kişinin kişisel deneyimlerini anlattığı ve yer yer konudan uzaklaştığı bölümler tarafımdan çıkarılmış, zaman zaman akışın tutarlılığını sağlamak amacıyla parantezler içinde özetlenmiştir.]

GENOUN

Bir Kentten Nasıl Kaçılır?

Nasıl Gidilir?

Sevgili gezgin, bu satırları okuduğunuza göre henüz Genoun kentinde değilsiniz demektir. Bu çok iyi. Çünkü bu rehberi Genoun kentinde bulundurmanız yasadışıdır (Daha doğrusu öyle olduğunu tahmin ediyorum). Genoun kentine hiç kimse kendi isteği ile gitmez. Adı sanı duyulmamış bu kente bir gezginin yolunun düşmesi de pek mümkün değildir. Genounlular tarafından kaçırılıp, isteğiniz dışında kentlerinde konuk edilirsiniz. Bu özellik belki de Genoun halkının tek özelliğidir.

Genoun kenti ortadoğuda irili ufaklı bir çok eski sömürgenin sınırları arasına sıkışmış, atlaslarda bulamayacağınız kadar küçük bir yüzölçümüne sahip bir kent. Daha sonraki araştırmalarımda bu kent hakkında her hangi bir bilgi edinemedim. Bir Mısır gezisi sırasında, ehramları gezerken deveçiler tarafından soyulduktan hemen sonra, pasaportsuz ve beş parasız kaldığım, dahası kaybolduğum bir anda bir batılı gibi giyinmiş kibar bir centilmen tarafından kaçırıldım. Kaçırılma öykümün ayrıntıları ile konuyu dağıtmak istemiyorum. Çünkü Genoun'da karşılaştığım benim gibi oraya kaçırılarak getirilmiş batılı gezginlerin her biri ayrı bir kaçırılma öyküsü anlattılar. Kimisi yıllar önce kimisi daha yakın zamanda kaçırılmış bu insanların anlattıkları ortak bir tek şey var ki bunu iyice aklınıza not etmelisiniz: Kaçırılanların Genoun'dan ayrılmalarına asla izin verilmiyor oluşu. Ben belki de bu kentten kaçmayı başarabilmiş tek uygar insan olduğum için bu rehberi yazmak istedim. Geleceğin kurbanlarını uyarmak, kendi öykümü ve Genoun'u anlatarak onların da kaçışlarını olanaklı kılmak istedim.

Ortasından yapay bir ırmağın aktığı kent çölün kıyısında kurulmuş. İnsanı başka bir yerdeymiş yanılsamasına sürükleyen bir atmosferi var. Kentin cephesi ise batı sınırındaki göletlere dönük durumda. Çöle küskün doğu duvarları sabah güneşinin ve çölün delirtici sessizliğinin girmesine asla izin vermeyecek şekilde, oldukça yüksek yapılmış. Çevre yollarının sarmaladığı kent, çölün kıyısında açmış tuhaf bir

kaktüs gibi... asla gelmeyecek olan ziyaretçilerini bekler.

[Bu bölümün geri kalanı, Genoun kenti ile ilgili değil. Çölün uyandırdığı gizemli duygular üzerine. Batılıların, Doğu için kullandıkları tüm klişelere rastlamak mümkün. O yüzden attım.]

Nerede Kalınır?

Genoun'daki ilk sabahım, zannediyorum, buraya isteği dışında getirilen gezginlerin ilk sabahlarının bir prototipi; o yüzden size ilk şaşkınlığımı ayrıntıları ile anlatmak istiyorum:

Gözlerimi açtığımda kendimi bir otel odasında buldum. Son anımsadığım, Mısır'da bana soğuk limon suyu ısmarlayıp soyulma hikayemi dinleyen centilmenin yüzüydü. Çok yıldızlı bir otel olduğu, odanın içindeki minibar ve televizyondan, yatağın yumuşaklığından, banyonun genişliğinden hemen anlaşılıyordu. Üzerimde bana ait hiç bir şey yoktu. Gardrop ise tıka basa giyeceklerle doluydu. Keten pantolonlar, şık gömlekler, kasketler, resmi davetler için koyudan açığa doğru sıralanmış takımlar, gözalcı desenlere sahip kravatlar, ayağıma hemen uyan güderi, keten, mokasen ayakkabılar, botlar, çizmeler, sandaletler... Her biri dünyaca ünlü markalara sahip bu eşyaların taklit olmadıkları belli oluyordu. Önce Mısır maceram aklımda canlandı, ve ülkemizin konsolosluğu tarafından bir şekilde tekrar yurda getirildiğim ve bu otele yerleştirildiğimi sandım. Böyle bir şey olma olasılığı sıfıra yakındı, çünkü kendi ülkemde ne önemli ne de zengin biriydim. Bu gardropdaki eşyaların onda biri bile evimde yoktu. Sırtçantama tıkiştirmiş olduğum ucuz, ne alırsan on papel yerlerden derlenmiş ıvır zıvır dışında tek değerli eşyam bir fotoğraf makinesiydi.

Ben ne yapacağımı bilmez bir şekilde elbiseleri seyre dalmışken kapı vuruldu ve oda servisi yapmak üzere hoş bir genç kız içeri girip beni selamladı. Anadilimde konuşulan bir yerde olduğumu sanmaya devam etmeme neden olacak kadar düzgün bir aksanı vardı. Kahvaltı saatinin bitmesine yarım saat kalmıştı, bana bunu haber vermek için gelmişti. Olur a kahvaltıya inemeyecek kadar yorgunsam diye yine de taze sıkılmış portakal suyu, kahve, çay çeşitleri, reçel, yumurta ve peynir tabağından oluşan bir kahvaltı tepsisini de getirmeyi ihmal

etmemişti. Her şeyin yolunda gittiğine inanarak kahvaltımı edip plan yapmayı bir süre erteledim. Fakat kahvaltıdan sonra lobiye indiğimde büyük bir otelin az sayıdaki müşterilerinden biri olduğumu farkettim. Dışarı çıktığımda ise bilmediğim ve neresi olduğunu kestiremediğim bir batı kentinde olduğum hissine kapıldım. İnsanlar biraz daha esmerdi ve hava oldukça sıcaktı, tek fark buydu. Lobiye dönüp bilgi almaya çalıştığımda resepsiyonist delikanlı Genoun kentinde olduğumu, dün gece gelip süresiz kalmak üzere otele yerleştiğimi, masraflar için açık bir çek verdiğimi, hatta bir miktar nakiti (alış veriş için) sabah almak üzere hazırlamasını istediğimi kibar bir şekilde hatırlattı bana. Tabii ki böyle bir şey hatırlamadım. Adeta hafızamı kaybetmiştim. Sonradan anlayacaktım ki, tüm bu bir başkasının hayatının içine düşmüş olduğum hissini veren hikaye bir senaryodan ibaretmiş. Genoun'luların misafirperver bir halk olduğunu söylemek yanlış olmaz: hatta öyle çok seviyorlar ki onları bizzat kaçırıp en lüks otellerinde sonsuza dek ağırlamaya hazırlar! Peki ama neden?

İlk günlerinizde Genoun size eğlenceli gelebilir. Hatta bu tüm masrafların gizemli bir el tarafından ödendiği lüks tatil hoşunuza da gidebilir. Ölene kadar bu kentte yaşamak durumunda olduğunuzu, süresiz bir turist olmak üzere seçildiğinizi anladığınızda ise her şeyin tadı kaçacaktır elbette. Benim öyle oldu en azından. Fakat siz, henüz Genoun'a gelmeden önce bu bilgileri edinme şansına sahip olan insanlar için ne yazık ki ilk günler de masumiyetini yitirmiş olacak.

Yabancı bir şehre gelen tüm gezginler gibi hemen çevreyi araştırmaya başladım. Daha sonra ulaşım araçlarının turistler için bedava olduğunu farkettim. Bunu farketmem güç oldu çünkü kentte turist yok denecek kadar azdı. Şehir turları yaptıran Hollanda kentlerine özgü renkli gezi otobüslerine binebilirsiniz veya İngiliz tipi üzeri açık faytonlara... Sorun şu ki buraya nasıl ve neden geldiğiniz içinizi kemirmeye devam ettiği sürece tüm bu kent, size kendini tanıtmak, size kendini göstermek için yanıp tutuşan bu halk bir an için bile durumunuzu unutturmaya izin vermeyecektir. Yani benim için bu böyleydi. Hiç bir şey bilmiyordum. Neden burada olduğumu bilmediğim gibi nasıl ayrılacağımı da kestiremiyordum. Bu endişe ile kaçma

planları yapmaya ve uygulamaya geçtim. Fakat önce size bu halkın bazı özelliklerini anlatmalıyım. Onları anlamazsanız buradan kaçabilmeniz de pek mümkün olmaz.

Moda, Mutfak, Dil

Kenti araştırırken fark ettiğim şey buranın bir batı kenti gibi olduğuydu. Hemen hemen bir batı kentinde rastlamayı beklediğiniz her şey burada vardı. Dünyada bilinen bütün dükkan zincirleri, bütün giyim, araba, eşya markalarının şubeleri hepsi burada karşınıza çıkabilir. Dev alışveriş merkezleri bu tür dükkanlarla dolup taşmaktadır. Caddeler en son model arabalarla, motosikletlerle ve ciplerle doludur. Zaman zaman kendimi ülkemde sanmama neden olabilecek kadar batılı bir mekan. İnsanların esmerlikleri ise sanki uzun bir yaz tatilinden sonraki güneşin bıraktığı iz gibi. Dünya modasını yakından izlediklerini söyleyebilirim. Zaman içinde kendilerine özgü bir giyim tarzları olmadığını fark edersiniz. Aynen kendilerine özgü bir mutfakları olmadığını gibi. Genoun yemeği diye özel bir yemek bulmanız mümkün değildir. Onun yerine tüm uzakdoğu mutfaklarını, Fransız, İtalyan yemeklerini, İngiliz Pub'larını, fast food çeşitlerini bulabilirsiniz. Esaret altında olmama rağmen bu yemeklerin lezzetlerinden sonuna kadar zevk almayı ne yazık ki bir alışkanlık haline getirmiştik. En bunaldığım, evimi, ülkemi en çok özlediğim zamanlarda bile burada yediğim yemekleri bir daha yiyemeyeceğimi düşünüp canım sıkılırdı. Dillerine gelince... Bu tam anlamıyla bir gizem olarak kalmıştır benim için. Tek bir kelime olsun Genounca diyebileceğim bir cümle duymadım. Herkes yaygın Avrupa dillerini konuşmakta, okulları anladığım kadarıyla yabancı dil eğitimine dayanmaktadır.

[Aslında, metinde Lokantalar ve Mahalleler diye ayrı bir bölüm var. Bu kitapçığın yazarı, belirli tipte lokantaların ve dükkanların kümелendiği sokakları bir mahalle olarak algılıyor. İtalyan, Fransız veya Çin Mahallesi gibi... İçinde tek bir Fransız ya da İtalyan yaşamasa da! İlk haftalarını bu sokaklarda bar bar, lokanta lokanta gezerek geçirmiş. Bu uzun bölümde Genoun'lu çeşitli insanlarla tanışıyor. Biraz bohem diye nitelenebilecek 'Fransız mahallesi'nde edindiği yeni arkadaşları ona gönülsüzce, yer yer

**özeleştiri yaparak kentlerinin geçmişi hakkında bilgi veriyorlar.
Bu bilgi kırıntılarını özetlemeye çalıştım.]**

Geçim Kaynakları ve Tarih

Öğrenebildiğim kadarıyla dünya savaşlarının sonunda ortadoğu cetvelle parçalanırken daha sonradan bir husumet olabilir kaygısı ile tampon bir bölge olarak tanımlanmış topraklar üzerine kurulu bir kent. Halkının da ortadoğuda o tarihlerde başıboş dolaşan, belirli bir etnik grup, bir kabile olmaktan çok sadece belli bir menfaat çevresinde toplanmış (soygun, yağma) insanlardan oluşuyor. O yüzden de belli bir tipolojiden bahsetmek (esmerlik dışında) mümkün değil. Bu başıboş dolaşan topluluğun tek özelliği yakın oldukları kültürlerin özelliklerine bürünebilme yetenekleriymiş. Daha sonra ortadoğu, batının denetimine girince bu topluluk tampon bölgede sıkışıp kalmış. Bir kaç yıl yaşanan korkunç sefaleti, yabancı şirketlerin toprağın derinliklerinde saklı bir takım değerli madenleri keşfetmeleri ile kolay bir zenginlik izlemiş. Batılı şirketlerin, civardaki dev aşiret devletlerle anlaşmaktansa bu tampon bölgeyi işlemeyi yeğlemeleri de son derece anlaşılır bir durum. Gelen para ile bu kent inşa edilmiş. Şirketlerin çalışanlarının rahatı düşünülerek tasarlanmış olan bu şehrin neden bu kadar batılı olduğunu anlamak böylece kolaylaşıyor. Fakat zaman içerisinde şirketlerin madenleri otomatize etmeleri ve çalışan insanların azalması ile unutulmuş Genoun kenti. Doğunun göbeğinde bir batı sirki gibi yapayalnız kalmış Genoun. Belki de benden gizledikleri başka nedenler vardır.

Yeni kuşaklar ise içine doğdukları kentin asıllarını filmlerde gördükçe, kapağı Avrupa'ya atmaya başlamışlar. Kısa süre sonra kent dışına çıkışlar yasaklanmış ve tüm halk bu kentin yaşaması için kentte mahsur kalmış. Zaman içinde çöle, geldikleri yere sırtlarını dönerek, geçmişlerinden utanarak, hep eksik hissederek yaşamaya öylesine alışmışlar ki başka tür bir yaşam düşünemez olmuşlar. Filmlerde gördükleri, kitaplarda ve dergilerde okudukları uygar dünyanın her şeyini satın alıp evlerine koymuşlar, hatta geniş bir modern sanat müzeleri bile var, fakat ne kadar uygarlaştıklarını gösterebilecekleri hiç bir yabancıнын onları ziyaret etmeyişi büyük bir yalnızlık biçimine

dönüşmüş. Önceleri acenteler yoluyla turist çekmeye çalışmışlar. Fakat tanıtım broşürlerindeki Genoun, herhangi bir doğal güzellik veya tarih ya da kültürel bir özelliğe sahip olmadığı için Batılı'ların ilgisini çekmemiş. Genoun halkının mutsuzluğu öylesine büyümüş ki yöneticiler (belki de atalarından miras kalan soyguncu geleneğe uygun olarak) batılı turistleri kaçırmak suretiyle kentlerine misafir etmeye karar vermişler.

Gündelik Yaşam

İlgi göstermek zorundasınız. Bir kez turist olmaya mahkum olmuştanız sabah erkenden kalkıp, bir süre sonra defalarca seyrettiğiniz bir filmin ezbere bildiğiniz kareleri gibi sıkıcı bir hale gelen kentin sokaklarını elinizde fotoğraf makinası ve not defteri ile arşınlamak, size yardımcı olmak isteyenlerle konuşmak, onların dilinizi ne kadar iyi konuştuğunu, kentlerinin ne kadar modern bir kent olduğunu her fırsatta dile getirmek zorundasınız (Küçük bir ipucu: sizinle konuşmak isteyen bir Genoun'lu ile karşılaştığınızda ilk sözleriniz onu bir İtalyan'a veya bir Fransız'a ya da gerçekten içinizden hangisi geçiyorsa, Çek, Sırp, Rus, İngiliz, bir Avrupalı sandığınızı söylemek olsun. Bu onları en çok mutlu eden şey).

Akşamüzerleri yorgunluk atmak için kafeler sizin emrinizde olacaktır. Akşamları seçkin lokantalar, gece kulüpleri, iltifatlarınızı duymak için sırada bekleyen kızlar, genç erkekler... Tam bir sefahat alemi...

[Burayı kuşa çevirmiş olduğumu sonradan farkettim. Yaptığım özeti gözden geçirdiğimde, bir başkası okuduğunda, bu gezginin Genoun'da son derece mutsuz olduğu izlenimine kapılacağını fark ettim. Aslında aylarca süren bir sefahat alemi sözkonusu. Genoun'lular artık bu yeni turistlerinin şerefine mi yoksa gerçekten bu kadar sık mı bilinmez, neredeyse her hafta bir başka festival, bir başka karnaval düzenliyorlar ve 'mutsuz' gezginimiz de bu eğlencelere canı gönülden katılıyor. Her birinin başka bir kültürden aşırılmış olduğunu ifade ederek bu eğlenceleri

anlatıyor. Latin festivalleri, Alman Faşingleri, Venedik Karnavalları birbirini kovalıyor. Bu kitapçığı yazan gezginin hem eğlenip hem şikayet etmesine biraz içerlemiş olmalıyım. Taklit de olsa, aşırılmış da olsa bu festivallerde kendinden geçmek, üstelik bunu tek kuruş harcamadan yapmak ölmeden cennete gitmek değil de ne? Ayrıca kültürler birbirlerinden hep bir şeyler alırlar...]

Nasıl Kaçılır

[Eğlence alemleri bir yandan devam ederken, gezginimiz bir yandan da kendisinden daha önce oraya getirilmiş olan bir italyan turisti izler. Karşılaştıkları kimi yerlerde arada sırada konuşurlar. Samimi olamazlar, çevre buna izin vermez. Fakat ilk başlarda zevk içinde yüzen bu adamın daha sonraları hızla kötüye gittiğine şahit olur. Yıllarca süren çılgın bir partiye kimsenin bedeni ve ruhu dayanamaz. Bunu anladığı noktada kaçış yollarını araştırmaya başlar. Çok geç olmadan, kendini iyice kaybetmeden, Genoun -o çok aşağılık gördüğü taklit kent- onu yutmadan önce kaçması gerektiğini anlar.]

Beş yıl boyunca yaptığım araştırmalar çözü yürüyerek geçmenin imkansız olduğu sonucuna götürdü beni. Tek yol, kargo uçaklarından birinin içine gizlenmek ve kendinizi uygar dünyaya götürmesi için beklemektir. Kentin tek havaalanı gerçekten sıkı bir denetim altındadır. Kentteki esir bir kaç turist için değil tüm Genounlular içindir bu önlemler. Yoğun güvenlik çemberini aşmak için yapabileceğiniz tek şey yüklüce bir rüşvet vermektir. Fakat doğuştan rantiyeye olan bu halkı para ile ikna etmeniz mümkün değildir. Benim rüşvet olarak kullandığım yöntem, yüksek rütbeli bir yetkiliyi ülkeme döndüğümde onu da yanıma aldirtacak uydurma bir formülle kandırması olmamdır. Bu yöntemi uygulayabilmek için, formülünüzün gerçeğe yakınlığı yetmez. O kişiyi iyice tanımanız ve onun hayallerine hitabedebilmeyi bilmeniz gerekir. Yalanınız ne kadar büyükse inandırıcılığı o kadar artacaktır.

Önce havalimanına yakın mahallelerdeki publara takılmaya

başladım. Nereye giderseniz gidin tüm gözler sizin üzerinizde olacağı için amacınıza ulaşmak için çok ağır hamleler yapmalısınız. Örneğin yüksek rütbeli bir kaç subayla (aslında Genoun'da ordu ya da polis yok, sadece güvenlik görevlisi denilen silahlı kişiler var ve sivil giyiniyorlar) tanışır tanışmaz bir kaç ay oraların semtine bile uğramadım. Daha sonraları da çok seyrek ani kısa ziyaretler yapıp durumu kontrol ettim. Subayların akşam olduğunda gittikleri bir denizci hanı şeklinde döşenmiş barda, Genoun'un çölün ortasında olmasına aldırmadan, klimaların doğaüstü bir çaba ile sıcaklığı onbeş derecede tutmayı başardığı bu loş barda, büyük bir ciddiyetle gemilerden, savaş uçaklarından, dünyadaki gelişmelerden konuşmalarını izledim. Onlarla tanıştığımda bana gösterdikleri saygının kökeninde ülkemizin sahip olduğu silahların kudreti olduğunu sezmekte gecikmedim. Her tavırları bunu ima ediyordu. Belki de onları gerçekten de çok nüfuzlu biri olduğuma inandırmakta bu yüzden güçlük çekmedim. Genç olanlarını seçtim, gelecekte ümitleri, farklı hayalleri olabilecek birini. Evinde verdiği partilere katıldım. Karısının arkadaşları ile çıktım. Albay olduğuna artık iyice inandırdığım babamın hikayelerini anlattım ona. Kendi kültürümüze ait tüm klişeleri birbirine bağlayarak muhteşem bir film yarattım kendi hakkımda. Gözünde öyle bir noktaya geldim ki artık benim filmime benim hayatımın içine girmek için sabırsızlanırlardı. İşte o zaman başardığımı anladım. Kısa bir süre sonra, kargo uçaklarının bir Avrupa seferinde kendisini ve ailesini ülkemizin görevlilerinin karşılayacağını sanıyordu.

[Gerçeklerin tam olarak böyle olduğundan emin olamıyorum bir türlü. Belki de Genoun'lular bu zoraki turistlerden sıkılıp onların kaçmalarına göz yumuyorlardır. Kim bilir? Belki de bu gezginin algıladığından çok daha zekidirler. Çölün ortasında bir denizci meyhanesi kurup içinde pipolarını tütürerek dünyanın gidişatını tartışan Genoun'lu subayların durumu aptalca bir taklitten çok bir ironiye, zekice yapılmış bir espiye benziyor daha çok. Tekrar tekrar bu rehberi okudukça kendimi Genoun'lulara daha yakın hissettiğimi anlıyorum. Onların o çöldeki yalnızlıkları, köksüz oluşun getirdiği yabancılıkları ve bununla başa çıkmak için verdikleri uğraşları hepsi, o gezginin bu halkın zayıflıklarını

sömürerek zevk içinde yaşamasından, oradan kaçışını bir kahraman misyoner üslubuyla yazmasından çok daha insani geliyor. Bilemiyorum... Belki de Batı'dan çok Doğu'ya yakın olduğumdandır.]

Son Söz

Genoun'da her şey vardır. Hiç bir şeyin eksikliğini hissetmezsiniz. Hangi ülkeden olursanız olun, anadilinizde konuşan, sizin yemeklerinizi pişiren, sizin gibi giyinen, sizin gibi yaşamaya çalışan bir halk ile karşılaşacaksınız. Yeterince dikkatli değilseniz, onlarda neyin eksik olduğunu fark etmeyebilirsiniz de. Ya da umursamayabilirsiniz de. Belki o zaman sizi zorla da tutmazlar.

Genoun'da tanıştığım, benim gibi kaçırılmış bir kaç turist gibi kaçmamayı da tercih edebilirsiniz. Kendi ülkelerinde birer looser [Kaybetmiş kişi, sefil, serseri, ç.n.] olan bu insanlar burada birer yarı tanrı gibi Genoun'luların varoluşlarının tanıklıklarını yapmayı, krallar gibi yaşamayı tercih etmektedirler. Ne de olsa kendilerini sürekli eksik hisseden bu halkın gözünde siz bir orjinal tablo gibi değerlisiniz ve tüm şımarıklarınıza katlanabilirler. Ben bu durumu özgürlüğüme kavuşmak için sömürdüm, siz kendi tercihinizi yapacaksınız.

[Evet, bu uzun metni bu şekilde özetlemiş oldum. Son noktayı koyduğumda kendime gerçekten sordum: ben ne yapardım? Batılı biri olmadığım için belki de hiç bir zaman onlar tarafından kaçırılmayacağım fakat tut ki bir İtalyan turiste benzetip kaçırdılar! Gözümü orada açtığımda ben ne yapardım? Bazı soruların cevabı ne yazık ki yaşanmadan verilmiyor...]

DEVLET VE KORKU FİMLERİ

Bütün pencereler buğulanmış, akşam alelacele caddelerin üzerine çökmüş, insanlarda sıradan bir telaş, her zamanki cumartesi akşamlarından biriydi. Eve dönmek istemiyordum. Nereye gideceğime de karar vermemiştim. Sinemadan çıkmış cadde boyunca amaçsızca yürüyordum. Kısa bir süre önce aşık olmuşum. Hem de film din başoyuncusuna. Kendi kendime gülüyordum. Dışarıdan bakan birinin oldukça ciddi bulacağı bir çehrem, şemsiyem ve uzun siyah bir pardösüm vardı. Fakat içimde tutuşmuştu bir kez aşk. İmkansızlığı güldürüyordu beni. Birilerine rastlasam da bu durumumu anlatıp dalga geçsem, dalga geçsem de kurtulsam diye sağa sola bakınarak yürüyordum. Bu caddede, bu akşam insan mutlaka birilerine rastlar. Zaten bu tür rastlantılar rastlantıdan çok bir randevuya benzer. Bildik bir köşebaşından sapılır, bir yere girilir, içecek bir şeyler ısmarlanır, birbirinin aynı sohbetlerden biri yapılır; o gece, yalnızlığın kemikli ellerinden kurtarılır. Bird en tanıdık bir sesle irkildim. Seslenen eski sevgilimdi. Dört yıl önce küçük bir kız olan eski sevgilim şimdi karşımda duruyordu. Sıkıntıyla geçiştirecek gibi oldum. Oysa, şaşkırtıcı bir beceriyle, beni ancak çok iyi tanıyanların hissedebilecekleri haleti ruhiyemi bir anda çözüp, mızıldanmama meydan vermeden kararları çabucak aldı ve o bildik yerlerden birine girip kahvelerimizi söyledi bile. Saygılı bir tonda konuşuyorduk birbirimizle. Sanki hiç birlikte olmamışız gibi, sanki yeni tanışmışız gibi özenli. Biraz da tehlike kokusu alıyorduk bu görüşmeden. Ufak ufak birbirimizi yokluyorduk. İlk adımda öğrenilmesi gereken, şu anda birileriyle birlikte olup olmadığımızdı. İki tarafın da ciddi bir ilişkisi olmadığı anlaşıldığında geçmişe doğru küçük ve bağışlayıcı bir muhasebe bölümüne geçildi. Sonra yapılan işler ve bu günkü durum. Birkaç saat geçmiş olmalıydı ve ikimiz de kararsızdık. En azından ben ne yapacağımı kes

tiremiyordum. Bir yandan şaşkındım, çünkü o bıraktığım küçük kız gitmiş yerine bir işkadını gelip oturmuştu. Masumiyet gitmiş, kışkırtıcı, davetkar bakışlar gelmişti. Benim cephem ise darmadağındı. Ondan sonraki dört yıl boyunca ciddi bir ilişkim olmamıştı. Yani aşık olmamıştım. Aşık olmak için kendimi zorlamış, fakat her seferinde onun doğru kişi olmadığını anlamıştım. Hep o özel ve çılgın insana rastlayacağım günü beklemiştim. Fakat bu müthiş bir çelişkiydi zaten. Kendisini özel hissedenden bir insan, doğal olarak çok mükemmel bir sevgiliyi hayal ediyor ve hayalgücü ne kadar incelerse böyle bir insana rastlama olasılığı da o derece azalıyor. Aradan zaman geçince, insan kaybettiği yılların acısını karşısına çıkanlardan çıkarmaya çalışıyor ve durum gittikçe kötüleşiyor. Belki de bu gerilimden sıyrılmak için o akşam demin de dediğim gibi garip bir şekilde Juliette Binoche'a aşık olmuştum. Acaba ona bundan bahsedip havayı yumuşatıp geceyi onunla birlikte mi geçirseydim? Bu tür ayıp düşünceler aklımdan geçmedi değil, ama olayları akışına bıraktım. Evinin kapısını açarken içimde bir tedirginlik vardı. Herşey bu kadar hızlı mı olmak zorundaydı? İçeri girdiğimizde birdenbire kapının arkasına saklanmış olan iki adam üzerime atıldı, biri ağzımı kapattı diğeri ise ellerimi ve ağzımı bağladı. Gözüm eski sevgilime iliştiğinde küçük dilimi yutacak gibi oldum. Çünkü adamlar onunla ilgilenmiyorlardı bile. Bu da tuzağa düştüğümün en açık deliliydi. Fakat neden? Ne önemim vardı ki. Kendi halinde bir adamdım. Arada sırada yazdığım garip öyküler dışında hiç bir özelliğim yoktu. Sevgilimin de bu derece düşman olacağı kadar kötü bir ayrılık değildi, diye hatırlıyorum. Sonra şimşek hızıyla tüm bunların bir şaka, bir kamera şakası veya sonradan gülünecek bir sürpriz falan olabileceği aklıma geldi. Fakat olaylar hiç de lehime gelişmiyordu. Tam bunları düşünüyordum ki sevgilim sandığım kadın kulağıma eğilip bir yıl an gibi tıslayarak: "Dört yıldır bu günü bekliyordum. Öcümü almak için bekledim. Nedenini bilmiyorsun değil mi? Bilmezsin tabii. Hatırlıyor musun sana en son ne dediğimi?... Hatırlayamazsın, çünkü hiç bir şey söylememiştim. Sen abuk sabuk bir terketme konuşması yaparken, ne kadar da kötü hazırlanmış bir konuşmaydı yarabdim, neyine aşık olmuştum ki senin? Her neyse, sen öylece bir şeyler gevelerken ben tek kelime etmeden yüzüne bakıyordum. Sevdiğim adamı arıyordum gözlerinde. Ne aptalmışım.

Anlamamı bekliyordum..." Ağzım sıkıca bağlı olduğu için hiç kimildamadan onu dinliyordum. O ise büyük ve keskin bir bıçakla pantolonumun önünde büyük bir delik açıyordu. İki adam ise büyük siyah bir çantadan bıçaklar, makaslar, bistüriler, iğneler, gazlıbezler çıkarıp yemek masasının üzerine özenle yerleştiriyorlardı. Bir kâbusun içine düşmüş olduğumu anlıyordum. Aşkın ne kadar tehlikeli bir duygu olduğunu düşünüyordum ki: " Sana olan aşkımdan çıldırdığımı sanma! O kadar da uzun boylu değil. Fakat senden ayrıldıktan sonra hamile olduğumu öğrendim. On yedi yaşındaydım ve içimde beni terketmiş, beni hiç sevmemiş bir adamın çocuğunu taşıyordum. Onu dünyaya getiremezdim. Aldırdım. Ve onunla birlikte her şeyimi, kadınlığımı da almak zorunda kalmıştı doktorum. Bir daha çocuğum olmayacak anlıyor musun! Şimdi intikam değil istediğim, adalet! Kısasa kısas." Yüzüm ne hale gelmişti kimbilir. Hayatımda böylesine dehşete kapılmamıştım. Dizlerim titremeye başlamıştı bile. O ise bir yandan yumurtalıklarımı avuçlarında sıkıyor bir yandan da ısıklı bir fısıltıyla: "Bu amcalar niye buradalar biliyor musun, kadınlığının katili? Küçük bir operasyon için. Bir ikinci sünnet meselesi. Birazdan senin o çok değerli cinsel organını kesecek olan bu amcalar onu bir güzel pişirip sana yedirecekler anladın mı?" son sözleri ile birlikte yumurtalıklarımı öyle bir sıktı ki artık dayanacak gücüm kalmamıştı. Kendimden geçmişim. Küvette soğuk suyla beni yıkarlarken kendime geldim. Sanırım -Tanrım çok utanç verici- altıma kaçırmışım. Gayri ihtiyari organlarımın yerinde olup olmadığını kontrol ettim. Herbir parçası ayrı ayrı ağrıyordu. Beni giyindirdikten sonra salona taşındılar ve rahat bir koltuğa bıraktılar. Artık ellerimi ve ağzımı bağlamaya gerek duymuyorlardı. Ve salonda daha önce olmayan bir adam vardı. Bir ileri bir geri yürüyüp sinirlerimi geriyordu. Gerginliğini odadaki her şeye bulaştırıyordu. Eski -katil ruhlu- sevgilim ve iki cellatı ortadan yok olmuşlardı."Çok güzel korku hikayeleri yazabileceğinden eminim. Fakat istediğimiz film senaryolarını yazabileceğine inanmıyorum. Bunun için uzun bir eğitimden geçmen gerekli. Ne yazık ki hiç vaktim kalmadı. Benim de hesap vermem gereken merciler var. Bak delikanlı, bu bizim için çok ciddi bir iş. Sandığından çok daha ciddi. Öykülerini inceledik ve elimizde senden daha iyi bir seçenek olmadığına karar verdik." Aklımı bir türlü topa rıyamıyordum. Ne korku öyküsü, ne

senaryosu, ne mercisi?... Büyük bir ihtimalle şu anda bir türlü uyanamadığım bir uykunun içinde kâbuslar serisi yaşıyordum. Anlaşılan deminki bölümden bir zayıt vermeden kurtulmuştum. Sesim bir çığlık gibi çıktı: "Anlayamadım?!" Adam bütün emekleri boşa gitmiş bir öğretmen gibi bunalarak: "Sana maddeler halinde açıklayacağım, bak iyi dinle, bir daha tekrar etmeyeceğim. 1. Bize korku filmi senaryoları lazım, hem de çok acele. 2. Senin bu senaryoları yazmana karar verdik. 3. Eski sevgilinle başın belada ve eğer işbirliği yapmazsan seni onun ellerine bırakıp buradan hemen uzaklaşacağım." Adamın şaka yapar gibi bir hali yoktu. Eski sevgilimin de. Ama benim gibi etliye sütlüye bulaşmayan bir adam nasıl oluyor da böyle bir maceranın ortasında buluveriyordu kendini. Üstelik sevgilimin başına gelen de milyonda bir olacak bir talihsizlikti. Bir kaçıklar şebekesinin eline düşmüştüm ve hemen onaylamak dışında yapacak bir şey düşünemedim açıkcası."Güzeel! Şimdi bana siyasi düşüncelerini, hayat görüşünü, ahlak anlayışını anlat.." Nedense bu soru ilgimi çekmişti. Genelde hiç kimse bunları merak etmez, etse de böyle açıkça sormazdı. Hem de bu şartlar altında. Anlatmaya giriştim. Kafamın karışıklığını olduğu gibi masaya döktüm. Fakat o sıkıntıyla saatine bakıyor beni doğru düzgün dinlemiyor gibiydi."Çok güzel. Şimdi tüm bu söylediklerini unutmanı istiyorum. Hepsini! Sana yaşadığın ülkenin hiç bilmediğin gerçeklerini anlatacağım. Bunların her kelimesini aklında tut..."Ve yüzyıl başındaki devrimden, imparatorluğun yıkılışından alarak anlatmaya girişti. Ademden başlamadığına şükrederek dinlemeye başladım. Hatta belki de odanın dışında fenni sünnet aletlerini temizleyen adamların varlığını bile unutmuştum. "Devrimin gerekliliğinin farkında olmana sevindim. Gerekliydi ve yapıldı. İmparatorluğun tasfiyesi gerçekten de zorlu fakat kaçınılmaz bir süreçti. Hata yapmamak gerekiyordu. Yeni ve tutarlı bir sistem kurulmalıydı. Kötü unsurların yok edilip iyi unsurların şekil değiştirerek devamlılığı arzulanıyordu. Fakat bu nasıl yapılacaktı. Olayları kendi akışlarına bırakırsan ne olur? Hep kötüye gider. Doğanın kanunudur. İşlerini rastlantıya bırakmak kumar oynamaktan beterdir. Kumarda hiç olmazsa elindeki kadar kaybedersin. Her an kazanma ihtimalin vardır. Fakat bir savaş asla tesadüfen kazanılmaz. İnsanların ve toplumların yaşamında raslantıya izin verilmemelidir. İşler

şansa bırakıldığı ölçüde batağa saplanır. Her şeyin olabildiğince belirlenmesi gerekir. Örneğin insan yaşamını ne kadar iyi planlarsa, zamanına o kadar hakim olur ve zamana hakim olan özgür olur. Gündelik yaşayan bir insan sürekli zaman kaybeder. Daha önceden hesaplayabileceği durumlar karşısına çıkınca, hazırlıksız olduğu için şaşalar, sıkıntıya düşer, yıpranır. Oysa herşeyi önceden planlayan bir insan, olasılıkları daha onlar gerçek olmadan tanıdığı için kolayca başa çıkar. Toplumların hayatı da böyledir. Kendini raslantılar denizine bırakmış bir ülke kısa zamanda b oğulup gider. O yüzden işi şansa bırakmamak gerekliydi. Ve devrim kurmayları kararlarını verdiler: iki devlet kuracaklardı!""iki devlet mi?" Kendimi bu akıldışı konuşmaya kaptırılmıştım artık."Sözümü kesme delikanlı, sabırlı ol... Her neyse, iki devlet diyordum değil mi... Evet, iki devlet kurdular. Biri herkesin gözü önünde duran, bir başkentte ikamet eden, hantal, bürokratik ve akıldışı devlet.""Diğeri de görünmeyen, gizli, belli bir merkezi olmayan dinamik ve akıllı devlet mi?" "Üstüne bastın. Aynen öyle. Gölge devlet. Aynen görünen devlet gibi belli bir hiyerarşisi olan, olayları gerçekten denetleyip ülkenin kaderini elinde bulunduran devlet." Büyük bir sırrı ifşa ettikten sonraki rahatlamaya gömülen bu kır saçlı asker emeklisine benzeyen adam, dostça kolumu tutarak: "Yoksa sen bu televizyonda şaklabanlık yapan adamların, koskaca ülkeyi gerçekten idare ettiklerine inanıyor musun? Bu kadar aptal olamazsın. Çoktan yıkılıp giderdi."Artık hikayeyi kabullenmiştim: "Şimdi de durum pek parlak gözüküyor..." Hiç bir şeyin görüldüğü gibi olmadığını söyleyeceğini düşünüyordum. Bu sefer yanılttı. "Haklısın. Bir sürü şey kötüye gidiyor. Fakat bu olası durumların en iyisi, bana inan. Çok daha korkunç olabilirdi. Gizli Devlet elinden geleni yapmaya çalışıyor. Tüm değişkenleri denetlemeye ve değiştirmeye uğraşiyor. Fakat insan denilen mahluk ne yazık ki bir iradeye sahip. Üstelik gizli devletin farkında olan, ya da en azından varlığından kuşkulanan diğer devletlerin eylemleri de var. Bunların ayrıntılarını açıklamaya yetkim yok."Yapılacak bir şey yoktu. Testislerimdeki ağrı ve midemdeki yanma bir kâbusun içinde olmadığını söylüyordu. O halde bu durumun iki açıklaması olabilirdi. Ya, delirmiş ve gözü dönmüş insanlardan oluşmuş bir örgüttü bu ya da anlattıkları gerçektir. O anda, o olağanüstü koşullar altında her iki durum da gerçek olabilirmiş gibi

geldi: "Yani siz?" "Evet ben Gölge Devlet'in memurlarından biriyim. Fakat bunun şimdi bir önemi yok. Önemli olan senin insanlar hakkında ne düşündüğün?" "İnsanlar mı? Çoğu sıradan, otomat gibi, onları etkilemek çok kolay gözüküyor. Fakat yine de yapacaklarını önceden kestirmek güç. Bazı özel insanlar ise gerçekten de diğerlerinin atacakları adamı çok iyi tahmin edebiliyorlar. Her halde bu tür insanlar Gölge Devlet'e hizmet veriyorlardır." "Dediğin doğru onların davranışlarını önceden kestirmek güç. Gölge Devlet içinde insan psikolojisi ve propaganda üzerine özelleşmiş bir birim vardır. Buradaki uzmanlar şuna inanırlar: Çevre herşeydir. Doğuştan gelen özellikler yüzde doksandokuz aynıdır. Fakat çevre her şeyi belirler. Hiç bir şey rastlantısal değildir! Kimini katil kimini doktor kimini yargıç kimini orospu yapar. Koşulları değiştirdiğin zaman, bir beyefendi azılı bir sapığa dönüşebilir. Bu ülkeyi ülke yapan da üzerinde yaşayan insanlar olduğuna göre, Gölge Devlet'in bu insanların psikolojileriyle yakından ilgilenmesi kadar doğal bir şey olamaz değil mi?" "Yorulmuştum. Tüm bunların neden ve nasıl korku filmlerine bağlanacağını sıkıntıyla merak ediyordum. Korku! Tabii ya korku. En önemli dürtülerden biri. "Niyetiniz insanları korkutarak sindirmek mi! Bana yaptığınız gibi..." "Sen daha akıllı bir delikanlıya benziyorsun. Daha şık bir şekilde söyleyebilirsin. Bak şimdi sorun şu: insanlar artık eskisi gibi değil. Hiçbir şey eskisi gibi değil. Ne yapacaklarını önceden kestirmek pek kolay olmuyor. Oysa biz biliyoruz ki plan yoksa, insanlar rastlantılar denizinde boğulurlar. Plan olmazsa denetim ve önceden tahmin mümkün olmaz. Oysa iyi bir devletin her şeye hazırlıklı olması gerekir. Masumları koruması gerekir. Suç oranları gittikçe artıyor. Diğer ülkelerdekinden daha yavaş ama yine de bir artış var. Suçluları yakalayıp cezalandırmak Görünen Devlet'in işi; Gölge Devlet suçun işlenmesini önlemek zorunda." "Siz de çareyi korku filmlerinde buldunuz öyle mi?" "O kadar basit değil delikanlı. Bu büyük bir proje. Bu gece gerektiği kadar sana anlatılıyor. Evet medya bu projenin belkemiği fakat tek başına değil. Her neyse, basit, adi suçları ele alalım. İnsanlar zaman zaman son derece saldırganlaşıyorlar. Gerek fiziksel olarak gerek başka biçimlerde. Kötü davranmak, rencide etmek de bu saldırganlaşmanın bir parçası. Bir güvenlik sorunu gibi gözükse de aslında psikolojik bir sorun. Özellikle kadınlara karşı işlenen suçlarda büyük bir artış var. Yaptığımız

araştırmalar gösterdi ki erkekler kendi sınıflarından veya aşağı sınıflardan kadınlara daha fazla saldırgan tutum içine giriyorlar. Çok daha kışkırtıcı ve güzel bir kadına nedense pek fazla ilişmek istemiyorlar. Üst sınıfa duydukları korku ket vuruyor davranışlarına. Oysa aşağı sınıftan bir kadın iki kat korunmasızdır. Onları engelleyen ne: korku! Şimdi kafayı çalıştır evlat... Bir dizi korku filmi üretilecek. Sen de bu filmlerin senaryolarını yazacaksın."Belki de hayatta aldığım en iyi teklifti. Ne yazık ki ücre ti soracak konumda değildim: "Siz ciddi misiniz?"Adamın basbas bağırıp üstüme atılacağını sanırken o sadece sabırla gülümsedi: "Sizler, bazen ne kadar dar görüşlü olabiliyorsunuz şaşıyorum. Hiç yabancı korku filmi seyretmedin mi? Mutlaka seyretmişsindir. Seyrederken iki satır düşünmedin mi hiç? Senaryoların basitliği de mi gözüne batmadı? Örneğin, korku filmlerinin ilk yarısında kimler ölür?"Bir dolu film geldi aklıma ama mantıklı bir cevap üretemedim. Adamın cevapları hazırda zaten: "Toplum kurallarını ihlal eden gençler, ahlaksızlık, zina yapanlar, sıradışı insanlar... Peki, tüm belaların üstesinden gelen kahramanın özellikleri nelerdir? İdeal insandır o. Ahlaki açıdan olunması gerekendir. Kullandığı araç nedir? Sağlam bir inanç ve ahlak. Gözünün önüne geliyor mu bu filmler şimdi?" Başımı salladım. "Güzel, hiç bir şeyin tesadüfi olmadığını anlamışsındır umarım. Her başarının ardında iyi bir plan vardır."Pes etmiştim: "Ne zaman başlamamı istiyorsunuz?" "Hemen! Başından beri söylü yorum, hiç vaktimiz yok. Amirlerim yarın sabah masalarında en az on adet iyi sinopsis görmek istiyorlar. Ve sen çene çalarak vakit geçiriyorsun." Çantasından küçük bir bilgisayar çıkardı ve masanın üzerine kurdu. O gece sabaha kadar neler yazmadım ki... Birlikte günün ilk ışıklarını görene dek çalıştık. Artık buradan nasıl kurtulacağımı değil, sadece insanlarımızın bilinçaltılarında ne gibi korkular, hangi arketipler olduğunu düşünüyordum. Cinlerden, büyülerden, gizli güçlerden, yatırlardan, tehlikeli elyazması kitaplardan, falcılardan bahseden bu filmlerin ortak özelliği, saldırgan tarafın -ki genellikle bu halkın gerici ve ahlaki olarak yozlaşmış kesimi olarak gösteriliyordu- korkunç bir şekilde cezalandırılması ile nihayetleniyordu. Bildiğimiz "kasaba çıldırdı" veya "kasabaya gelen yabancıнын yarattığı dehşet" temalarının ters yüz edilmiş halleriydi. Mağdurların saldırgan kitleyi bizzat cezalandırdıkları

kurgular. Öyle ki bu filmleri seyrettikten sonra geceleyin sokakta yalnız bir ka dın gören saldırgan ruhlu vatandaşımız kaçacak delik arayacaktı.Sabah olduğunda adamın yüzünde keyifli bir ifade vardı. Bunların onaylanmasının ardından yenilerine başlamak gerektiğini söyledi. Ayrıca başka konularda da filmler yaptıracaklarını fakat bu konuları işleyebilmem için biraz eğitilmem gerekeceğini söyledi. Örneğin Hitler'in propaganda bakanı Goebbels'in -Avrupa'daki nadir yasak kitaplardan biri olan- propaganda teknikleri üzerine yazmış olduğu kitabı okumam gerekiyordu. Bu kitabı okumak için gizli merkezlerden birine gitmem gerekiyordu. Holywood sinemasının kalıplarını özümsemeliydim. Korku filmleri başlangıçtı. Polisiyeler, dramlar, komediler, hatta aşk filmleri yapılacaktı. Toplumun iskeleti, deformasyonlar bu filmlerin itici gücüyle kendiliğinden onarılacaktı. Temel değerler yüceltilecekti. Yedi ana gühahı, on kutsal emri işleyecektik adeta: zina yapma, israf etme, çalma, öldürme, aileni koru, dürüst ol, vergini öde... Böylece geceleri rahat uyuyabilirsin, kapını ne ci n çalar ne de sapık!Yıllarca sürececek bir planın başında olduğumuzu anlamıştım. Eski sevgilimin tehditlerinde ciddi olup olmadığını sorduğumda ilk defa kahkahalarla güldü. Tabii ki herşey bir senaryoydu. Korku filmleri yazacak bir yazarın dehşeti önce kendisinin tatması gerektiğini söylerken hala gülüyor ve altıma kaçırdığım sahneyi hatırlatarak benimle dalga geçiyordu. Evet eski sevgilim bana kızgındı, ama anlattıkları gerçek değildi. Zaten şu anda evli ve bir bebeği olduğunu söyledi. Oradan ayrıldıktan sonra bütün günü uyuyarak geçirmiştim. Uzun bir uykunun ardından herşeyi birer birer düşünüp durumu değerlendirmeye karar vermiştim. Aklım allak bullaktı. Dün gece yaşadıklarım bir kâbus değildi çünkü oram hâlâ ağrıyordu ve o adamlar bir grup kaçık değilse ben de bu sabahtan itibaren Gölge Devlet dedikleri yapının bir çarkıydım. Görevim neydi? Senaryo yazmak! Ya da toplumu denetleyecek, yönlendirecek yani kültürün doğal akışını engelleyecek gizli setlerin ve barajların yapımında teknisy en olacaktım. Düşündükçe aklım karışıyor, düşündüklerim inandırıcılıklarını yitiriyorlardı. Belki de o caddede sinemadan çıktıktan sonra aniden delirmiştim. Bu bile çok daha mantıklı görünüyordu. En güzeli tüm bunları yazarak düşünmekti. Kağıt aramaya başlamıştım ki kapağında Juliet Binoche'un bir

fotoğrafı bulunan bir dergi kayıp geldi kitapların ve gazetelerin arasından. O buğulu bakış beni bambaşka yerlere sürükledi bir an için. Fakat belki Gölge Devlet'in içinde yükselebilir hatta onların sayesinde önemli bir sinemacı olur ve hatta onunla tanışabilirdim... Kendi kendime güldüm. Sonra insanlar geldi gözümün önüne... Yorgun argın koltuklarına kurulup, kendilerini oyalayacak, rastlantıların ve hoş sürprizlerin yer almadığı hayatlarını bir kaç saat olsun unutturacak filmlerde düşlere dalıp giden, esas kızlara ve esas oğlanlara aşık olup kanal değiştirdince unutan ve belki de rüyalarında masum kaçamak aşkları farkında olmaksızın yaşayan sıradan mutsuzlar... Yani benim gibiler... Ve kararımı verdim. Aptalca da olsa, hiç bir anlamı olmasa da insanlara karşı kurulan bir komplonun parçası olmamalıydım. O garip adamın dedikleri gerçek bile olsalar insanları birer otomat gibi programlamaya çalışmak, onlara rağmen ve onların haberi olmaksızın onlar için bir şeyler yapmak yanlış bir şeydi. Hayatı yaşanılabilir kılan şey biraz da hoş tesadüfler ve akıldışı davranışlarımız değil miydi? Aşk, insanın başına gelebilecek en güzel rastlantı değil miydi? Herşeyi açıklayıp aramızdaki anlaşmayı bozmak üzere kağıda kaleme sarıldım. O sırada bir daha herhalde karşılaşmayacağım adamla aramızda geçen son dialog geldi aklıma:"Peki şimdi bu kapıdan çıkıp size ihanet edersem, sırlarınızı açıklarsam ne yaparsınız? Öldürür müsünüz?" "Ne münasebet! Sen bizim yerimizde olsan ne yaparsın? Böyle bir hareket yapıp açıklamalarını haklı çıkarır mısın? Hayır tabii ki... Üstelik anlatacaklarına kim inanır?" Kimse inanmasa da ben anlatıp kendimi rahatlatmak istedim. İnanıp inanmamak size kalıyor.

BERBERLER

Kimi zaman, kişi kendini, hayalgücünün yarattığı fantastik dünyaya bırakınca, gerçekleri olduğundan daha mı farklı algılamaya başlıyor yoksa gerçeklik dediğimiz şey değişik yönlerini mi sergilemeye başlıyor anlamış değilim. Fantazilerin, hep geceleri loş eviçlerinde barok müzik eşliğinde filizlendiğini zannedirdim. Oysa ne yanlış! Gündelik hayatın göbeğinde olup bitiyor herşey.Çocuğun gözleri korkuyla büyümüş, tedirginliği iyice artmıştı. Oysa bu güzel kış sabahı çıtır çıtır yanan sobanın sıcaklığında, kafesteki kanarya tüneğinde sevinçle bir aşağı bir yukarı zıplıyor, çay ocakta fokurduyor, gazeteler henüz yıpranmamış yepyeni ellerimde ufalanıyordu. Berberin çırağı belli ki yeni, işe alışmamış habire makasları, tarakları nereye koyacağını şaşırıyor, sorularıma kekeleyerek cevap veriyordu.

"Ustan ne zaman gelecek?" dedim.

"Şey,... usta şeye kadar gitti, şey için..."

"Nereye gitti evladım, ne için?!..."

"Söyleyemem..."

Bu anlamsız konuşma, çırağın zekâ düzeyi hakkındaki şüphelerimin artmasına neden olmuştu o kadar. Nihayet İsmail Usta geldi. Ben de ilk müşteri olarak soğuk berber koltuğuna kuruldum. Ve Usta'yla beylik konuşmalara giriştik. Kapının en uzağındaki koltuğa oturmuştum. Her zaman cam kenarına oturur, kanaryanın ötüşlerine karışan radyonun cızırtılı sesiyle kendimden geçerdim. Bu sefer oturduğum yerden tüm dükkânı da farklı algılamaya başlamıştım. Önce saçlarımı yıkamaya başladı İsmail Usta. Havlunun sersemletici etkisinden kurtulup gözlerimi açınca aralık olan arka kapının ardında küçük bir bölme yi aynadan hayal meyal görür gibi oldum. Hayret

yerden tavana dek kitaplar diziliydi. Odanın kapısını çırak aceleyle kapattı. Daha sonra tek tük gedikli müşteriler damlamaya başladı. Çoğu yaşlı başlı adamlardı. Niye geldiklerini hiçbir zaman anlayamadığım müşteriler. Yüzleri tıraşlı, saçları kısa birtakım yaşlı adamlar. Birbirlerini tanımaz gibi oturup gazetelerin sütunlarında kaybolan bu adamlarla bir müddet sonra kendimi hummalı bir tartışma içinde buluverdim. Genel gidişat üzerine konuşuyorduk. Politikacıların yalancılığı, düzenbaz ve madrabazların namussuzluğu üzerine her zamanki laflar. Ve yaşlı adamların her defasında sözü "bu millet bir gün ayaklanacak, bıçak kemiğe dayanıyor....." diye bağlamaları birdenbire kafamda garip düşüncelerin filizlenmesine neden oldu. Açıkça doldur uşa geliyordum. Sesimi kesip traşın bitmesini bekledim ve alelacele dükkandan fırladım. Şüphelerim zincir olmuş birbirine ekleniyordu. Aklımda biriken soru işaretlerini silmenin bir yolu olmalıydı. Mutlaka bir yolunu bulacaktım. Geceyi bekledim. Pazartesi geceleri karanlık işler için ne kadar kolaydır. Sokaklarda hiçkimse olmaz. Polisler bile. Dükkânın penceresini Arsen Lüpen'i kışkandıracak bir ustalıkla kesip içeriye girdim. Dükkân sabaha hazırlanmış, tertemiz bırakılmıştı. Sabahleyin aynadan hayal meyal gördüğüm kitaplığın bulunduğu bölmeyle zorladım ve sonunda sırrın kaynağına vardım. Karşımda yüzlerce kitap duruyordu. Büyük bir bölümü eskiyazı olan bu kitapların karşısında duyduğum heyecanı, Fahrenheit 451'in adsız asileri anlayabilirdi ancak. Yeni harflerle yazılmış kitapları karıştırmaya başladım. "Dişçi Omar'ın Hayatı", "Şeytan'ın Oğlu: Kuyucu Murat Paşa", "Gizli Kalmış İsyanlar", "Başkaldırının Manevi tarafları", "Sufilik ve İsyan", "Allah'a Karşı Gelenler", "İsyan ve Gül", " Derviş'in İsyanı", "Öğrenci Hareketleri", "Fikriyatımızın Temelleri ve 100 Ünlü Asil"... İnanılması güç fakat gerçektir. Şimdi bile sırtımın buz kestiğini, kanımın nasıl çekildiğini hatırlıyorum. Meğer herşey bir komploymuş. Tüm berberlerin neden hep aynı olduğunu anlamaya başlamıştım. Berberler halkın isyan duygularını ayakta tutmak, sürekli taze kalmalarını sağlamak için bu işi yapan halk casuslarıydı. Evet tabii, usta-kalfa-çırak yapısının eski zamanlardan günümüze dek ulaşması, çeşitli gazeteleri sürekli müşterilerin önüne kışkırtıcı yemler olarak sürmeleri, hatta nereden ve neden yayın yaptığı bilinmeyen o garip radyo istasyonu, ve berberlerin o muhteşem hitap yetenekleri... Bulmacanın parçaları birleşince ne

kadar anlamlı ve korkunç bir resim çıkmıştı ortaya. Tarih kadar eski bir asiler örgütü. Silahları makas ve sözler, askerleri halk, alemet-i farikaları kafeste kanarya (halkı temsilen) olan bir örgüt. Ve ben de bu örgütün en güçlü kal elerinden birine girmiştım besbelli. Kitapların büyüğü o kadar güçlüydü ki hemen oracıkta karıştırmaya ve okumaya başlamıştım.

Gizli Fransız isyanlarından biri: Révolte d'Ardèche!

1787 senesinde Ağustos ayında gerçekleştirilen bu isyanın başını Pierre de Soulève adlı biraderimiz çekmiştir. Ardèche bölgesi bilindiği gibi sıradağlar arasına sıkışmış hayli uzun bir vadi olmakla birlikte toprağı hafif gevşek ve nemli, Frenklerin Le point rouge dedikleri ender bulunan buruk tattaki üzümlerin yetişmesi için son derece makbuldür. Bu yörede 19 tane köy geçimini tamamıyla bu üzüm bağlarından sağlamaktadırlar. Tabii, biraz daha dağlık bölgede kalan Die köyünün üç-beş hayvancılık işini saymazsak.

Köylüler ile kilisenin arası yaklaşık bir asırdır mükemmele yakın derecede iyiydi. Fakat Pierre kardeşimiz ahval ve şeraiti fevkalade iyi kullanmış, en başarı şansı az gözüken isyanların bile aslında azmedilince nasıl gerçekleştirileceğini bizlere ispatlamıştır. 1787 yazı inanılmaz derecede kurak geçmekteydi. Bahar ve kış aylarında da bir damla yağmur düşmemişti. Üzüm bağları sıcak güneşin altında kavrulup gitmişti. İşte böyle bir ümitsizlik anında Pierre kardeşimiz dost sohbetlerinde yapmaya başladığı konuşmaları gittikçe daha sık ve daha geniş kalabalıklar önünde yapmaya başlar olmuştu. Bir müddet sonra yağmurun yağmamasının kilisenin Tanrı'ya karşı yaptığı saygısızlıkların bir cezası olduğuna iyice kanaat getiren köylüler önce vergileri toplamaya gelen muhafızları, sonra da 300 kişilik küçük bir birliği yaptıkları hileler ve kurnazlıklarla öldürmüş, kanlarıyla kurumuş

asma bahçelerini sulamışlardır. Kilise'nin kuzey topraklarındaki sorunları nedeniyle bu bölge halkına yumuşak davranması gerekmiş ve hatta o yıl vergi alınmamıştır. Rivayet muhtelif ancak o dönemde üzüm bağlarının -askerlerin kanından olsa gerek- birdenbire canlanması sayesinde yüzyılın en iyi mahsulü elde edilmiştir.

O sezonun mahsulü özenle şarap haline getiri lmiş ve özel bir depoya konmuştur.

II. Bölüm

Tarihten bir yaprak: Révolte d'Ardèche yeniden sahnede!

1966 yılında Sorbon profesörlerinden Charles Loiser Ardèche bölgesine büyükbabasından kalan evi görmeye gittiğinde tesadüfen evin mahzeninde 500 fıçı şarap bulmuş ve bunları öğrencilerine ikram etmiştir. Binlerce Sorbon öğrencisi bu bölgeye gelip ellerinde gitarları ve garip kıyafetleriyle Révolte d'Ardèche şaraplarını içerek 1968 olaylarının tohumlarını yeşertmeye başlamışlardır. Adı geçen profesör de bir müddet sonra üniversiteyi terkederek öğrencilerinden Sarah Cordaille adlı genç kızla birlikte 68'in teorisyenliğine soyunmuştur. Bu da bize Pierre kardeşimizin 1787 yılında attığı tohumların ne kadar sağlıklı ve ne kadar mükemmel sonuçlar verdiğini göstermekte, ayrıca yenilen ve içilen maddelerin insan fikriyatını ne kadar derinden etkilediğini ispatlamaktadır. Bir sonraki bahiste, isyana kışkırtma sırasında içilmesi gereken içkilerin terkibi tarif edilecektir.

Kendimden geçmiş okurken, böylesine önemli bir örgüt merkezinin hiçbir önlem alınmaksızın korunduğunu düşünmekte ne kadar aptallık etmiş olduğumu İsmail Usta'nın üzerime düşen gölgesi hatırlattı.

"Bir şey mi arıyorsunuz Murat Bey?"

Tahminlerinizin aksine, İsmail Usta bana çok iyi davrandı. Sesindeki şefkatle karışık kızgınlık kendimi yaramazlık yapmış bir çocuk gibi hissetmeme neden olmuştu. Ve tahmin edeceğiniz gibi bana berberliğin ve ayaklanmaların tarihini anlattı. Saç ve sakal ile uğraşmaya en başından karar verdiklerini, makas ve usturanın sürekli bir tehdit unsuru olarak kişinin başının çevresinde dolaşmasının ne kadar değişik ruhsal etkiler yarattığını anlattı. İnsan gırtlığına bir ustura dayalıyken kendisine söylenenleri kabullenmeye ne kadar da hazır olur... Bunu da ilk o gece farkettim. Hele usturanın bilenışı sırasında yaşanan gerginliğin idam seremonilerine benzer bir etkisi olduğunu öyle sözcüklerle anlatmıştı ki size aynen aktarma yı çok isterdim; ancak o geceye dair hatırladıklarım gittikçe zayıflamaya başladı. Ayrıca berberlerin yalnızca saç kesmediklerini aynı zamanda diş çekmek ve sünnet etmek gibi oldukça hayati işlemlere de isteyerek talip olduklarını aktardı. Katlanılması güç diş ağrılarında sizi kurtaran biri ne söylese nazarı dikkate alırsınız, değil mi? Hele sünnet gibi psikolojik etkisinin ne kadar güçlü olduğunu çok sonraları anlaşıldığı o törensel ameliyenin nasıl olduğunu, kim tarafından gerçekleştirildiğini ölene dek unutmazsınız herhalde...Ve tarihimizden Deli Hasan (1600), Nur Ali Halife (1512) ve Kalender Şah (1527) ayaklanmalarını aslında nasıl hazırladıklarını, gerilimi nasıl tırmandırdıklarını, insanlardaki marazi duyguları nasıl başkaldırıya örgütlediklerini inanılması güç verilerle aktardı. Hatta berberlerin sadece ayaklanmaları ve isyanları tezgahlamadıklarını, dille de ilgilendiklerinden bahsetti. Verdiği küçük örnek hayli çarpıcıydı: "Dil, insanların ikna edilmesi için kullanılacak biricik silahımızdır. Makasın - yani silahın- etkisini inkar etmiyorum, hatta dikkat ederseniz terzi kardeşlerimizin de bizden olduğunu kolayca farkedebilirsiniz. Yakın tarihlerde Terzi Fikri gibi aralarından çok meşhur olanları bile çıktı. Herneyse, dilden bahsediyordum. İnsanlar şu koltuğa oturduklarında bir çok şeye inanmaya hazırdırlar fakat onları derinden etkileyecek lafları seçmek, uygun cümleleri kurmak her babayiğidin harcı değildir. Biz çıraklarımıza konuşmayı o yüzden yasaklarız. Kalfa oluncaya kadar halkla ilişki kurmaları yasaktır. Hep dinlerler ve iyi bir hatip olurlar. Evet, konuşmanın ve dilin önemini yüzlerce yıl önce kavramış

olan biraderlerimiz dille küçük oyunlar oynamaya o eski çağlarda başlamışlardır. Örneğin, hayır kelimesini Türkçe'ye kazandırmamızın marazi bir halk yaratmak için ne kadar yerinde bir eylem olduğunu, zaman bize kanıtlamıştır. Hayır kelimesi aslında bildiği niz ya da unuttuğunuz şekliyle 'iyi bir şey' anlamına gelmektedir. Hayır ve Şer 'de olduğu gibi. Fakat berberlerin piri Dişçi Omar'ın -ki kendisi Tokat'lıdır ve Tokat'ın neden bir çok isyanın merkezi olduğunu açıklamaya sadece bu bilgi bile yeter- Türkçe'ye bu kelimeyi olumsuz durumlar için Evet'in zıddı olarak sokması halkın her olumsuz durumu hayır olarak kabul etmesine neden olmuştur. O yüzden de sürekli olarak mızıldanan, şikayet eden, felaket tellalı nesiller yetişmiştir."İsmail Usta sabaha kadar konuştu da konuştu. O kadar çok şey anlattı, o kadar hikaye birbirine geçiştirdi ki sonunda -ki sabah olmuş ve ilk müşteriler gelmeye başlamıştı- kendimi dün sabah (yoksa demin mi gelmişim?) oturduğum koltukta sersemlemiş bir şekilde bulmuştum. İsmail Usta konuşmasına hiç ara vermemiş ancak müşteri ve çırağların gelişinden itibaren lafı hiç farketmeden değiştirmiş ve her şeyi normale döndürmeyi başarmıştı. Hatt a arada camcıyı çağırıp kıldığım kapıyı bile tamir ettirmiş olmalıydı (sanıyorum). Çok etkilenmişim. Traş bittiğinde "Her şey aramızda kalacak İsmail Usta!" dediğimde sadece gülümsedi. Bu gülümsemenin anlamı şuydu galiba "Zaten kimse sana inanmaz ki, istersen anlat."

CENNET KAÇKINLARI

Buraya geleli çok olmamasına rağmen onların dilinde kendimi ifade edebiliyorum. Bir de kendi aralarında hızlı hızlı bir şeyler konuştukları zaman ne dediklerini anlayabilsem. Anlamadığımı gördüklerinde şefkatle gülümseyip yardımcı olmaya çalışıyorlar. Bu beni rahatlatacağına onları rahatsız ettiğim hissine kapılmama neden oluyor.

İçtikleri garip şey dışında herşeye kolaylıkla alıştım. Bizim kahvemize benzeyen ama daha seyreltik, daha az keyif verici bir içecek. Fakat günün her saatinde bunu içiyorlar. Ve ılık içiyorlar. Zaten herşey ılık bu ülkede. Aşırı sıcağı, aşırı soğuğu hemen özleten nemli, ılık bir atmosfer. İlişkileri de bir o kadar ılık. Onları biraz daha tanıdıkça kimsenin kimse için çok kuvvetli şeyler hissetmediği sonucuna varıyorsunuz. Tutku yok yani. Aşk bile ılık bir gölde sevdiğinin kollarında düşler alemine dalmaktan başka bir anlam taşıyor. Zina yok denecek kadar az, çünkü biri bir başkasıyla olduğu an ötekenden ayrılmış sayılıyor. Bunu öylesine iyi içselleştirmişler ki bir kadın torunlarını severken birden bire bir başka adamla gitme özgürlüğüne sahip. Yani kimsenin ayıpladığı bir şey değil. Fakat bu özgürlüklerini istismar ettiklerini veya birisinin bu nedenle kötü duruma düştüğünü, mutsuz olduğunu görmedim.

Peki ben ne yapıyorum burada? Hergün yıkandığım ılık suların artık barındırdığına inandığım garip uyuşturucu ile zaman geçtikçe onlardan birine dönüşüyorum. Nereden geldiğini bilmeyen ya da bunu önemsemeyen birisi. Birisi işte. Buradakiler için geçmişin bir önemi yok. Hiç kimse kendi geçmişini veya ülkesinin tarihini düşünmüyor, üzerine kafa yormuyor ve ortaya garip bir geçmişsizlik yayılıyor. Geçtiği her yeri silen bir sis gibi. Tek farkla: sis bir gün dağıldığında,

arkasındaki geçmiş pırıl pırıl ortaya çıkar; ama geçmişsizlik geçip gittiğinde yerinde ılık bir beyazlık kalıyor.

Peki ben? Gittikçe daha da miskinleşen, arada sırada yerimden kalkıp ormandaki mayhoş, sulu meyvelerden beni bütün bir gün idare edecek kadarını toplayıp sonra geriye dönüp kumsalda uzanıp günün keyfini çıkarmak dışında bir şey yapmayan biri. Sabahları ise yapmakta olduğum kulübeye göz atıyorum. Yavaş yavaş yapıyor. Aslında evsizlik beni hiç rahatsız etmiyor. Çünkü geceleri uzak ülkelerin yaz rüzgarlarını üflüyor Tanrı üzerimize. Fakat yine de bir kulübe gerekli. Cıvardaki canı sıkılan orta yaşlı erkekler hiç bir karşılık beklemeden yardım ediyorlar. Hatta can sıkıntılarını gideren bu işi verdiği için Tanrı'ya şükrediyorlar. Olabilir mi böyle bir şey? Acaba ben de bunlarla birlikte yaşlanırsam, birilerinin evini mi yapacağım can sıkıntısından. Bunları düşünürken güneş yükseliyor ve denizde yüzme vaktimin geldiğini anlayarak işi bırakıyorum. Kumsala doğru yürüyorum. Yine kayalıklara doğru bakıyorum gözlerimi kısarak. Denizin üzerinde hızla yükselip başı bulutların arasında kaybolan dağın keskin gri renkli kayalarına bakıyorum. Bir dalma gözlüğü olsaydı diye geçiriyorum içimden. Sonra denize bırakıyorum kendimi. Su çok yoğun olduğundan yüzmeme gerek olmadan suyun üzerinde kalıveriyorum. Suyun sıcaklığı tabii ki vücut sıcaklığında. Sanki havada duruyormuş gibisiniz. Başınızı da arkaya uzatınca iri mavi ılık dalgacıklar bedeninizde yumuşak bir dil gibi gezinmeye başlıyor. Öyle zamanlarda buraların kızlarından birini arzuluyorum. Onu gözümün önüne getiriyor, aklımda seyrediyor, bundan ne kadar çok hoşlandığımı fark edip acaba aşık mı oldum diye kendime soruyorum. Fakat o kadar hoş bir duygu ki, aşk diyemiyorum. Çünkü aşkın o ince ince kanayan, kanarken tatlı, ruhu titreten bir zevk veren yarası tüm gerçek yaralardan daha sahicidir. Oysa bu hissettiğim sadece hoş bir şey. Olmazsa üzölmeyeceğim bir şey.

Bir an fark ediyorum ki burada insan istemeyeceği bir şeyi asla yapmıyor ya da arzulamıyor. İnsanlar burada herşeyi önceden farkedip sınırları zorlamıyorlar. Bunu öyle iyi yapıyorlar ki böyle yaptıklarını da bir süre sonra unutuyorlar. Onun da benden hoşlandığını bildiğim için

ben de ondan hoşlanıyorum. Ve benden hoşlandığını gizlemediği / gizlemediğim için başkaları ona / bana ilgi duymuyor. Herneyse kısa bir süre sonra bir şeyler olup biteceğini biliyorum. Hatta eminim. O da emin. O yüzden bu bakir dönemin tadını çıkarıyoruz. Belki de o yüzden bu dönemi uzatıyoruz. Bir de ben dilimi geliştirmeyi istiyorum bu sürede. Ama bu da diğerleri gibi öyle gevşek bir istek ki...

Daha sonra biraz acıkma hissi geldiği için sudan çıkıyorum. Sahildeki pelüş bitkilerine kurulanıyorum. Bu bile o kadar zevkli ki... Kurulanma bitmesin istiyorum. Sonra meyve ağaçlarına doğru yöneliyorum. Her ağaç diğerinden farklı. Her ağacın da her bir meyvası diğerinden farklı. Sınıflandırmak veya isimlendirmek de mümkün değil. Çünkü hergün yenisi oluşuyor. Onlar da diğerlerinden farklı. Onlara meyva ya da yiyecek anlamına gelen bir şey söyleniyor ve öğlenleri toplanıp bütün bir gün ve gece yeniyor.

Mutluluk bu olsa gerek diye düşünüyorum. Başkaca da bir şey düşünmüyorum. Sonra aklıma dalma gözlüğü geliyor. Nasıl böyle bir şey yapabilirim diye kuruyorum sulu meyvaları damağımda liflerine ayırarak tadarken. Cam ustalarının olduğu yere gitmeye karar veriyorum. Evet bir çok işte ustalaşmış kimseler var. Canları istediği zaman çalışan insanlar. Cam ustaları, seramik ve boya ustaları, demirciler, terziler, matematikçiler... Kendi merakları doğrultusunda bu işleri öğrenmişler, herhangi bir karşılık beklemeden -canları sıkılmasın diye- yapıyorlar işlerini.

Cam ustasını öğleden sonra kulübesinin önündeki hamakta uyurken buluyorum. Onu uyandırmak yerine atelyesine göz atıyorum. Küçük cam heykelciklere, vazolara, rengarenk bardaklara, aynalara bakıyorum... kulübem bittiğinde cam ustasından bazı şeyler isteyebileceğimi düşünüyorum. Belki de burada bu işi öğrenebilirim, ona çıraklık yapabilirim diye hayaller kurarken cam ustası uyanıp yanıma geliyor. Ona denizin dibini görebileceğim bir gözlük ya da başlığa ihtiyacım olduğunu söylüyorum. Çok eğlenceli bir alet olacağına onu ikna ediyorum. Birlikte ormandan sağlam ağaç kabukları topluyoruz. Hemen hazırdaki bir kaç cam parçası ile

denemelere başlıyoruz. Sonra sıkılıp ustayı yalnız bırakıp sahile, müstakbel sevgilimi uzaktan izlemeye gidiyorum.

Akşamları ay ışığı öyle parlak oluyor ki başkaca ışığa ihtiyacımız olmuyor. Gündüzden topladığımız meyvalarla kahveye benzeyen içeceklerimizi yudumlayıp gökyüzündeki yıldızları seyrediyoruz. Bazen şarkı söylediğimiz oluyor. Bazen konuştuğumuz. Bazılarına deniz gözlüğünden bahsediyorum. Öylece dinliyorlar. Sonra da ne yapacağımı soruyorlar. Hiç diyorum, denizin dibinde neler var bakacağım diyorum. Fazlaca ilgilenmiyorlar.

Sabah uyandığında başucumda deniz gözlüğünü buluyorum. Cam ustası terzilerden birine gidip başlığın kafayı saran bölümü için güzel bir tasarım yaptırmış ve boyatmış, çeşitli tüyler ve yapraklarla süslemiş. Bu haliyle gözlük bir büyücü başlığı, bir totem gibi görünüyor gözüme. Heyecanla başlığı denemek üzere denize koşuyorum. Kimseler yokken başlığı takıp denize dalıyorum. Gözlük, işlevini mükemmel bir şekilde yerine getiriyor.

Denizin dibinde apayrı bir dünya bekliyor beni. Sanki orman denizin dibinde devam ediyor. Renkler ve balıkların biçimleri büyülüyor beni. Uzunca bir süre dipteki cennette oyalandıktan sonra kayalara doğru yüzmeye başlıyorum. İçimi bir heyecan kaplıyor. O kadar uzun bir zaman önce heyecanlanmışım ki nasıl bir şey olduğunu unutmuşum. Bu yüzden de korkuyorum. Sanki gözlük fikri sırf o kayaların dibini merak ettiğim için aklıma gelmemiş gibi vazgeçip geri dönüyorum. Ormanın meyvalarını, dün geceden beri sevgilim olan kızın yosunlu gözlerini özleyerek denizden çıkıp pelüslere kurulanmadan ona koşuyorum.

Sonraki günlerde gözlüğü başkalarına da veriyorum, herkes denizin dibindeki güzelliklerin büyüüne kaptırıyor kendini. Aklımın bir köşesinde, hatta oldukça derin bir yerlerinde kayalığın, tehditkar varlığını sürdürdüğünü biliyorum. Fakat nedense bir türlü cesaretimi toplayıp oraya doğru yüzemiyorum. Gözlükle yüzenleri uzaktan izlerken anlıyorum ki kimse oraya doğru yüzmüyor. Bu bana tuhaf bir

meşdan okuma gibi geliyor.

Ve bir sabah kimse uyanmadan ılık denize dalıveriyorum. Kararlı bir şekilde oraya doğru yüzüyorum. Denizin dibinde devam eden cennet, kayaların olduğu yere gelince bitiyor. Ne balık, ne yosun... Hiç bir şeyin olmadığı çıplak, keskin kayalara bakıyorum. Ürperiyorum. Kayaların sivri uçları üzerlerine basmama veya daha fazla ilerlememe izin vermiyor. Ve ürpermemin asıl nedenini anlıyorum. Buralarda denizin suyu normaldekinden daha serin. Bir akıntı olduğunu keşfediyorum. Bir yerlerden, sularının ılık olmadığı, muhtemelen herşeyinin farklı olduğu bir yerlerden bir sızıntı olduğunu anlıyorum. Bu soğuk su beni adeta kendime getiriyor. Ve kayaların, kayaların karadaki uzantısı olan dağın arkasında ne olduğunu deli gibi merak ediyorum. Şiddetli bir şeyler hissettiğim için kendimi tuhaf hissediyorum. Sahile geri döndüğümde hasta gibi saatlerce uyuyorum. Rüyamda geceleri söylediğimiz anonim şarkılardan birinin sözlerini çözüyorum. Tanrı'nın insanlara cennette sonsuz mutluluğu bahşetmesi anlatılıyor. Dağlarla çevrili bu cennette kalmalarını öğütlediği ima ediliyor. Ve daha sonra şarkı Tanrı'nın onlara bahşettiği güzellikleri överek devam ediyor.

Akşam çevremdekilere dağ hakkında sorular soruyorum. Çoğu bu sorunun taşıdığı önemi anlamazlıktan gelerek omuz silkiyor, bazıları bilmediklerini, bir kısmı da buradan daha güzel bir yer olmadığına emin olduklarını söylüyor. Üstelik zaman ilerledikçe yediklerimizin ve içtiklerimizin etkisiyle esriyip sevgililerimizin kollarında tüm soruları ve can sıkıcı cevapları unutuveriyoruz.

Sabah olduğunda yine kayalığın oradaki soğuk su akıntısına gidiyorum. Soğuk su beni kendime getiriyor. Aklım eskisi gibi çalışmaya başlıyor. Ustalara gitmeye karar veriyorum. Bir de her sabah buraya gelip dirilmeye. Yeniden doğmaya karar veriyorum. Soğüğün ortasında bedenim ürperirken meraklarım üzerlerine serpilmiş ölü toprağından sıyrılarak dimdik ayağa kalkıyorlar. Merak heyecanı ve korkuyu çağırıyor. Midem tehlike işaretleri yayıyor.

Denizden çıkar çıkmaz, zihnim uyuşmadan yaşlıların olduğu yerin

yolunu tutuyorum. Yol öylesine güzel ki neden yola çıktığımı unuttur gibi oluyorum. Fakat yaşlı insanlara gidip konuşmalıyım diye direniyor içimdeki cılız ses. Ne de olsa onlar çok yaşamışlar ve bir çok şey bilebilirler. Ya da canları yeterince sıkılmıştır artık. Terzinin kulübesine vardığımda, uzun süredir birlikte yaşadığı kadın, ustanın bu sabah gittiğini söylüyor. Kadının yüzünde bir keder kırıntısını boşuna arıyorum. Burada karşılaştığım ilk ölüm vakası. Tabii buna ölüm denirse. Sevgilimi bulup ona ölüleri nereye gömdüklerini, bu işi ne zaman yaptıklarını sorduğumda yüzüme tuhaf tuhaf bakıyor ve 'biz kimseyi gömmeyiz, herkes kendi gider' diyor. Anlamadığımı görünce beni ormanın derinliklerinde bir yürüyüşe çıkarıp gerçeği gösteriyor.

Gerçek şu ki buradaki insanlar ölmüyor sadece biçim değiştiriyorlar. Artık zamanının geldiğini hisseden kişi ormanda kendine güzel bir yer bulup elleriyle nemli toprakta ayaklarını sokacak kadar bir çukur kazıp içine girip, kollarını iki yana açarak beklemeye başlıyor. Bir kaç saat içinde ayakları köklere, kolları dallara dönüşüyor ve ertesi gün o çeşitli meyvaları veren ağaçlardan birine dönüşüyor. Sevgilim tanıdığı bazı ağaçları gösteriyor. Babası olduğunu iddia ettiği ağaçtan bir meyva koparıp iştahla yiyor. Bana da veriyor. Meyvayı yerken tuhaf hislere kapılıyorum. Dağa doğru yürüyoruz. Bir yerden sonra ağaçlar sıklaşmaya ve yol bizi sahile doğru sürüklemeye başlıyor. Fakat buna rağmen yolumuza devam ediyoruz. Hatta sevgilimin gözlerinde daha önce görmediğim endişe bulutları dolaşmaya başladığında bile yılmıyorum. Yola devam ediyoruz.

Sonunda dağın eteklerine geldiğimizde ağaçlar bitiyor ve sarp kayalıklar başlıyor. Sert ve parlak yüzeylerine dokunmadan öylece durup bakıyoruz bir süre. Sonra bir tanesinin üzerine basıyorum. Güneşin ısını emmiş olduğu için kavurucu derecede sıcak olduğunu acıyla farkediyorum. Sıcaklık ayaklarımı kavururken içimden garip bir zevk dalgası yükseliyor. Soğuk su akıntısının belleğimi uyandırması, beni heyecanlandırıp korkutması gibi bir etki yaratıyor aşırı sıcak. Sevgilim önce yanıma gelmek istemiyor. Israr ediyorum. Karşı koyacak gücü olmadığı için yanıma çıkıyor. Çıkar çıkmaz yüzü geriliyor ve sıçrayıp kurtulmayı deniyor. Ama belinden kavırıyorum, bu şiddetli

duyguyu sonuna kadar tadmasını istiyorum. Gözlerinin içine bakıyorum. Gözbebekleri büyüyor. Yüzüne garip yırtıcı bir ifade yerleşiyor. Kendisinin bile yabancı olduğu vahşi duyguları tadıyor. Birbirimizi ısırmağa başlıyoruz. İnce ince kan sızana kadar tırnaklarımızı birbirimize geçiriyoruz. Sanki sevişmiyoruz da ölümüne savaşıyoruz. Yırtıcı hayvanlar gibi saldırıyoruz. Tutkunun tırmanabileceği en yüksek tepelerden birine çıkmıştık. Dengemizi yitirip düşmeseydik sonumuz ne olurdu bilemiyorum. Toprağın yumuşak ve ılık karnına yuvarlanıp bitik bir şekilde uyumaya başlıyoruz.

Sonraki günlerde sabahları soğuk su akıntısının olduğu yere yüzüp kendimize gelmeye çalışıyoruz. Sonra konuşuyoruz. Merak ediyoruz. Kayalığın ardında ne var öğrenmek istiyoruz. Varsayımlarda bulunuyoruz. Tartışıyoruz. Planlar yapmaya başlıyoruz. Sonra sevişiyoruz. Öğleden sonraları ormanın bittiği yerde saptamış olduğumuz noktada kayalığı kırarak delerken durup dururken başlayan sevişmelerimiz gibi. Akşamları ise yorgunluktan uyuyakalıyoruz. Diğerleri ile eğlenip oranın tadını çıkarmıyoruz. Saatlerce kayan yıldızları da seyretmiyoruz. Hızla rüyasız yorgunluk uykularına yuvarlanıyoruz.

Ertesi günlerde demirci ustasına yeni aletler sipariş ediyorum. Daha sağlam kazmalar, daha büyük çekiçler, keskiler... Ve her geçen gün kayalığın kalbine biraz daha yaklaşıyoruz. Her geçen gün onun aşılmaz kalınlığı biraz daha inceliyor. Açtığımız oyuk öyle bir şekil almış ki ortasına vurulan her darbe bir devin çığlığına dönüşüp ormana ve sahile yayılıyor. Her geçen gün ile ses biraz daha yüksek ve biraz daha dayanılmaz bir hal alıyor. İnsanların yavaş yavaş huzursuzlandığını hissedebiliyoruz. Sabahtan akşama kadar süren bu mücadelenin sesine tanıklık etmiş olmaktan dolayı onlar da bizler gibi erkenden uykuya dalıyorlar. Yine de bize engel olmak akıllarının ucundan bile geçmiyor, bunu biliyoruz. Bilmediğimiz tek şey kayalığın ardındaki dünyanın neye benzediği. Tabii eğer bir dünya varsa...

Artık işin sonuna yaklaştığımızı hissediyoruz. Kazmayı binlerce kez

vurarak incelttiğimiz kayalığın bitmeye yaklaştığını ardından gelen gürültüden anlıyoruz. Her darbeye biraz daha artan uğultu bizi ürkütüyor. Hele son vurduğum darbe ile açılan küçük delikten sızmaya başlayan pis kokulu duman işi bırakıp kaçmamıza yetiyor.

Sahilde ertesi gün oraya diğer insanları da götürmeye karar veriyoruz. Teker teker herkesi çağırıyoruz. Çok çok güzel bir şey göstereceğimizi, bunca zaman bizim gürültümüze katlanmalarının ödülünü yarın alabileceklerini söylüyoruz. Yalan söylüyoruz. İlk kez yalan söyleniyor.

Sabah hep birlikte yola koyuluyoruz. Deldiğimiz yere vardığımızda güzel olan hiç bir şeye henüz rastlamamış o iyi insanları korkutacağını düşündüğümüz için kayalara basmalarına izin vermiyoruz. İlk kez izin verilmiyor.

Sonra kazmalarımızı elimize alıp açılmaya hazır deliğin sağında ve solunda yerimizi alıyoruz. Arkasında sakladığı dünyanın uğultusu herkes tarafından duyulmasına rağmen kimse yerinden kımıldamıyor. Ve son darbeleri indirmeye başlıyoruz. Bir kaç vuruşdan sonra delik kendiliğinden büyümeye başlıyor ve arkasından lacivert mor bir kasırga içeri dalıyor. Kayalar çatırdayarak açılmaya adeta bize bir yol olmaya başlıyor. Rüzgarın ve tuhaf havanın çekiciliğine kapılıp içeriye sürükleniyoruz. Hep birlikte kayaların arkasındaki karmaşık, kötü, ürkütücü, tehditlerle ve tehlikelerle dolu dünyada buluyoruz kendimizi. Bir daha geriye dönemeyeceğimizi o anda anlıyoruz.

O anda anlıyoruz ki kutsal metinlerde binlerce yıl anlatılacak hikayenin kahramanları bizleriz. O an anlıyoruz ki o yalın mitolojinin devamını biz yaşıyoruz: "Onlara asla dağın öte tarafına geçmeyin, burada sonsuz mutluluğu yaşayın denildi. Fakat içlerinden biri, denizlerin dibinden gelen bir ilhamla cennetin duvarında bir delik açtı. Delikten içeri giren kötülük cenneti yerle bir etti. O ve kavmi dünyaya yayılıp kaybettikleri cenneti anlattılar." O an anlıyoruz ki binlerce yıl anlatılacak olan hikayeler bu hikayenin bozulmuş, değişmiş halleri olacak. O an anlıyoruz ki sonsuza dek özlenecek bir hapisanenin

duvarlarını ellerimizle yıktık. O an anlıyoruz ki ağır ağır yürüyeceğiz kötü dünyanın üzerine. O an anlıyoruz ki kötü ile savaşmak için biricik silahımız olan özgürlük bu savaşta alacağımız en büyük yaranın ta kendisidir. O an anlıyoruz ki özgürlük o büyük savaşta Tanrı ile paylaştığımız kaderin öteki ismidir. O an anlıyoruz ki şeytani varoluşun üzerinde ayakta durabilmek ne kadar zor olursa olsun, cennetin sorumsuz mutluluğundan daha çok yakışıyor yaralar içindeki bedenlerimize. O an anlıyoruz ki bu korkunç dünyada inşa edeceğimiz her yapı cenneteki kulübelerimizin uzak hayalini yansıtacak. O an anlıyoruz ki keşfettiğimiz her güzellik eski mesut günlerin canlanan hatırasından başka bir şey olmayacak. O an anlıyoruz ki ardımızda kalan cennete son bir kez bakanlar taştan heykellere dönüşecek ve yine anlıyoruz ki bazılarımız her şeye rağmen kayıp cennete dönüp bakacak ve onların taştan bedenleri hikayemizin anıtları olarak dünyanın sınırlarında sonsuza dek kalacak.

"Edebiyat insan ruhuna doğrudan müdahale eder, onu değiştirir."

Murat Gülsoy'la "Belki de Gerçekten istiyorsun" üzerine bir söyleşi.

AltKitap: Edebiyat sizin için ne ifade ediyor?

Murat Gülsoy: Çok şey. Çok fazla şey. Öncelikle edebiyat denildiğinde YAZI'yı düşünüyorum. Okumak! Bu kadar tuhaf başka etkinlik bilmiyorum. Bir yüzeye dağılmış olan bir takım lekeleri, işaretleri, oldukça soyut simgeleri anlamlandırıyoruz. Daha da ötesi baktığımızda sözcükleri görüyoruz. Anlamları, renkleri, sesleri "görüyoruz". En soyut sanat dalının yazmak ve okumak olduğuna inanıyorum. Bir resme bakıp, sanatsal duyumu yaşayabilirsiniz. Hiç bir ön bilgiye gereksinim olmadan bir çok resmin ne "anlattığını" anlayabilirsiniz. Yazılı metinler içinse durum tamamen farklı. Önce, en basitinden okumayı öğrenmiş olmanız gerekli. Okumayı da başka metinler, başka sözcükler üzerinden öğreniyorsunuz. Ve bu böyle geriye doğru giden, birbirini kovalayan metinler silsilesini oluşturuyor. Edebiyat, yazının içinde. Anlatan, ifade eden, dışa vuran, iç yolculuklara sürükleyen bir sanat.

AltKitap: O halde evrimsel bir karşılığı ne olabilir böyle bir sürecin? Yani edebiyat için biyolojik bir karşılıktan söz edebilir miyiz?

Murat Gülsoy: Edebiyat benim için yaşamsal bir etkinlik. Gittikçe de artan dozda. Bunun dışında insanlık için de evrimsel, yaşamsal bir değeri, karşılığı var kuşkusuz. Dilin doğduğu günden beri insanlar birbirlerine hikayeler anlatıyorlar. Dil zaten tam da bunun için ve bununla birlikte doğdu zaten. Bu ilksel dönem bitmiş bir dönem de değil. Gündelik yaşamımızda devam eden bir ifade etme, iletişim kurma biçimi. Yazarsınız, kurgularsınız, yeni anlatım biçimlerini kovalarsınız, fakat temelde yaptığınız aynıdır; söz söylemek, hikayeler anlatmak, kendiniden söz etmek. Kendini anlattığı hikayenin arkalarına, sisler içine gömen, kendini saklayan yazar için bile bu böyledir. Rüyalarda olduğu gibi. Rüyanızda çeşitli şeyler görürsünüz. Fakat aslında hepsi sizin zihninizin bir parçasıdır. Sizin bir parçanızdır.

AltKitap: Edebiyattan beklentileriniz nelerdir? Biyolojik ve kültürel beklentileriniz?

Murat Gülsoy: Edebiyat eseri her şeyden önemlisi zevk verir. Zevk, okumanın motorudur. Anlatılanlar, okuduklarınız ilginizi çektiği oranda zevk

alırsınız. Okuduklarınız zihninizde yeni, bilinmedik, daha önce karşılaşmadığınız dünyalar yaratabiliyorsa ve siz okuduklarınız üzerinden bir deneyim yaşıyorsanız zevk alırsınız. İkincisi, ve en önemlisi edebiyat insan ruhunun süreçlerini dile döker, yayar, kurgular. Edebiyat insan ruhuna doğrudan müdahale eder, onu değiştirir. Bir çok insan için geçerlidir bu. Kimisi için Tutunamayanları okumak ruhsal bir dönüm noktası olabilmekteyse kimileri için de Ben Ruhi Bey Nasılım'dır. Kendi hesabıma, dönüp baktığımda bir çok edebiyat eserinin düşüncemde, ruhsal gelişimimde çok önemli rol oynadıklarını görüyorum. Zihinsel süreçlerimi değiştiren metinler peşinde de bu yüzden koşuyorum galiba.

AltKitap: Yazmak ve basmak/yayınlamak ilişkisi nedir sizce?

Murat Gülsoy: Yazı ilk önce bir iletişim aracıdır. Birine iletmek için yazarsınız. Bu biri kendiniz de olabilir. Fakat çoğunlukla yazmak başkalarına iletmek isteği ile koşut gelişir. Başkalarına okutmak istersiniz. Yazdıklarınızda samimisinizdir, niyetiniz ciddidir; ciddiye alınmak istersiniz. İdeal okurunuzda ulaşma çabası gibi bir şey. Bu olmayan sevgiliyi aramak gibi de yaşanabilir. Ya da metnin ortasında örümcek gibi durduğu bir yazar-okur-eleştirmen-diğer yazarlar ağının geriliminde de yaşanabilir, yazılabilir. Yani bunları akılda tutarak.

AltKitap: Platonik bir yazı/ kendine saklanan bir kitap olabilir mi sizce?

Murat Gülsoy: Neden olmasın. Belki de vardır. Tahminimizden de çok sayıda olabilir. Kapalı duran bir kitap başlıbaşına öyle bir nesne değil mi? Açıp baktığınızda, bakana göre biçimlenen bir bilinmez kara kutu. Shrödinger'in kitabı.

AltKitap: Hangi edebiyat türleri sizi etkiliyor? Değerini nasıl belirliyorsunuz?

Murat Gülsoy: Biraz zevk düşkünü bir okuyucuyum, itiraf ediyorum. Sistemli ve seçici bir okuyucu değilim. Fakat avcı ve kovalayıcıyım. Yeni bir şeyler keşfetmek benim için heyecan verici bir şey. Romantik bir tarafı da var. Örneğin yeni bir şehre gittiğimde mutlaka orada bir kitapçı arar, orada beni bekleyen kitabı bulurum. Ayrıca sevdiğim yazarları, yapıtları, metin türlerini mutlaka kovalarım. Sonuna kadar tüm eserlerini okurum. Takıntı gibi bir şey. Paul Auster'da öyle oldu örneğin. İlk tanıdığımda sevdim, hemen diğer kitaplarının takipçisi oldum. Borges için de, Nabakov için de, Fowles, Stephen King, Ursula K. LeGuin, Attila İlhan, Oğuz Atay, Orhan Pamuk, İhsan Oktay

Anar, Phil Thompsen, Tournier ve Baudrillard için de böyle olmuştu. Roman, öykü, şiir, deneme, gezi yazısı, anı... Tür ilk kıstasım değil. Türlerin birbirlerinin sınırlarına tecavüz etmesini izlemek de ayrı bir keyif.

AltKitap: Yazdığınız karakterlerin sorunlarının ve psikolojilerinin öykülerinize etkilerinden söz eder misiniz?

Murat Gülsoy: Önemlidir, öykü için, kurgusu ve hikayesi için önemlidir. Karakterlerin ruhsal derinlikleri bence önemlidir. Bu derinlik her karakter için başkadır, sınırı başka yerde biter. Fakat bazen o karakterin ruhsal sınırlarıdır öyküyü sürükleyen, yazanı yazmaya, okuyanı okumaya sürükleyen. Çünkü benzer sınırlardır okurun da yazarın da zaman zaman tosladığı. İşte yine deneyimlerin paylaşılması meselesi. Basit gündelik sorunların ötesinde, daha içe ait bir şeylerin paylaşılması, irdelenmesi. Örneğin edebiyat yolu ile kötüyü tanırız. Kötünün kim olduğunu, nasıl düşündüğünü sezeriz. Oradaki "kötü"nün bilinçakışına kendimizi kaptırıp kendi korkularımızla yüzleşiriz.

AltKitap: Öykülerinizde korkuları, komploları enine boyuna kullanıyorsunuz. Bunların yaşamlarımızdaki karşılıklarını aramalı mıyız?

Murat Gülsoy: Bu kitaptaki öyküler birbirinden bağımsız dünyalarda geçiyorlar fakat evet hepsini birbirine bağlayan bir komplo izleği var, bir kumpas izleği. Yer yer fütüristik paranoyalara kadar uzanan dünya/ toplum hayalleri. Benim için bir başka özelliği de bu kitaptaki öykülerin hemen hemen tamamı küçük bir düşünceden, hatta bazen bir cümleden filizlendi. Hani yolda düğme bulursunuz ve beğenip o düğmeye uyacak bir takım elbise diktirirsiniz ya öyle bir şey. Örneğin Cennet Kaçkınları öyküsü dillerini yeni öğrenmeye başladığı çok mutlu insanların arasına düşmüş birinin iletişim sorunları ne olur sorusundan çıktı. Veya Robotlar öyküsü spor meselesini en uca götürerek kurgulanmış bir komployu merkez alıyor. Ritim duygusunun verdiği kendinden geçişi o ekstazi kullanan bir iktidar tasavvuru. 337 milisaniye, duvarda bir grafiti hayalinden doğdu. Asi çocuk çetelerinin duvarlara spreyle boya ile 337 ms yazdıkları bir dünya. Ya da cezaevi koşullarının mükemmel hale getirildiği fakat serbest rekabetin yaşandığı ekonomik bir sistemin dönüşümü.

AltKitap: Yazdıklarınızda bir karşı-ütopya yaklaşımı da sezileniyor. Dünyamızın durumuna mı işaret ediyorsunuz? Durumların ötelemesini yaparken neden kötü tarafa doğru çekiyorsunuz?

Murat Gülsoy: Gelecekçi ve aşırı kuşkucu bir atmosfer olduğu doğru. Bu içinden geçtiğimiz dönemin ruhuyla ilgili olsa gerek. Bir yanda baş döndürücü

hızıyla bilim-kurgu edebiyatını solda sıfır bırakan bilimsel ve teknolojik gelişme, bir yandan 'büyük anlatı'ların hızla gözden düştüğü ve bireyin yalnızlaştığı bir toplumsal düzen. Aslında böyle bakınca, bugün de durum pek parlak sayılmaz. Hele bir de öteleme yaptığınızda.

AltKitap: Kahramanlarınız çaresiz görünüyorlar. Yani olup bitenler öyküyle başlamış ve aydınlanma ya da farkına varma birden oluyormuş gibi. Nedir bunun anlamı?

Murat Gülsoy: Yazdıklarımı analiz etmeyi (ya da bunları paylaşmayı diyelim) çok da benimsemiyorum. Yine de sorunuzun şöyle bir cevabı olabilir: Okur, yazar ve kahraman eşit bir noktada başlıyorlar hikayeye. Çaresizlik. Daha sonra herkes kendi yolunu buluyor, kendi özgün ruhsal gelişmesini gerçekleştiriyor. Kahramanın aydınlanması bizim aydınlanmamız oluyor, onun çıkışı bizim çıkışımız gibi. Evet ne yazık ki sadece "gibi". Bu anlamda edebiyat ruhsal bir benzetim oluyor. Bir simülasyon. Yazar kendi beyninde simüle ediyor kahramanını ve onu bu biçimde yaratmış oluyor; okur da onu okurken okuduklarını simüle ederek onu tekrar 'yaratıyor'. Ve bu böyle sürüp gidiyor.
